

Tanya's Beauty Salon

- THREADING / WAXING
- FACIAL (MEN & WOMEN)
- ANTI-AGING FACIAL - BLEACH
- HAIR CUT - COLOR AND STYLE

WE SPECIALIZE IN **BRIDAL & HENNA**

85-03 ROOSEVELT AVE. JACKSON HEIGHTS, NY 11373
Tel: 718-205-7832

DJ SONU

Facebook.com / djsonunyc
Instagram-djsonunyc

WE PROVIDE HIGH QUALITY
CINEMATOGRAPHY & PHOTOGRAPHY
Wedding Limo Services & Sprinter Van
Cell: 917-753-7777

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

120-20 101 Avenue S. Richmond Hill, NY 11419

Eighteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 30, July 29, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਕਤਲੇਆਮ 84:
ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਾ

ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਰਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਸੂਲ ਵਿਚੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸੰਗਠਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ (ਆਈ.ਐਸ.) ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ 39 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 37 ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪੀਤਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉਤੇ ਆਏ ਇਰਾਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲ-ਜਾਫਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਬਾਰੇ ਖਬਰ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਜਾਫਰੀ ਨੇ ਲਾਪਤਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਰੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਤਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਹੈ। ਪੀਤਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ 9 ਵਾਰ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਭਰੋਸਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤੇ ਹਨ। ਇਰਾਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਖਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਮੁਰਾਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਗਵਿੰਦਰ ਦੇ ਭਰਾ ਦਵਿੰਦਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਤਤ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ, ਮੋਸੂਲ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਕਸਬੇ ਬਦੂਸ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਨ। ਪੀਤਤ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ-

ਖੁਸ਼ੀ ਘਰ ਪਰਤੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਝੂਠਾ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਦੂਸ ਦੀ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤਾਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੋਸੂਲ ਹੁਣ ਫਿਰ ਇਰਾਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ 97 ਫੀਸਦੀ ਇਰਾਕੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਸਬੂਤੀ ਨਹੀਂ ਬਚੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਸੁਸ਼ਮਾ ਦੇ 'ਝੂਠ' ਖਿਲਾਫ ਸਿਆਸੀ ਲਾਮਬੰਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸਿਆਸੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਰਜਮਾਨ ਰਣਦੀਪ ਸੁਰਜੇਵਾਲਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਾਜ ਉਪਰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਮਰਿਆਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਿਆ।

ਅਗਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਮਾਰਤੀ ਕਾਮੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ 39 ਬੰਦੀ, ਇਸਲਾਮਿਕ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 1984 ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਸ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 33 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਦਰਿਦਰੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਦਈ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ ਟੈਕਸੀ ਸਟੈਂਡ ਕੋਲ 15 ਤੋਂ 20 ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੇ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਲਈ ਲਗਭਗ 500 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ 1985 ਵਿਚ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਨਵੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Worldwide Travel
www.fly2world.com

AMRITSAR \$915

DELHI \$875

Mumbai \$865

Best Fare Guarantee

Harpreet Singh

Detroit 734 838 9998 **Chicago** 312 224 8800

Fares shown above are for Sep/Oct 2017 departure from Chicago and may change without notice. please call our office for more details. Other conditions apply.

Aroma INDIAN BISTRO

43 South Centre St, Merchantville, NJ 08109

ਪੰਜਾਬੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਖਾਣਾ ਤੇ ਸਰਵਿਸ ਮਨ ਲੁਭਾਊ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣੇ, ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਅਸੀਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Contact: Aditya Sirpal
Ph: 732-325-4488 or 856-400-0040
www.aromabistro.net email: admin@aromabistro.net

Catering for all Occasions

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ॥ ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 1105)

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 77ਵਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ

77th Anniversary of Martyrdom of Shaheed Uddham Singh is being observed from Friday August 4 to Sunday August 6, 2017 at SIKH CULTURAL SOCIETY 95-30, 118 St. Richmond Hill, New York 11419

Program

Arambh Akhand Paath: Friday August 4, 9am

Bhog Akhand Paath: Sunday August 6, 9am

Shabad Keertan, Katha, Dhaadhi Vaaran & Paying Tributes, up to 3pm

Shaheed Uddham Singh
Alias Ram Mohammed Singh Azad

"When I am gone, in my place will come thousands to free my country."

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 4 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 6 ਅਗਸਤ 2017 ਤਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (95-30, 118 ਸਟਰੀਟ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ 11419) ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਇੰਕ) ਵਲੋਂ ਟ੍ਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ,

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 4 ਅਗਸਤ 2017, ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ: ਐਤਵਾਰ 6 ਅਗਸਤ 2017, ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ

ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਜਣਗੇ।
ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਫੋਨ: 347-249-2473

ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸਨ (ਚੇਅਰਮੈਨ) ਫੋਨ: 718-343-5589; ਮਾਸਟਰ ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ (ਸਕੱਤਰ) ਫੋਨ: 718-749-5032

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਇੰਕ)

ਪਛਾਣ ਬਦਲ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ

ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਅਲੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ 50 ਸਾਲਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਹਿਊਸਟਨ ਰਹਿੰਦੇ ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੁਣ 13 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ, ਢਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਮਨਸੂਖੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਟਾਰਨੀ ਐਬੇ ਮਾਰਟੀਨੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦੀ

ਸਹਾਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ 1500 ਕਰੋੜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਾਰਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਬਰਤਾ ਰੌਇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਸੇਬੀ-ਸਹਾਰਾ ਰਿਫੰਡ ਖਾਤੇ 'ਚ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰੋਲ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਦੋਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਜਨਮ ਤਰੀਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਬਦਲ ਲਏ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਚਾਰਜੇਬੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਲਕੋ ਲਏ। ਫਿਰ 2013 ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਖਤ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਗੇਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਐਂਡਿਆਂ ਉਤੇ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਹੀ ਆਦਮੀ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ: ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਕਰੀਬਨ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤੇਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੋਹਿਤ ਮਾਥੁਰ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ਾ ਭੰਡਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਰੱਖੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਮਗਰੋਂ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਿਨ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨਿਠਾਰੀ ਕਾਂਡ: ਪੰਧੋਰ ਤੇ ਕੋਲੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਨਿਠਾਰੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੌਕਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੋਲੀ ਨੂੰ 22 ਸਾਲਾ ਨੌਕਰਾਣੀ ਪਿੰਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਧੋਰ ਤੇ ਕੋਲੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ, ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 29 ਦਸੰਬਰ 2006 ਨੂੰ ਨੌਇਡਾ ਦੇ ਨਿਠਾਰੀ ਵਿਚਲੇ ਪੰਧੋਰ ਦੇ ਘਰੋਂ 19 ਕੰਕਾਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਿੰਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨੌਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਅੱਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 36 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋਹਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਟੀਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਗਵਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁੜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਖਿਲਵਾਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਰਾਜਮਾਤਾ) ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਨਿਊ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਪੈਲੇਸ' ਵਿਖੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ 95 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਬੁਢਾਪੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਸਤੰਬਰ, 1922 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ

Matrimonial

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted well educated, settled, US citizen/Green card holder match for Sikh/Arora girl 35 yrs, 5'-2" (divorcee, issueless) beautiful, family oriented, educated visiting USA. Boy can be Sikh/Hindu Punjabi (clean shaven). Please send photograph and bio data at juneja0414@gmail.com or contact at 630-917-6299

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted beautiful girl for US Citizen Jatt Sikh handsome boy 32, 5'-6", B.Sc. electrical, software engineer. Family settled in the USA. Girl should be not more 30 and should be employed. Contact, Ph: 313-327-4107 or 586-435-6228

Ramgariah family looking for a suitable Ramgariah match for their U. S. born son, Sr. Financial Analyst 33 years of age. Please contact: jsnov1973@aol.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ 2017 ਤੋਂ 30 ਨਵੰਬਰ 2017 ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਅਗਲੇ ਸਾਲ

ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਟਰਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਫੈਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਾਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 13 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ): ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 13 ਅਗਸਤ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰਟਨ ਵੈਨ-ਬੁਰੈਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ (230-17 ਹਿੱਲ ਸਾਈਡ ਐਵਿਨਿਊ) ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਫੁੱਟਬਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਚਾਟੀ ਰੇਸ, ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਚੇਅਰ ਰੇਸ, ਰੱਸਾ ਕਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਈ

ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਾਣੀ, ਸ਼ੈਡਾ, ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ, ਪੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੀਬੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਗਤਾਰ ਕਾਰੀ ਫੋਨ: 917-681-5959, ਜੱਸੀ ਬੱਲ 917-915-1900, ਰਾਜਿੰਦਰ ਬੇਵੀ 516-263-8373 ਜਾਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਮੰਗਾ 917-597-6667 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digital
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਫੋਨ (408) 687-1899

Gurdip Singh Sandhu

Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:

Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577
EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Live on Jas TV

Saturday 9:30AM and Sunday 4PM (Pacific Time)

7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Gurdip Singh Sandhu

Email:

Homeomedicine@yahoo.com

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 14ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ 14ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ (71) ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 65.65 ਫੀਸਦੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 2930 ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ਾਂ (ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ) ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 702044 ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 367314 ਕੀਮਤ ਵਾਲੀਆਂ 1844 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਂਜ ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 70 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਪੁੱਜਣ

ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦਲਿਤ ਆਗੂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਆਰ. ਨਰਾਇਣਨ ਪਹਿਲੇ ਦਲਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸੂਬੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਐਨ.ਡੀ.ਏ.

ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਹੁਮਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਿੱਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਤਿਲਗਾਨਾ ਦੀ ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ., ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਅੰਨਾ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਤੇ ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 18 ਤੇ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 95 ਵੋਟਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 18 ਜਦਕਿ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 95 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਥੇ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ 90 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 73 ਜਦਕਿ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 16 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ।

ਉਂਜ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ ਦਲਿਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬੜੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਲਿਤ ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੀਬੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਦਲਿਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਬੀਬੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ

ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇਥੇ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਨਤੀਜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 132 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 49 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁੱਲ 182 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 57, ਭਾਜਪਾ ਦੇ 121, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੇ ਦੋ ਅਤੇ ਜੇ.ਡੀ.(ਯੂ) ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਹੈ।

ਭਗੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਯੂ.ਕੇ. ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ. ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਮਾਹਿਰਸੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਤੇ ਵਿਜੇ ਮਾਲਿਆ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਮੁੱਢ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਬੱਝਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਢਲੀ ਗੱਲਬਾਤ

ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਚ 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਟਸ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਫਸਰ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬਲਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਵੀਜ਼ਾ 'ਚ ਫਿੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਟਰਿਸਟ ਵੀਜ਼ਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਜੇ ਮਾਲਿਆ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਮਾਸ ਬਰਾਮਦੀ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਸੱਚ...

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਾਸ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਖੂਬ ਸਖਤਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਦੀ ਮਾਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਮਾਸ ਬਰਾਮਦ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਦ ਵਾਇਰ' ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਸ ਬਰਾਮਦ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 13.53 ਲੱਖ ਟਨ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਬੀਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ 13.36 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ। ਮੁੱਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਰਾਮਦ ਘਟ ਕੇ 27,184 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ 27,528 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਵਪਾਰ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਾਮਨ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਸ ਤੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਪਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੱਝ ਦੇ ਮਾਸ ਦੇ ਬਰਾਮਦ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ/ਮਈ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਮੱਝ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਬਰਾਮਦ 55.4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਜਦੋਂਕਿ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਬਰਾਮਦ 53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਤੇ ਜੁੱਤੇ ਚੱਪਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਸਾਲ 2015-16 ਤੇ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਗਰੁੱਪ ਰੱਖਿਆਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਰੁੱਪ ਰੱਖਿਆਕਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਗਰੁੱਪ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪ ਰੱਖਿਆਕਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।”

ਨਾਲ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮੰਦੀ, ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰਥਾ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੁੱਪ ਮਾਸ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਗਰੁੱਪ

ਮਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੋਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਪਰਿਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਆ ਵਿਚ ਗਰੁੱਪ ਮਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਤਿੱਬਤ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਮਦਦ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਚਾਰਾਜੋਈ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਦਦ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮਈ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਜਟ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਚ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਸਿਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਤਿੱਬਤੀ ਲੋਕ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।

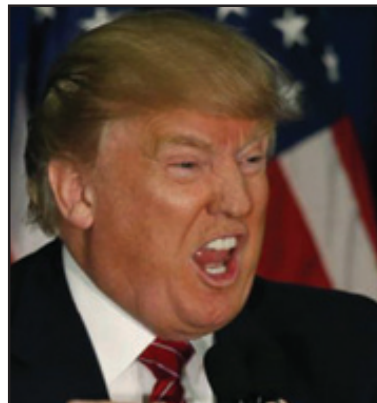
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਵੇਗੀ ਬਾਬਰੀ ਕੇਸ ਦੀ ਜਲਦ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਤੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਭੂਮੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਲਦ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ. ਖੇਹਰ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਲਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਲਦ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

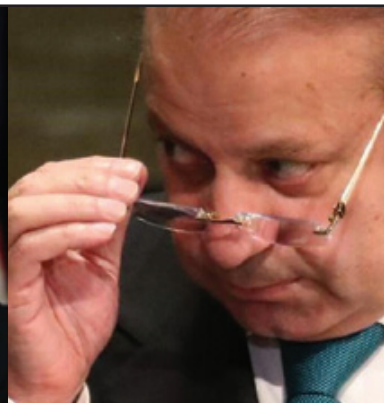
ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਨਾਹਗਾਹ' ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 2016 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੇ ਇਥੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 2016 ਸਾਲਾਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਨਾ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਜਿਹੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਨ ਦੀ

ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਫਗਾਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਜਾਂ ਹੱਕਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੁੱਟਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ

ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 2016 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ ਰੋਕਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ 35 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ ਰੋਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੈਂਟਾਗਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਜੇਮਜ਼ ਮੈਟਿਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਿਲਾਫ਼ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖਹਿਰਾ ਹੱਥ ਆਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਦੀ ਕਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਆਗੂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਫ ਵਿਧਿ ਸਨ ਪਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਚੀਫ ਵਿਧਿ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਅਗਲੇ ਆਗੂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ, ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ

ਅਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸ਼ਾਹੀਆ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਸਨ।

ਨਵੇਂ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਟੈਕਸਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨਿੱਤਰੀ 'ਆਪ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਉਤੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਕੱਟਣ ਉਤੇ ਆਈ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤਕ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰਤ ਵਾਪਸ ਲਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰੀ-ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਰਗ ਉਤੇ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਬੋਧਣ ਦਾ ਤੁਲਗਕੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤੀਜੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ 2017 ਦੀਆਂ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਜਵਾਈ ਯੁਵਰਾਜ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ 20 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਆਗੂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਤ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਚਾਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਘਪਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਟਾਲਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਚਾਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਫਸਰਾਂ, 5 ਕਲਰਕਾਂ ਤੇ ਇਕ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਸਣੇ 11 ਨੂੰ 5-5 ਸਾਲ ਕੈਦ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 2 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦਫਤਰ ਵਿਚ 2010 ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਆਏ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਫਸਰ ਹਰਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਫਤਰ 'ਚ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿੱਲਾਂ 'ਚ ਹੋਰ-ਫੇਰੀ ਕਰ ਕੇ 3 ਕਰੋੜ 92 ਲੱਖ 85 ਹਜ਼ਾਰ 589 ਰੁਪਏ ਦੀ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੇ ਹਰਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਫਸਰ ਨਸੀਬ ਚੰਦ, ਰੂਪ ਲਾਲ, ਪ੍ਰੇਮ ਲਾਲ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਾਲ, ਬੋਲੇਵਾਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੈਟਰੋ ਬੱਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦਾ 'ਡਰੀਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਬੱਸ ਰੈਪਿਡ ਟਰਾਂਜਿਟ ਸਿਸਟਮ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਠੱਪ ਹੈ। ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਐਸ. ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ

ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 500 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ

ਫਿਲਹਾਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਅੱਧੇ-ਅਧੂਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਰੁਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਟਰੋ ਬੱਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ

ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜਿਹੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੰਪਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਐਸ. ਹੇਠ ਛੇ ਕਾਰੀਡੋਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫਿਲਹਾਲ ਦੋ ਕਾਰੀਡੋਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਝ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਯੋਜਨਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਰ-ਦਰ ਭਟਕ ਰਹੇ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਸਾਨ

ਜਲੰਧਰ: ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ ਭੱਗਪੁਰ ਤੋਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੱਕ 6 ਮਾਰਗੀ ਸੜਕ ਬਣੀ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ (ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ) ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਰ-ਦਰ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਹਾਈਵੇਅ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟ-ਕੱਟ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵੀ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭੋਗਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਨਿਵਾਸੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀ

ਲੜੇਆ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2004-05 ਵਿਚ ਭੋਗਪੁਰ ਤੋਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੱਕ ਸੜਕ ਨੂੰ ਚੌੜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 2006-07 ਵਿਚ ਸੜਕ ਬਣ ਕੇ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਹਾਈਵੇਅ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰੇਟ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰਲਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਵਪਾਰਕ ਥਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 44 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰਲਾ

ਰੱਖੀ ਗਈ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਪਾਰਕ ਥਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਢਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਾਈਵੇਅ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਅਪੀਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਤਰੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਹਵਾ-ਹਵਾਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

19 ਜੂਨ, 2017 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੰਦਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ 14 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ

ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 6364.49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲਗਭਗ 2300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਬਸਿਡੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਬਜਟ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਉਤੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਬਜਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਵਿਧਾਇਕ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਛੇਤੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਨੂੰ

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਠੀ ਸੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 2015 ਵਿਚ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ 9 ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੇ ਪਰ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿੰਗ ਦੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਨੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ-ਕਮ-ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਂ ਫਰਵਰੀ 2017 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੇਣਗੇ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਕੈਂਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪੂਰਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਭਾਨਰੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ 20 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ

'ਚ ਵਾਹੀ ਵਾਲੀ 30 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ 17 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ 17 ਏਕੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
18th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਿਆ ਸ਼ਾਇਰ ਪਾਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿਰਫ 19 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ
ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸੁਹਜਵਾਦੀ
ਸਰੂਪ ਉਤੇ ਉੱਗਲ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ
ਸਥਾਪਤ ਕਵੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ 'ਸਿਰਫ
ਲਾਲ ਟਾਕੀ' ਆਖ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ
ਨੌਜਵਾਨ ਕਵੀ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਾਵਿਕ ਸੀ: 'ਮੈਥੋਂ
ਇਹ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚਗਲੇ
ਹੋਏ ਸਵਾਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ' ਹੁਣ ਜਦੋਂ
ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਦੀਨਾਨਾਥ
ਬੱਤਰਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ'
ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ
ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ
ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਭਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ?

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਪਾਸ਼ ਦੀ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵਿਤਾ 'ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ' ਦੇ ਹਿੰਦੀ
ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਗਿਆਰਵੀਂ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ
ਭਾਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਕੋ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ
ਕਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ
ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ
ਥਾਂ ਮਿਲੀ। ਬੱਤਰਾ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਰਾਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਿਰਜ਼ਾ
ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਫ. ਹੁਸੈਨ

ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ
ਦੀ 19 ਸਾਲਾ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ
ਕੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਮਗਰੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਰਬੀ
ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਅਣਖ
ਖਾਤਰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ
ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਸਮੇਤ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਦੱਖਣ-
ਪੱਛਮ ਲੰਡਨ ਬੋਮਜ਼ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾਇਆ
ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ
ਮਗਰੋਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ
ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ
ਮਗਰੋਂ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਗਲਾ ਵੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈ।

ਕਤਲੇਆਮ 84: ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਾ

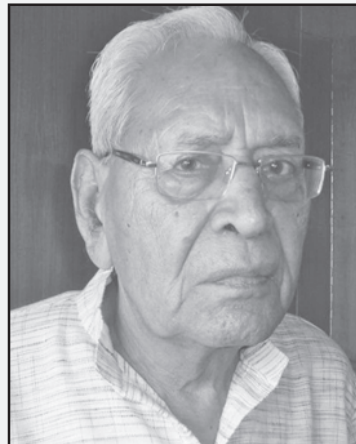
(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨੇ 2015 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ) ਬਣਾ
ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਚ
ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ
ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ
ਵਾਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ
ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼
ਟਾਇਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਨੌਸ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ।
ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਝੂਠ ਫਤਨ
ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਨੋਟਿਸ
ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਫ
ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਉਤੇ
ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲੱਗੇ ਹਨ।
ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ
ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵੀ

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਦਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ 'ਚੋਂ ਕਵਿਤਾ 'ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ' ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ

ਪਾਸ਼

ਦੀਨਾਨਾਥ ਬੱਤਰਾ

ਦੀ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ ਦੀਆਂ ਟੁਕਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ
ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਬੱਤਰਾ
ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ. ਦੀਆਂ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੇ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਹੇ
ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਗੈਰ ਅਕਾਦਮਿਕ
ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯਸ਼ ਪਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੌਸਮਿਕ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ
ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ
ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯਸ਼ ਪਾਲ
(90) ਦਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ
ਨੌਇਡਾ ਦੇ ਮੈਕਸ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਜਨਮ 26 ਨਵੰਬਰ 1926 ਨੂੰ ਝੰਗ (ਹੁਣ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਵੱਡੇ
ਕੈਥਲ (ਹਰਿਆਣਾ) ਵਿਚ ਹੋਏ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯਸ਼
ਪਾਲ ਨਾਸਤਿਕ ਸਨ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦੇ
ਖਿਲਾਫ ਰਹੇ। ਉਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ, ਜੋਤਿਸ਼,
ਧਰਮ ਤੇ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ
ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੋਸਟ-
ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ 1949 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਮੈਸਚੂਸੈਟਸ
ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ (ਅਮਰੀਕਾ)
ਤੋਂ 1958 ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਦੀ
ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟਾਟਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਫੰਡਾਮੈਂਟਲ
ਰੀਸਰਚ, ਬੈਂਬੇ ਤੋਂ ਕੌਸਮਿਕ ਕਿਰਨਾਂ ਗਰੁੱਪ ਦੇ
ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ 1973 ਵਿਚ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਪੁਲਾੜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ
ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਲਾਏ ਗਏ। ਯਸ਼ ਪਾਲ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਟਰਨਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ' ਨਾਲ
ਵੀ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ
ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ
(1976), ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਨ (2013), ਵਿਗਿਆਨ
ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪੁਰਸਕਾਰ
(2000) ਅਤੇ ਮੋਘਨਾਦ ਸਾਹਾ ਮੈਡਲ
(2006) ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ
ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ
ਨਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਰਨ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕਵਾ
ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਂ
ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ
ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ।
ਚਿੰਤਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਸਵਾਲ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ
ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਗੈਰ-
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ
ਕੁਝ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਗਾੜ ਕੇ
ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਪਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 1984 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ
ਤਤਕਾਲੀ ਮਹੇਂਦਰਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੋਂਦ
ਚਿੱਲੜ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ 32
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਉਤੇ
ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ
ਵਾਲੀ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ
ਹਰੀਪਾਲ ਵਰਮਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ
ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣ। ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ
ਇਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲੋਂ
ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਹੀ
ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ
ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਖੈਰਖਾਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ
ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ
ਬੰਦੀ ਮੌਸਲ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਲਾਮਿਕ
ਸਟੇਟ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਦੀਆਂ
ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਦਲੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼
ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਹੁਤੀ ਕਾਰਗਰ
ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ

ਕਤਲ: ਮਸੀਹ

ਬਟਾਲਾ: ਇਰਾਕ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਏ
ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਨੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ 39 ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ
ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ
ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ 'ਤੇ
ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ 5 ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ
ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ
ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਰਾਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਸਦ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਕਾਰਜਾਂ ਉਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ

ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ

ਲਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਹੁਣ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰੀਵਿਊ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਆਸਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੀਵਿਊ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵਫਦ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਾ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਇਸ ਨੰਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ

ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਛਪੀ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਵੱਲੋਂ ਲੰਗਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਤਾਰੇ ਪਾਰਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਚੈੱਕ ਹੋਏ ਬਾਊਂਸ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਪਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2015 ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਕਿਸਾਨ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ ਨੰਗੇ ਧੜ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਣਗੇ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੈਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ 21600 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪੈਦੀ ਹੈ। ਤਾਰ ਪਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਬਾਰਡਰ ਕਿਸਾਨ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 1965, 1971 ਤੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ ਉਜੜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਵਾਂਝੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ

ਇਹ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਜੜੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਤਾਰ ਪਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਮੁਫਤ ਫੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਹੋ ਜਾਓ ਤਿਆਰ !

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ 4ਜੀ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਿਗੂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜੀਓ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਫੋਨ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ।

ਰਿਲਾਇੰਸ ਜੀਓ ਨੇ 1500 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਨਵਾਂ 4ਜੀ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਲਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੋਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਫੋਨ 1500 ਰੁਪਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਪੈਣੇ।

ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਲੀਹੋਂ ਲਹਿ ਗਿਆ ਸਰਹੱਦੀ ਵਪਾਰ

ਅਟਾਰੀ: ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਆਈ.ਸੀ.ਪੀ. ਅਟਾਰੀ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਅਟਾਰੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗਠਿਤ ਜਾਂਚ ਚੌਕੀ (ਆਈ.ਸੀ.ਪੀ.) 'ਤੇ ਕਦੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇਕ-ਦੋ ਟਰੱਕ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ 'ਚ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 131 ਏਕੜ ਵਿਚ ਬਣੀ ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਜਾਂਚ ਚੌਕੀ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੋਦਾਮ (ਲੂਜ਼ ਕਾਰਗੋ) ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਲਾਬ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮਾਲ ਉਤਰਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਪਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੋਦਾਮਾਂ 'ਤੇ ਜਲਦ ਸੈਂਡ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਅਪਰੈਲ 2012 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਚੌਕੀ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਚੌਕੀ ਰਾਹੀਂ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸੋਇਆਬੀਨ, ਮੁਰਗੀ ਦਾਣਾ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਲਾਲ ਮਿਰਚ, ਕਪਾਹ, ਮਸ਼ੀਨੀ ਪੁਰਜ਼ੇ, ਬਿਸਕੁਟ ਤੇ ਸਣੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਜਿਪਸਮ, ਸੀਮੈਂਟ, ਪੀ.ਓ.ਪੀ., ਕਾਸਟਿਕ ਸੋਡਾ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ, ਸੋਡਾ ਐਸਿਡ, ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਆਦਿ ਸਮਾਨ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਗਲਤ

ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਲਾਬੀ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮਾਲ ਭਾਰਤ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮਸਾਂ ਇਕ-ਦੋ ਟਰੱਕ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਪਾਰੀ ਲਾਬੀ ਇਸ ਰਸਤਿਉਂ ਮਾਲ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਸਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਈ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ।

ਭਾਰਤੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ 250 ਦੋਸ਼

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕੈਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ 49 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਦਸ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵਰਜੀਨੀਆ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਪੋਤਾਰਾਜੂ (51) ਨੇ ਵਾਈਟਲ ਸਪਰਿੰਗ ਨਾਮ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ 49 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹਵਾਈ

ਫੌਜ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 8.69 ਲੱਖ ਸਿੰਗਾਪੁਰੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਕਾਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਆਉਂਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ 60 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ, ਵਿਰਾਸਤ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਲੈਂਸ ਹੋ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਵੱਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘੰਟਾ ਘਰ ਵਾਲੀ ਡਿਓਰੀ ਉਪਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਬਣੇ ਇਸ ਅਜਾਇਬ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਡਿਓਰੀ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ 5 ਜੁਲਾਈ 1958 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇ 6 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਹਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ

ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੰਗਾਂ, ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ, ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਤੇ ਭੁਝੰਗੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਕਲਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰਾਂ, 18ਵੀਂ ਤੋਂ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਦੇ ਹੱਥ

ਲਿਖਤ ਦੁਰਲੱਭ ਖਰੜਿਆਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਸਤਰਾਂ, ਬਸਤਰਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਾਲ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ

ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਵਾਪਸ ਕਰੇ ਕੇਂਦਰ: ਬਡੂਗਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੀਮਤੀ ਸਾਹਿਤਕ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਹਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਹੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹਾਲ 'ਚ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਹਾਲ ਵਿਚ 17ਵੀਂ ਤੇ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਭਾਈ ਬਾਜ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਵਾਏ ਸਬ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿੱਗਰ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸਰਕਾਰੀ ਚੌਧਰ ਨੇ ਮੁੜ ਰੋਲੀ ਲਾਰੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਗਾਲੀ ਹੀ ਪਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੇ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਲਈ ਹੱਥ ਘੁੰਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਜਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਤੁਰੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਿਜਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ-ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਰੂਟ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਵਿਚ 217 ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਅਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਰੀਬ 32 ਰੂਟ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੇ

ਹੈ। ਲੜੀ ਨੰਬਰ 34 ਤਹਿਤ ਔਰਬਿਟ ਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਲੜੀ ਨੰਬਰ 87 ਵਿਚ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ 6 ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੜੀ ਨੰਬਰ 115 ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਲੜੀ ਨੰਬਰ 127 ਵਿਚ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅੱਠ ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ ਹਨ

ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦੀ ਗਰੀਨ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ-ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ-ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ 176 ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 22 ਰੂਟ ਡੱਬਵਾਲੀ ਅਤੇ ਔਰਬਿਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ-ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ 42 ਵਿਚ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ 5 ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਐਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਆਜ਼ਾਦ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਵੀ ਐਧੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਮਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 2016 ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦੇਣ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਗਲਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਲਾਏ ਹਨ।

ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੌਗਰ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਜਜ਼ੀਆ ਲਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੌਗਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਚੜ੍ਹਾਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਦਰ ਅਤੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਭਾਈ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੌਗਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਬਲਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਜ਼ੀਆ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਹੀ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਜ਼ੀਆ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ. ਬਡੌਗਰ

ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾ ਹਟੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਵਿਨੀਤ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ 50 ਫੀਸਦੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੁਰਤ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰ ਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਯੂ.ਕੇ. ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜੱਜ

ਲੰਡਨ: ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉੱਤੇ ਪਦਉਨਤ ਹੋਇਆ ਇਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜੱਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਯੂ.ਕੇ. ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਸਰ ਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਹਫਤੇ ਇਹ ਨਵੀਆਂ ਨਿਆਇਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 53 ਸਾਲਾ ਇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਦਸਤਾਰ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਸਟਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਟ੍ਰਿਨਿਟੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। 1986 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਇਨ ਲਾਅ ਕੀਤੀ।

ਯੂ.ਕੇ. ਬਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਖਰਚ ਨਾ ਉਠਾ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਉਹ 1986 ਤੋਂ 1988 ਤੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਨੌਟਿੰਘਮ ਵਿਚ ਲਾਅ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਇਨਜ਼ ਆਫ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਫਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਲਈ 1989 ਵਿਚ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 2002 ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਈਨਜ਼ ਕੌਂਸਲ ਬਣ ਗਏ।

ਜਸਟਿਸ ਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਉਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਖਰ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਏ.ਸੀ. ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸਮਫਰੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪੰਦਾ ਬੇਨਕਾਬ

ਬਠਿੰਡਾ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਏ.ਸੀ. ਸਰਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ 18 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਕਾਬੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੁੜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨੇ ਸਭ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਦਲਾਲ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਕਾਰਸੇਵਾ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਰਾਤ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਾਰਸੇਵਾ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਏਸੀ ਸਰਾਂ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਿਵਾਸ' ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 312 ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਸੇਵਾ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਦਲਾਲ ਧਰਮਾਤਮਾ ਉਰਫ ਧਰਮਾ ਹੈਪੀ ਵਾਸੀ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 295 ਏ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ

ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਿੰਨੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਸਰਾਂ 'ਚ ਕੁੜੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਦ ਸਰਾਂ 'ਚ

ਜਾਂ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 312 ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਮਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਈ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਬਾਰੂਦ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰੂਦ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਇੰਜ਼ਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਰੂਦ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 29 ਜੁਲਾਈ 2009 ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਬਾਰੂਦ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ ਭਗੋੜਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਸਾਲ 2015 'ਚ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਢੋਣ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਚੀਨ

ਬੀਜਿੰਗ: ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਡੋਕਲਾਮ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਫੌਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਤੇ ਹੋਰ ਜੰਗੀ ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੀ.ਐਲ.ਏ. ਡੋਲੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਵੈਸਟਰਨ ਬਿਏਟਰ ਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਉਤਰੀ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਕੁਨਲੁਨ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਤੇ ਜੰਗੀ ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਕਮ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ 700 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਕੋਲ 10 ਦਿਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਤਣਾਅ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਸੈਨਾ ਕੋਲ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਦਿਨ ਦੇ

ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਂਗ ਦੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨੇ 2009 ਤੋਂ 2013 ਦਰਮਿਆਨ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਨਵਰੀ 2017

ਅਮਰੀਕਾ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸਿੱਕਮ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜਾਰੀ ਤਣਾਅ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰਸਤਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਹੀਥਰ ਨੌਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ।

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗੂ ਵਹਾਇਆ ਪੈਸਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਡੀ.ਏ.ਵੀ.ਪੀ. (ਦਿ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਪਬਲੀਸਿਟੀ) ਨੇ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 1,286 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਹਨ।

ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ ਵਰਧਨ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਡੀ.ਏ.ਵੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ 1,188.55 ਕਰੋੜ ਨਾਲੋਂ 8.15 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਡੀ.ਏ.ਵੀ.ਪੀ. ਨੇ ਸਾਲ 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਉੱਤੇ 998.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਡੀ.ਏ.ਵੀ.ਪੀ. ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਡੀ.ਏ.ਵੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ 468.53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ, 609.14 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ, 15.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਿੰਟਡ ਪ੍ਰਚਾਰ, 186.59 ਕਰੋੜ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ 5.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੁਮਾਇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਾਣ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ 'ਚ ਐਨ. ਡੀ.ਪੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੌਹਨ ਹੋਰਗਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਹੇਠ 22 ਮੈਂਬਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈਰੀ ਬੈਂਸ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਸਿਮਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਰੋਲ ਜੇਮਜ਼ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਤੇ ਐਡਿਕਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੂਡੀ ਡਾਰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ

ਸਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹੈਰੀ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੁਣ ਸਰੀ ਪੈਨੋਰਮਾ ਤੋਂ

ਵਿਧਾਇਕ ਜਿੰਨੀ ਸਿਮਜ਼ (ਜੁਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੋਨੀ) ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਂਡਰੀਅਨ ਡਿਕਸ

ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਧਾਇਕ ਬਰੂਸ ਰੌਲਸਟਨ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ।

ਲੇਅਰ ਮੋਨਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਈਲੈਂਡ ਖੇਤਰ ਜਿਥੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ, 15 ਮੰਤਰੀ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਜੌਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤੇ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਇਕ ਬੱਸ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਬੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਵਜ਼ਾਰਤ 'ਚ 6 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਰਵੀ ਕਾਹਲੋਂ ਵੀ ਹਨ। ਫੀਲਡ ਹਾਕੀ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਹਲੋਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਬਹੁ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਾਂ: ਸਰਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੌਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਮਿਲੇ 806 ਕਰੋੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ 806.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਬਹੂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ

ਕਮੇਟੀ' ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 200 ਸਬ-ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ, ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਟਾਫ ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਟਾਫ

ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਬ-ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਖੇ 'ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ' ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਤਵ ਲਈ 12.65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਬ-ਡਵਿਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ 9.45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਸਦਕਾ ਰਾਜ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 195.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਐਚ.ਸੀ. ਭਾਮ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਹਸਪਤਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ 278.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰਾਂ, ਸਟਾਫ ਨਰਸਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪੈਰਾ-ਮੈਡੀਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਰਬਨ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਬਕ ਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ 33.58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਚਾਏਪੁਰ (ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ): ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੁਕਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਿੰਘੀ ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ 'ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇੜੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 757-240-9348

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ 'ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇੜੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 757-240-9348

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 5 ਏਕੜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਖੁਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ।

ਬਸ, ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 10.25 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰੀਬ 55 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗਰਜ਼ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਮੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਐਸ.ਕੇ. ਵਾਤਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ 6 ਲੱਖ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 55 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ 3 ਲੱਖ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਉਤਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਭਲਾ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਵਾ ਦਸ ਲੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ। ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੀ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ 'ਚ ਕੱਟ ਲਈ ਗਈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਸਣੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ

ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਫ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਤੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੰਗਵਾਰ ਨੇ ਆਖੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਤੋਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ। ਉਧਰ, ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਤੇ 'ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਹੰਝੂ' ਵਹਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲੇ ਜੁਟਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2008 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 74 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਬਿਆਨ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ

ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਇਹ ਆਖਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਹੋ ਗਏ ਨੇ, ਹੁਣ ਕਾਹਤੋਂ ਮਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਹੋ? ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਲੀ ਬੇਯਕੀਨੀ ਅਤੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਯਕੀਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਧਰੇ ਸਰਗਰਮ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲੱਗੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀਕ੍ਰਿਤ (ਨੈਸ਼ਨਲ) ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡਾਵਾਡੋਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੌਮੀਕ੍ਰਿਤ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 31 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 85,360.86 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਾ 36,600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ 60 ਫੀਸਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਜੇਤਲੀ ਕੋਲ ਮੁੜ ਪਹੁੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ 6000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਿਬੇੜੇ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 4.5 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ 6000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 3600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 6000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੈਤਿਕ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਫਸਾਇਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 31000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਸੀ।

ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖਿਲਾਫ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਮੋਰਚਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਖਿਲਾਫ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖਿਲਾਫ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਜੋ ਪਾਠੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ

ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਪਾਠੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੇਟਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜਲਦ ਹੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਬੈਠਣਗੇ।

ਨੂੰਹ, ਪੁੱਤ ਤੇ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਪਠਾਨਕੋਟ: ਸੁਜਾਨਪੁਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਸੌਲੀ-ਭੋਲੀ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਪਿਉ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ, ਪੁੱਤ ਤੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਪੋਤੀ ਉਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਪੋਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਨੂੰਹ ਜ਼ੇਰੇ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੱਚੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਅੱਗ ਲੱਗਦੇ ਸਾਰ ਮਨਜੀਤ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਧਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਯੂ.ਬੀ.ਡੀ.ਸੀ. (ਨਹਿਰ) ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਤਿੰਨੋਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਨੂੰਹ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਨੂੰਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-

ਮੌਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿਉ ਟਰੈਕਟਰ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੌਕਰੀ ਘੁਟਾਲਾ: ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਲੋਟ ਦੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਡੱਡੀ ਦਾ 'ਲਾਈ ਡਿਟੈਕਟਰ ਟੈਸਟ' (ਝੂਠ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ) ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਤ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ

ਘੁਟਾਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਤਤਕਾਲੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ

ਡੱਡੀ ਦਾ ਲਾਈ ਡਿਟੈਕਟਰ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਛੁੱਟੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਦਲਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੌਕਰੀ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰਗਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ 'ਗੁਰੂ ਜੀ' ਵੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਲੋਟ ਦੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਡੱਡੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲਿਆਂਵਾਲੀ ਦਾ ਖਾਸ ਬੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ ਸਨ ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਡੱਡੀ ਦਾ ਲਾਈ ਡਿਟੈਕਟਰ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਅਸਲੀ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਨਵੇਂ ਪੱਖ ਸੋਚਣ ਦਾ ਵੇਲਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਬੜੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਹਾਕਮ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਸਾਂ ਅੱਧੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕੀ ਸੀ? ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੇਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਅਸੀਂ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੋਣ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਰ ਜਾਂ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕੁੱਦਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਖਾਸ ਅਹੁਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਹ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਹੁਦੇ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਭਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

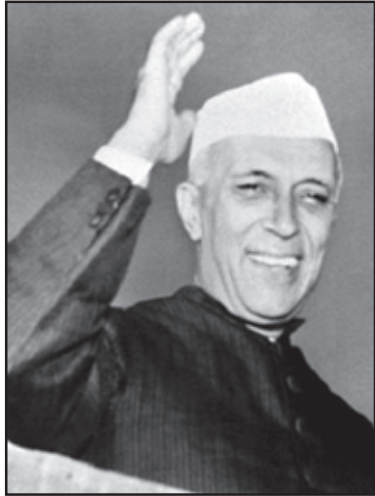
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਚੋਕੇ-ਛਿੱਕੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਾਣ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, 'ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਦੁੱਧ ਵਿਕਦਾ, ਤੇਰਾ ਵਿਕਦਾ ਜੈ ਕੁਰੇ ਪਾਣੀ।' ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵੀ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਵਿਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇਹ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ' ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ?

ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਿਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉਹੋ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਏਨੀ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉਦੋਂ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਰਸਮ-ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ-ਖੁੰਜੇ ਵਿਚ ਖੜੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੀ। ਨਹਿਰੂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਨਹੀਂ, ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੱਚ-ਘਰੜ ਜਵਾਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮਦੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜਵਾਕਾਂ ਦੀ 'ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਆਈ' ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਦੇ ਡੱਬੇ ਬਣੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਉਮਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਪਰਪੱਕ ਰਾਜਸੀ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਹੋਰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਰਾਹੁਲ ਜੀ' ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹੱਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਘੇਰੇ-ਘੇਰੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਜੁੱਡੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਚਲਾਉਣਾ' ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੇ ਸਨ, ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਰਵਾਇਤ ਵਜੋਂ 'ਪੰਡਿਤ' ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਰਚਦਾ-ਮਿਚਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪੰਡਿਤਾਈ ਅਕਲ ਦੇ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਸ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਉਚ ਪਾਏ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਆਪ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ

ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਤ ਉਸ ਦੇ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੰਤ ਦੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗਰਾਮ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਤੁਹਾਡਾ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਵਧਾਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ।' ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਪਾਪੜ ਵੇਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਾਖ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਸ਼ਿਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਨਾਲ ਗੰਢਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪਾਸਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਇਮਾਮ ਬੁਖਾਰੀ ਤੱਕ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅੱਜ ਕਿਸ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ' ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ!

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਆਪ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਦਿਤੀ। ਉਹਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੁੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ 'ਦਿੱਲੀ' ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਏਡਾ 'ਠੋਸ' ਪੈਂਤੜੇ ਦਾ ਆਗੂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਹੇਗੀ ਤਾਂ ਝਾੜੂ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੁੱਕਰੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਤੀ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪੋਸਟਰ ਛਾਪੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਮੁੱਦੇ ਉਛਾਲ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ' ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ 39 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਤਾਲਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਜੁੱਡੀ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਂਤੜੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਰਤੇ ਸਨ, ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਦੀ ਤਾਰ ਇਸ ਵਕਤ ਵੀ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜੁੜੀ ਹੈ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

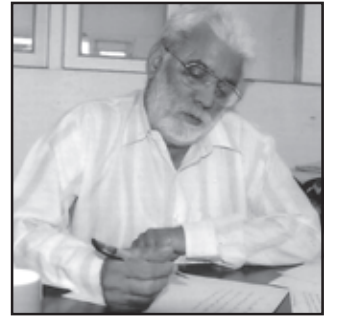
ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਈਮਾਨ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਖੜੋਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ 'ਰਿਮੋਟ ਰਾਜ' ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੰਢਾਈ, ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 'ਮੋਸਟ ਕੁਰੱਪਟ' ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਫੋਲਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵਾਜਪਾਈ ਰਾਜ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਆਗੂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਰਾਜ ਰਹੇਗਾ, ਮੈਂ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਵਾਂਗੀ, ਫਰਸ਼ ਉਤੇ ਸੋਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭੁੱਜੇ ਛੋਲੇ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਾਂਗੀ। ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰ ਮੁੰਨਾ ਕੇ ਪਰਬਤਾਂ ਉਤੇ ਤਪ ਕਰਨ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਤੇ ਉਮਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿਆਗੀ ਵੀ ਬਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਤੇ ਸਿਰ ਮੁੰਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਣ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਤਿਆਗ ਦੀ ਉਸ ਦਿਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਮੂਰਤੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਟੀਮ

ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੈਣੇ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਅੜਿੱਕਾ ਵੀ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਬਣੀ ਭੱਲ ਗਵਾ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਕੰਮ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਅੱਧੀ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬੋਲ ਛੱਡਿਆ ਕਰੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ', ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ ਨਿੱਘੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਨ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਠਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਇਹ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਲੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ' ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਟੁੱਕੀਆਂ ਸੀ, ਪਰ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਪਾਣੀ ਪੁਲਾਂ ਹੋਏ ਲੰਘ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੌਤਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਵਰਗੇ ਰਾਜਸੀ ਡਰਾਮੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈ ਜਾਣਾ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਾਂਗ ਆਗੂ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਆਗੂਆਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੰਡ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ' ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਸੋਚ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਜੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਭਾਵੇਂ 'ਪੰਡਿਤ' ਸੀ, ਉਹ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਪੰਡਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਕੀ-ਪਲਾਹੀ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਅਤੇ ਗੁੱਗਾ ਪੂਜਦੇ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਮੋਹਰੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਰਾਹ ਮੁੜਨ ਜੋਗੀ ਰਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਧਾਂ ਪੂਜਣ ਵਰਗੀ ਖੇਡ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਿਲਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 'ਰਾਹੁਲ ਜੀ' ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾ ਲੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਲੜੀ ਜਾ ਸਕਣੀ ਹੈ।

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ
ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਢਾਬਾ'
ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਤੰਦੂਰੀਏ,
ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 262-391-7666

29-30

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਈ
ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 42 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ
ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ
ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 29 ਜੁਲਾਈ 2017

ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ

ਇਰਾਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਲ-ਜਾਫਰੀ ਵੱਲੋਂ 39 ਬੰਦੀ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 37 ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਹੀ ਸੂਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਇਰਾਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਰਾਕ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਾਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦੋਂ ਇਰਾਕ ਨੇ ਮੌਸੂਲ ਸ਼ਹਿਰ, ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਮੌਸੂਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਹਨ। ਮੌਸੂਲ ਵਿਚ ਇਰਾਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 40 ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕਾਮੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਉਸ ਦੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 39 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਅਪੜਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁਘ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹਰਜੀਤ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭਰ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਵੀ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ, ਇਹੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਈ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖਾੜੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਭਾਰਤੀ ਡਰਾਈਵਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੁੱਖੀ-ਮਿੱਸੀ ਖਾ ਲੈਣਗੇ, ਪਰ ਜੀਵਨ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਉਂਜ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖਾਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਇਸ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਢੋਲ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਹੀਲੇ ਪਰਵਾਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਹੀ ਗਿਣੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਡੰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਜਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਜ਼ਿੰਦੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖਾਤਰ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਹਰ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇੰਨਾ ਕੁ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੀਆਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਕਤ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰਦੇਸ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਖਾਸਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਵਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਨੀਤੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਲਾਤ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਫਿਲਹਾਲ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮੱਛੀ ਬਨਾਮ ਮਨੁੱਖ!

‘ਸੈਟ’ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਲਦੇ ਜਫਰ ਲੋਕੀ, ਕਰਿਆ ਲਾਲਚ ਪਰ ਸੁੱਟਦੇ ਪੱਟ ਕੇ ਜੀ। ਆਖਰ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਦੇ, ਕੋਈ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਖੱਟ ਕੇ ਜੀ। ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਪਛਤਾਇਆਂ ਕੀ ਹੱਥ ਆਉਂਦੇ, ਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਜੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣਦੇ, ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਤੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੋ ਹੱਟ ਕੇ ਜੀ। ਅਮਲ ਕਰੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਧਰ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਟ ਕੇ ਜੀ। ਮੱਛੀ ਫੇਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ, ਮੁੜ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਏ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਚੱਟ ਕੇ ਜੀ!

ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ, ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੇ ਆਵਾਮ ਅਤੇ ਧੈਰਾਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿਥੇ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਵਾਰਸ, ਅਪਾਹਜ ਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਉੱਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਖਪਤ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦਵੇਂਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੋਟਬੰਦੀ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿਥੇ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਵਾਰਸ, ਅਪਾਹਜ ਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਉੱਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਖਪਤ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਚਲੇ

ਦਵੇਂਦਰ ਪਾਲ

ਜਾਣਗੇ; ਭਾਵ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ‘ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ।

ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੱਚਾ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬੱਚੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਬਰਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛਪੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ‘ਪੇਡ ਨਿਊਜ਼’ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ‘ਫੇਕ ਨਿਊਜ਼’। ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ਾ ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਫੁਪ ਰਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ, ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਣਭਿੰਜਤਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਟਲੀ (ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸੀ) ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ? ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨੋਰੰਗੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਨੀਂਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੁਪਨੇ ਗੁੰਮ ਹਨ। ਚੁੱਪ ਉਥੇ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਥੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦਾ ਖੋਫ਼ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਵਿਤਰਤਾ ਦਾ ਵਾਸ ਹੈ। ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਰੋਬ ਦਾ ਘਰ’ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਲਫਜ਼ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਹੁਲ ਲਾਇਲਜ਼ ਰੋਗ ਔਟਿਜ਼ਮ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਹਤ ਬਜਟ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਔਟਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਕਰੋੜ ਸੀਅ ਔਟਿਜ਼ਮ ਰੋਗ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਚੰਨ-ਤਾਰਿਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਦੀ

ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੰਕਟ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ?

2006 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਕੈਦੀ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸ਼ੀ ਤੇ ਗੁੰਗਾ ਮਰਨ ਕੰਢੇ ਪਏ ਮਨੋਰੰਗੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਿਨ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਬੇਤਰੱਕੀ ਆਖਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਫੌਜੀ, ਮਛੇਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਔਖੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸੌਖਾ ਹੱਲ ਇਹ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਗਏ। ਕਈ ਅਪਾਹਜ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਅ ਜਿਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਦੇ ਜਾਣੇ ਨੂੰ ਇੰਜ ਸੁੱਟ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਉਂਜ ਅਪਵਾਦ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਸਾਖਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ੀਰੋਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਪਵਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੀਰੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਪੋਲੀਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ

ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ।

ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਜੋ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖ਼ਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਈਆਂ ਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੁਸੀਨਾ ਤੇ ਮੁਖਤਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਦਾਅਵੇ ਖੋਖਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜੋ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੈਠੀ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੈਲਗੂ ਭਾਸ਼ੀ ਨਾਗਲੇ ਲਤੌਮਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਸੁਬਰਾਭੂ ਤੇ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੱਲ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਗੁਰਮਿਹਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਪਰ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਨੇਕ ਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਹਾਕਮ ਜੋ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਵੇ। ਅੱਜ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਗਹਿਰੀ ਆਸਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ

ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ। ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮਨੋਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ।

ਮਾਈਕਲ ਏਂਜਲੋ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ‘ਦਿ ਲਾਸਟ ਸਪਰ’ ਵਿਚ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਚਿਤਰਨ ਲਈ ਮਾਡਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰ ਉਸ ਨੇ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ, ਉਹ ਬੋਤੁਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ- ‘ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’। ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੇਕ ਪਵਿਤਰ ਰੂਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ’ ਦੀ ਜੋ ਹੈ।

ਕਲਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਰਸਾਲੇ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. (ਇਕਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਵੀਕਲੀ) ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰਾਂਜੋਏ ਗੁਰਾ ਠਾਕੁਰਤਾ ਵਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਓ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੋਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੀ.ਜੀ. ਠਾਕੁਰਤਾ ਅਤੇ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਲਈ ਵੀ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਚਾਹੇ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਹੀ!

ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਐਸਾ ਦਬਾਓ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਜਿਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਹਿਤ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਨਾਏ ਰਾਏ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਉਪਰ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਛਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਇਸ ਚੈਨਲ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਇਕ ਚੈਨਲ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਧੌਸ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਠੋਸ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੀ ਸੁਰ ਨਰਮ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਘੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਉਪਰ ਨਾਵਾਜ਼ਬ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਥੋਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਐਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਆਨਲਾਈਨ ਮੀਡੀਆ ਪੋਰਟਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਐਸੇ ਪੋਰਟਲਾਂ ਲਈ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟਰਸਟ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਕੇ

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਬਾਓ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਟਰਸਟ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ - ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ, ਦੀਪਕ ਨਈਅਰ, ਡੀ.ਐਨ.ਘੋਸ਼, ਦੀਪਾਕਰ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਿਆਮ ਮੋਨਨ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਭਾਰਗਵ - ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਐਸੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪੀ.ਜੀ. ਠਾਕੁਰਤਾ ਖੋਜੀ ਲੇਖਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਆਧਾਰਤ ਲੇਖਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਨੇ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ 'ਗੈਸ ਵਾਰ: ਕਰੋਨੀ ਕੈਪਟਲਿਜ਼ਮ ਐਂਡ ਦਿ ਅੰਬਾਨੀਜ਼' ਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉਪਰ ਅੰਬਾਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਬਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਲੰਮੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਬਾਓ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਮਿਸਾਲ ਠਾਕੁਰਤਾ ਦੇ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਬਣੇ।

ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਜੀ. ਠਾਕੁਰਤਾ ਨੂੰ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮਨੋਹਰ ਚੈਂਡੀ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ ਜਿਸ ਵਲੋਂ 12 ਸਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਟਰਸਟ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠਾਕੁਰਤਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੋ ਲੰਮੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਡਾਨੀ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਬਿਠਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਪਹਿਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਵਰਤ ਕੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਕਨਾਮਿਕ ਜ਼ੋਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਨੋਮ ਤੱਤੇ-ਮਰੋੜੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ।

ਪ੍ਰਾਂਜੋਏ ਗੁਰਾ ਠਾਕੁਰਤਾ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ

ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਰਬਾਂ-ਖ਼ਰਬਾਂ ਦੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਬਹੁਤ ਤੁੱਛ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਏ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਅਗਲੇਰੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਡਾਨੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਟਰਸਟ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਤ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਆਮਦ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਟਰਸਟ ਅਦਾਲਤੀ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਲੇਖ ਤੁਰੰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ।

ਟਰਸਟ ਉਪਰ ਦਬਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਅਮਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਗ਼ੌਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟਰਸਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ

ਸੀ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਟਰਸਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਵਕੀਲ ਜ਼ਰੀਏ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੋਵੇਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਪਰ ਪੋਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਟਰਸਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਟਰਸਟ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਟਰਸਟ ਮੈਂਬਰ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰਮ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਟਰਸਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ। ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ? ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਵੈਮਾਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਰਵੱਈਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਗੁਆ ਲਈ ਹੈ।

ਇਹ ਦੇਹਰੇ ਮਿਆਰ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ ਸੁੰਗੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਡਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਨੌਬੇਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਮਰਤਿਆ ਸੇਨ ਉਪਰ ਬਣਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਆਰਗਿਊਮੈਂਟੇਟਿਵ ਇੰਡੀਅਨ' ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕੈਂਚੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਆਵਾਜ਼ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ 'ਗਾਂ', 'ਗੁਜਰਾਤ', 'ਹਿੰਦੂ ਇੰਡੀਆ' ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੂਤਵ' ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੇਨ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮੋਦੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਆਲੋਚਕ ਹਨ। ਐਸੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਟਰਸਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਝੁਕ ਜਾਣਾ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਿਧਤਕ ਕਲਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਧੌਸਬਾਜ਼ ਹਮਲੇ ਹੋਰ ਵਧਣਗੇ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਡਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਡਟ ਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਅੱਜ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਧੌਸ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਟਰਸਟ ਦਾ ਥਿਰੁਕ ਜਾਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ।

ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਰਡ ਖੋਡਿਆ ਸੀ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਚੈਪੀਅਨ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੜਵਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਰਾਠਾਵਾਦ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਲ

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਮਰਾਠਾ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ' ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜੋ ਦਾਅ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਖੋਡਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨੰਗੀ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਗੀ ਸਿਆਸਤ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਫੌਰੀ ਫਾਇਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਸ਼ਬਦ ਹੈ

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ

ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਮਿਊਨਲਿਜ਼ਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਨੇਪਾਲ, ਭੂਟਾਨ) ਦੇ ਉਲਟ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਕਾਰਾਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿਤ ਲਈ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ, ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਜਟਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿਆਸਤ ਕੁਝ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਉਂ ਸਿਆਸੀ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਫ਼ਿਰਕੂ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਖਿਲਾਫ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਬਦਰੀਆ ਅਤੇ ਬਸ਼ੀਰਹਾਟ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੋਈਆਂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਹਿੰਸਕ ਪਹਿਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਠੀਕਰਾ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਮੇ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੋ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠੀ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਲ ਮਿਲੇਗਾ।

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ

ਹੈ, ਉਹ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਦਾਅ ਖੋਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਫ਼ਿਰਕੂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ 80 ਅਤੇ 90 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਮਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੁਹੱਰਮ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੁਰਗਾ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸਰਜਨ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਵਿਰੋਧੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 28 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਮਮਤਾ ਫਿਲਹਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬਣੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣਾਵੀ ਰਚਨਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ

ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੋਟ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਜੋ ਮਮਤਾ ਸਰਕਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਕ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਮਤਾ ਵਰਗੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਰਕੂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕਪਾਸਤ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮਾਡਲ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ 28 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਗਾਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਅਣਐਲਾਨਿਆਂ ਹੀ ਸਹੀ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇਗਾ।

ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰ ਪੈਣ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵਾਪਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਇਕ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨਾਲ ਇਕ ਕੋਤਕ ਵਾਪਰਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾੜੇ 'ਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੌਣੇ ਪਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਇਕ ਓਪਰੇ ਕੱਟੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਥਾਓਂ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਨੇੜੇ ਬੰਨੇ ਘਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਉਸ ਵਲ ਡੈਂਬਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੱਟੇ ਦੇ ਗਲ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹਾਰ, ਮੱਥੇ ਸੰਧੂਰ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਅਤੇ ਉਪਰ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਸਹਿਮਿਆ ਖੜਾ ਸੀ।

ਬਿਨਾ ਪੌਣੇ ਪਾਇਆਂ, ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਸੱਦ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਮਿੱਟਾਂ 'ਚ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗ ਗਈ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਕਿਆਵੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਡਰ

ਅਵਤਾਰ ਗੋਂਦਾਰਾ
ਫੋਨ: 559-375-2589

ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਸਾਹ ਸੁਤਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਗੜ੍ਹੇ ਮਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਦੁੱਖੀ ਟੂਣੇਹਾਰੇ ਕੱਟੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਭ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਕੁਝ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਪੈੜ ਦੱਬਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕੱਟਾ ਬੰਨ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਰਾਏ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੱਭਰੂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਮੋਢਿਆਂ ਉਤੋਂ ਦੀ ਥੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਅਚੰਭੇ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਫਿਰਕੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਜਾਦੂ ਟੂਣਿਆਂ, ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ, ਹਥੋਲਿਆਂ, ਸ਼ਗਨ ਅਪਸ਼ਗਨ, ਪੁੱਛਾਂ ਕਢਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਮਗਰ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਣਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਟਿਲ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਾਂਗ

ਕੱਟਾ, ਚੇਲਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਕੋ 'ਰੱਬ' ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵਰਤ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਦੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਵਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲੋਟ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੜੀਆਂ ਮਸਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿਚਕਚਾਉਂਦੇ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੇ ਸੌਖੇ ਢੰਗ ਤੱਕ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ।

ਧੇਰ! ਇਕੱਠ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੱਟੇ ਦਾ ਰੱਸਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਛਿੱਤ ਪਈ-ਕੋਈ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ। ਕੁਝ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਮੁੰਡੀਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ। ਲੰਮੀ ਸਾਰੀ ਘੀਰ ਘੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਲਾਹ ਸਭ ਨੂੰ ਜਚ ਗਈ, ਪਰ ਕੱਟਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਨਾ ਆਵੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਟੂਣੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਮਾੜੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਡਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਸ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਭੀੜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਅਧਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਸਤਿਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਮੁੰਡਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕੱਟਾ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡੀਰ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ।

ਭੂਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕੱਟਾ ਵਾੜੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਾਹਰ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਉਸ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਕੱਟੇ ਦੀ ਤੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਵਾਹਰ ਕੱਟੇ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰੀ। ਕੱਟਾ ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਦਾ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੰਬੀਹਾ ਭਾਈ ਦੀ ਸੜਕ ਪੈ ਗਿਆ। ਭੀੜ ਨੇ ਇਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ। ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਕ ਗਏ।

ਕੱਟੇ ਮਗਰ ਲੱਗੀ ਵਾਹਰ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਕੱਟਾ ਮੁਹਰੇ ਮੁਹਰੇ ਇਉਂ ਭੱਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਨੇਤਾ 'ਗੋਰਵ ਯਾਤਰਾ' ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਡ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਨੇ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚੋ-ਖੁੰਡੀ ਖੇਡਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵੀ ਕੱਟਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗੱਲ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ

ਸਬਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ।

ਜਦ ਕੱਟਾ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੁੰਡੀਰ ਛਿਛਕੇਰ ਦਿੰਦੀ, ਕੱਟਾ ਫਿਰ ਭੱਜ ਪੈਂਦਾ। ਆਖਰ ਕੱਟਾ ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਦਾ ਬੰਬੀਹਾ ਭਾਈ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜਿਆ, ਜਿਥੇ ਬਧਨੀ ਕਲਾਂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਚੌਕੀ ਲਾ ਕੇ ਹਟਿਆ ਸੀ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਮਾਨ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਕਾਲਾ ਚੇਲਾ ਅਤੇ ਤੇਤ ਕਾਲੀ ਚਾਦਰ ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਤਲੇਬਤ ਅਤੇ ਚਿਮਟਾ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਬਾਹੀ ਨਾਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ ਉਸ ਦੀ ਟਹਿਲ

ਸੇਵਾ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਵਾਹਰ ਨੇ ਵਾਵੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡੀਰ 'ਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬੰਬੀਹਾ ਭਾਈ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਚੇਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਘੂਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਵੀ ਮੇਲਾ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਦੋਨਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮਾਹੌਲ ਤਣਾਅ ਭਰਿਆ ਬਣ ਗਿਆ। ਬੁਰਜ ਵਾਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕਹੇ, ਬਈ ਕੱਟਾ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਗੜ੍ਹੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪੈਣ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੰਬੀਹਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਵਾਵੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੱਲ ਇਹ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਕੱਟੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਲੜਕੀ 'ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ' ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਲੜਕੀ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੰਨਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਂਦੀ, ਨਾ ਪੀਂਦੀ। ਮੰਗ ਛੁਟ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚੇਲੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਰੋ ਸੁਣਾਇਆ।

ਚੇਲੇ ਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਬਦਲੇ 1200 ਰੁਪਏ ਲੈਣੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 700 ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈ ਲਏ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੈਣੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਔਲੂ ਟਾਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ, ਕਾਲਾ ਕੁੱਕੜ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਭੈਰੋਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ 'ਮੰਤਰਿਆ' ਕੱਟਾ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ 'ਚ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕੱਟੇ ਨੂੰ ਜੂਹ 'ਚ ਛੱਡਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵਾੜੇ 'ਚ ਬੰਨ ਆਏ।

ਅਸਲ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਰੱਟਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਾਰਾ ਪਾਰਾ ਚੇਲੇ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੁੰਡੀਰ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਗੋਤਾ ਕਢਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਸੇ ਸੂਝਵਾਨ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਨੋਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ। ਕੁਝ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਬਾਅਦ ਗੱਲ ਇਹ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਬੋਝ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਇੱਧਰ, ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਚੇਲੇ ਦੀ 'ਸਿਆਣਪ' ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ 'ਭੂਤ ਵਿਦਿਆ' ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਇਆ। ਭੂਤ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਚੇਲੇ ਅਤੇ ਭੂਤਾਂ ਵਰਗੀ ਪੁਲਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੋਤਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਫੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕਲਾ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਚੇਲੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਣੇ ਬਿਠਾਈ ਰਖਿਆ, ਝਾੜੂ-ਪੋਚਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਬਾਣੇ ਦੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਗਿਤਗਿਤਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸੋਖੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ

ਕਿੱਸਾ ਕੋਤਾ

ਐਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਤਰਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸੁਰ ਲੈਣ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਅਫੀਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਰਚਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਾਅਲੀ ਗਵਾਹ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਲਏ। ਨਮੂਨੇ ਜੋਗੀ ਅਫੀਮ ਕੋਲੋਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਕੀ ਕਾਲੇ ਗੁੰਡ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਡੱਬਾ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਕੱਚੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਚੇਲੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਗਵਾਹੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਪੜਤਾਲੀਆ ਅਫਸਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ, "ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਬੱਸ ਅੱਭੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਹਾਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਬਿਨਾ 'ਤੇ ਸਾਬੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਹਸਬ ਜਾਬਤਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜ੍ਹੇ ਝੋਲੇ 'ਚੋਂ ਮੋਮੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਚ ਲਪੇਟੀ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ, ਜੋ ਤੋਲਣ 'ਤੇ ਸਵਾ ਕਿਲੋ ਹੋਈ।" ਗਵਾਹੀ ਪੁਖਤਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਫੀਮ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੱਸ ਛੱਡਦੇ। ਪਰ ਚੇਲਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਹਿਮਿਆ ਸਹਿਮਿਆ ਦਿਸਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ 'ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ' ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਫਾਈ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਿਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਰਸਾਈ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣ। ਕਈ ਗੋਤੇ ਕੱਢੇ ਪਰ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਕੇ ਚੇਲੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਫਾਈ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚੇਲਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਫੀਮ ਦਾ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਪਾਇਆ। ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ। ਕਿੱਸਾ ਕੋਤਾ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਬਿਨਾ 'ਤੇ ਫੜ੍ਹੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਇਆ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰੋੜ੍ਹਕਾ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਵਿਰਸਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਕੱਲ ਨੂੰ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ, ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਫਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ ਤੇ

ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ

ਤੁਗਲਕ ਫੋਰਟ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਘਟ ਗਿਣਤੀ, ਬੋਧੀਆਂ-ਜੈਨੀਆਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ, ਮੋਲਾਨਾ ਹਾਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਤੇ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਦਾ ਕਲਾਮ ਤਾਂ ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ, ਬੋਧੀਆਂ,

ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ

ਜੈਨੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ!

ਇਸ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਜਿਹੇ ਮਹਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੱਟ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁੱਝੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁੱਬਲ 'ਚੋਂ ਅੱਗ ਦੀ ਚੰਗਿਆਤੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਫਰੇਲਾ ਫਰਾਲੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਗੋਰੀ ਹਿਰਨੀ: ਜੂਨ 2017 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਾਓਨਾਓ ਇਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ 3 ਮੰਜ਼ਿਲੀ ਇਮਾਰਤ 1913 ਵਿਚ ਮਿਸਿਜ਼ ਪਾਮਰ ਐਂਗਲੋਹਰ ਦੇ ਪੜਦਾਦਾ ਨੇ ਖਰੀਦ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1938 'ਚ ਵੇਚਣੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਸਿਜ਼ ਐਂਗਲੋਹਰ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਨਾਜ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਏ ਯਾਤਰੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਥੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਸਟ੍ਰੀਆ

ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਿਟਲਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਜ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬੋਲ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸੋਧ ਸੁਧਾਈ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਦ ਬੁਧੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚੰਗੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਿਸਿਜ਼ ਐਂਗਲੋਹਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਤੋਂ ਨਾਜ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੌਣੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 26 ਜੁਲਾਈ 2017 ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਮਿਸਿਜ਼ ਐਂਗਲੋਹਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਇਹ ਕੇਸ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੋਰਟ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ, ਸਟਰਾਸਬਰਗ ਲਿਜ਼ਾਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਯੂਰੋ (3,42,090 ਡਾਲਰ) ਦੀ ਨਕਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਚੱਕੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ, ਫੈਸਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ!

ਮੈਂ ਇੱਕ ਐਂਡਰੀਆ ਨਾਂ ਦੀ ਜਰਮਨ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਯੁਵਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਉਘੀ ਕਾਰਕੁਨ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਹਮਜਮਾਤੀ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦੇ ਘਰ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹਮਬਰਗ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਕ ਨਾਵਲ 'ਗੋਰੀ ਹਿਰਨੀ' (ਲੋਕ ਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੋਹਾਲੀ) ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਦਾ ਵਿਕ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਕਨਸੈਂਟਰਸ਼ਨ ਕੈਂਪ (ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰ) ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੱਕੇ, ਉਹ ਭੋਰਾ (ਬੰਕਰ) ਵੀ ਤੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਏਵਾ ਬਰਾਊਨ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬਲੈਂਡੀ ਨਾਂ ਦੇ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਵਫਾਦਾਰ ਅਲਸੇਸ਼ਨ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਹਿਟਲਰ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ, ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ! ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਯੋਗੀ ਦੇ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੰਡਨ। ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਉਹ ਨਾਵਲ ਚੋਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਰਮਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਵਹ ਵਕਤ ਭੀ ਦੇਖੇ ਹੈਂ
ਤਵਾਰੀਖ ਕੀ ਘੜੀਓਂ ਨੇ,
ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਥੀ,
ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜਾ ਪਾਈ।

ਗਾਇਕ ਸੂਫੀ ਬਲਬੀਰ ਦਾ 'ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ'

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ): ਨਾ ਸਾਜ਼ ਸੀ, ਨਾ ਸਾਜ਼ ਵਾਦਕ, ਨਾ ਮਾਈਕ ਸੀ, ਨਾ ਆਟੋ ਟਿਊਨਰ ਤੇ ਨਾ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਪੀਕਰ, ਨਾ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਇੱਕਠ, ਨਾ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਪਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਵੱਡਾ ਅਕਾਰੀ ਮੰਚ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੀਵੇ ਬਲੇ, ਨਾ ਕੋਈ

ਬਲਬੀਰ ਸੂਫੀ

ਸਮਾ ਜਲੀ-ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਸੂਫੀ ਗਾਇਕ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਭਰੀ ਸੂਫੀਆਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਹਿਫਿਲ ਰੁਜ਼ਨਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਰੋਤੇ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਵਿਸਮਾਦੀ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆਏ ਆਤਮ ਵਿਭੋਰ ਹੋ ਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਦ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਹਿਕਾਂ ਭਰਿਆ ਸੰਗੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਸੀ, ਸੰਜੀਦਾ ਗਾਇਕ ਸੂਫੀ ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ' ਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਮੌਕੇ ਦਾ।

ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਸਬਰਬ ਇਤਾਸਕਾ ਦੇ 'ਟੱਚ ਆਫ ਟੇਸਟ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ' ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਏ ਇਕ ਸਾਢੇ ਜਿਹੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸੂਫੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸੂਫੀਆਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਅਭੁੱਲ ਸ਼ਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਜਲੌਲ ਅਤੇ ਮਨ ਟੁੰਬਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਸੁਣਿਆ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਵਲੋਂ ਸੂਫੀ ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ 'ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਆਏ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸੂਫੀ ਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ' ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ

ਕਿਹਾ।

ਸੂਫੀ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੂਫੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਫੇ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ' ਸੁਣਾਈ:

ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ
ਇਹ ਸੰਵਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।
ਸਾਨੂੰ ਇੱਕੋ ਝਟਕੇ ਦੇ ਵਿਚ
ਮਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ?

ਜੇ ਉਹ ਕੱਖ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਖ ਵਿਚ
ਰੜਕ ਰਿਹੈ ਤਾਂ,
ਤੁਸੀਂ ਦਿਲ 'ਚ 'ਸੂਫੀ' ਨੂੰ ਕੱਢ
ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ?
ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਫੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਪੜ੍ਹਿਆ:
ਦੀਵੇ ਜਗਾਓ, ਹਨੇਰਾ ਬੜਾ ਏ,
ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਓ, ਹਨੇਰਾ ਬੜਾ ਏ।
ਕਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸੋਚਾਂ ਵਾਲਿਓ,
ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਓ, ਹਨੇਰਾ ਬੜਾ ਏ।
ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤਾ:

ਉਹ ਗਲੀ ਸਾਨੂੰ ਮੱਕੇ ਵਰਗੀ ਲਗਦੀ ਐ
ਜਿਸ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸੱਜਣਾ
ਤੇਰਾ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਏ।
ਜਿਥੇ ਆਪਾਂ ਮਿਲੇ ਤੇ ਵਿਛੜੇ ਸੀ
'ਸੂਫੀ' ਦੋਵਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ
ਫੁਲ ਧਰ ਆਉਂਦਾ ਏ।

ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਰੌਲਾ ਬਹੁਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹੱਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਲਿਖਣ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਕਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

'ਲੁਟੇ ਗਏ, ਮਾਰੇ ਗਏ',
ਨਿੱਤ ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਆਂ
ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਅਸੀਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ
ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਨ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਇੰਜ ਛੋਰੀ:

ਮੈਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਿੱਥੇ
ਘੁੰਗੀਆਂ ਤੇ ਮੋਰ ਵੇ
ਉਸੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ
ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵੇ।

ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਪਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜਾ ਦਾ ਦਰਦ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪਈ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:
ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ 'ਚ ਵਿਛੋੜਾ ਜਦੋਂ ਪੈ ਗਿਆ
ਪੇਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰਾ ਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਰਹਿ ਗਿਆ।
ਤਨ ਵਿਚੋਂ ਭੋਰ ਜਦੋਂ ਉਡ ਪੁੱਡ ਜਾਵੇਗਾ
ਰੱਬਾ ਮੇਰਿਆ ਪੇਕਿਆ ਤੋਂ ਕੌਣ ਕੌਣ ਆਵੇਗਾ।

ਬਾਬਲਾ ਵੇ ਧੀ ਤੇਰੀ ਕਿੰਨੀ ਮਜਬੂਰ ਵੇ
ਹੋ ਗਿਆ ਅਟਾਰੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਕਿੰਨਾ ਦੂਰ ਵੇ।
ਕੌਣ 'ਸੂਫੀ' ਵੀਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇਗਾ।

ਰੱਬਾ ਮੇਰਿਆ ਪੇਕਿਆ ਤੋਂ ਕੌਣ ਕੌਣ ਆਵੇਗਾ।
ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਸਤਲੁਜ ਬਿਆਸ ਯਾਰੇ
ਰੋਇਓ ਨਾ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ
ਮੈਂ ਚਨਾਬ ਲਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਦਿਲ ਵਿਚ ਅਰਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਆਂ
ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ
ਈਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੂਫੀ ਨੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿਤਰਿਆ:
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ,
ਉਹ ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਨੇ
ਅੰਦਰੋਂ ਨਫਰਤ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਫੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ:

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਤੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਟੁਟੇ ਤੱਕ, ਹੋਕੇ ਭਰਦੇ ਨੇ।
ਲੱਖਾਂ ਲੋਕੀਂ ਅੱਜ ਵੀ
ਬਿਨਾ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਮਰਦੇ ਨੇ
ਕਾਮੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੁਖੀ,
ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ।
ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ ਡੁੱਲ੍ਹਦਾ,
ਰੋਟੀ ਉਹਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ
ਭਗਤ ਸਿਹਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤੇਰਾ
ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ।
ਠੰਡੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ
ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੂੰ ਸੂਫੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ:

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਕੁਝ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਸੁਣਾਈ:

ਮਿਸਰੀ ਵਰਗੇ ਸੱਜਣਾ ਵੇ
ਜਦ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹਿੰਦੀ ਹਾਂ,
ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ
ਜਦ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ।
ਅੱਖੀਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ
ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੂਫੀ ਨੇ ਗੀਤ 'ਅੱਖੀਆਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ' ਤਰੰਨਮ ਵਿਚ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੂਫੀ ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਰੰਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਵੀ ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲ ਤੇ ਸ਼ੇਅਰੋ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਉਚ ਪਾਏ ਦਾ ਤੇ ਦਿਲ ਖਿਚਵਾਂ ਸੀ ਜਿਸ

ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕੀਲੀ ਰੱਖਿਆ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ-ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਰਾਜੂ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੈਣੀ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕੇ.ਕੇ. ਪੰਮਾ ਅਤੇ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੂਫੀ ਬਲਬੀਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2013 ਵਿਚ ਸੂਫੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਸਾ) ਦੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੂਫੀ ਕਲਾਮ ਨਾਲ ਐਸਾ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਯਾਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਵਫਦ ਸਟੇਟ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ

ਨੌਰਵਿਚ, ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਵਫਦ ਨੇ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਦੇ ਸਟੇਟ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਸਿੱਖ ਵਫਦ ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋ: ਜੌਹਨ ਸ਼ਿਸ਼ਮਨੀਅਨ (ਨੌਰਵਿਚ ਬੁਲਿਟਨ) ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ 2018 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵਫਦ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤੀ ਜੁਰਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਦਾਹੜੀ ਕਰਕੇ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਜੋ ਨੌਰਵਿਚ ਸਿਟੀ ਪਲੈਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ

ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਨਫਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸਾਈ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕੇਵਿਨ ਰਾਇਨ ਅਤੇ ਮੈਨੀ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਨੀ ਹੋਂਗ, ਲੈਰੀ ਗੋਲਡਮੈਨ, ਸੂਜਨ ਗੋਲਡਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

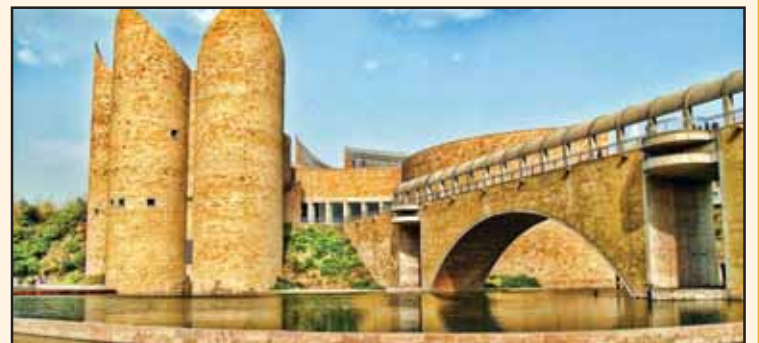
ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਸਲੀ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਿੱਖ ਵਫਦ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ ਵੀ ਕੇਵਿਨ ਲੈਂਬੋ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਮਮਤਾ ਵਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇਗਾ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਭਗਵਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨਗੀਆਂ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਤੋਂ 'ਭਾਜਪਾ ਕੱਢੋ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਗੱਢੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ 42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਮਰਪਿਤ ਫੰਡ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੰਡ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੁੰਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਸੀਆਂ ਕੋਠੀ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਫੁਟਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪੁੰਜੈਕਟ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਵ ਦੁਲਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪੁੰਜੈਕਟਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆ ਕਮੇਟੀ ਮੁੜ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਫੰਡ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਉਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ

5 ਅਗਸਤ 2012 ਦੇ ਦਰਦਨਾਕ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਬਰਸੀ 'ਤੇ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ

4 ਤੋਂ 6 ਅਗਸਤ 2017

ਭਾਈ ਸੁਰੋਗ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ

ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ

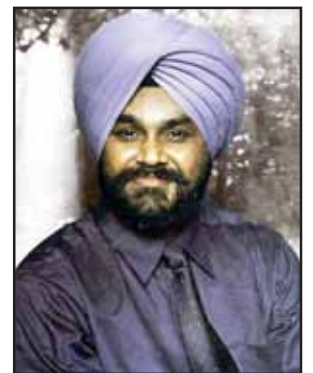
ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਭਾਈ ਸੀਤਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

SCHEDULE OF EVENTS

Friday, August 4, 2017

10:30 am AKHAND PAATH
48 non-stop hour recitation of the
Shri Guru Granth Sahib, the Sikh
Holy book, will begin
@ The Sikh Temple Of Wisconsin

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, 4 ਅਗਸਤ 2017
ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ

Saturday, August 5, 2017

Akhand Paath
continues @ THE SIKH TEMPLE
8:00 am CHARDHI KALA 6K
MEMORIAL RUN/WALK
@ Oak Creek High School
340 E. Puetz Rd., Oak Creek
Register: 7:30 - 9 am
Run Starts: 9 am
Event Ends: 3pm

Register @ www.ck6k.org
chardhikala6k@gmail.com

Sunday, August 6, 2017

10:30 am AKHAND PAATH
concludes @ The Sikh Temple.
11:00 am - 1:30 pm
KIRTAN
Hymns sung during meditation
1:30 - 3:00 pm
TRIBUTES TO DEPARTED SOULS
Words are offered from guests
dignitaries, and well wishers.

ਐਤਵਾਰ, 6 ਅਗਸਤ 2017

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ
ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ: 11 ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਵਿਛੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ
1:30 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ
ਦਿਨ ਅਝੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਇਸ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿਛੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦੁਖਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਸਹਿਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਨੂੰਨੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁਧ ਡਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Sikh Temple of Wisconsin, 7512 S. Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

sikhtempleofwi@gmail.com

www.sikhtempleofwisconsin.org

ਪੁਸਤਕ ‘ਲਾਵਾਂ: ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ’ ਰਿਲੀਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬਿਊਰੋ): “ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ’ ਨੈਤਿਕ ਸੰਜਮ ਜਾਂ ਵੰਸ-ਲਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਵਿਦਮਾਨ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨਾ ਹੈ। ਕਬੀਲਾਈ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਅਨੰਦ ਸੰਸਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਨੂੰ ਜੋਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਲਣ ਦਾ ਸਪੇਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇੱਥੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ (ਕੇਂਦਰੀ ਖਾਲਸਾ ਯਤੀਮਖਾਨਾ) ਵਿਖੇ ‘ਲਾਵਾਂ: ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ’ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ/ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ‘ਨਾਦ ਪ੍ਰਗਾਸ਼’ ਵਲੋਂ ਕਰਾਏ ਗਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਲਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸੰਕਲਪਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਿੰਨ ਜਾਂ ਸਮਰੂਪ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਮਕਾਲੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਪ੍ਰਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪਰਿਪੇਖ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਨੇ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਧਾਰਾਈ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੈਵੀ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ, ਨਿਰਮਲ ਭਉ, ਬੈਰਾਗ ਅਤੇ

ਸਹਿਜ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਪੇਪਰ ਉਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ, ਡਾ. ਰਿਹਾਨ ਹਸਨ, ਪ੍ਰੋ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ‘ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਮੱਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ‘ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ’ ਜਾਂ ਅਨੰਦ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਕਾਹ, ਮੈਰਿਜ ਅਤੇ ਫੇਰਿਆ ਤੋਂ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪ

ਨਾਲ ਸਿਧਾਂਤਬੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਭਾਵੁਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਹਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਲੇਖਿਕਾ ਅਸ਼ਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ,

ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਕੰਵਲ ਕੌਰ ਪਾਲ, ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ-ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਤੇ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ/ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਪਾਸੋਂ ਫੋਨ: 91-98728-13433 ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਹਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ 361ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਇਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਹਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ 361ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਲੌਂਗ ਆਈਲੈਂਡ, ਹਿਕਸਵਿੱਲ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਹਿਕ, ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਲੈਨਕੋਵ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਦੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ

ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ‘ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ।

ਗਿਆਨੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਡਾਣਾ ਅਤੇ ਬੱਦੇਵਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਉਤੇ ਕੈਪਟਨ ਹੋਏ ‘ਗਰਮ’

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ‘ਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਤੇ ਬਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੱਥ ਪਾਏ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ

ਕੇ ਇਥੋਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ‘ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨਅਤ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Income Tax Preparation

By Certified Public Accountant

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇੱਕਮ ਟੈਕਸ ਤੇ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਦਾ ਦਫਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਰਾਹੁਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Free Consultancy ♦ Best Services ♦ Best Prices

Experience and Specialty

Corporate Tax	Accounting	Auto
Personal Income Tax	Bookkeeping	Home
Financial Statement Audit	Payroll Services	Life
New Business Setup	Immigration Forms	Business
Year Round Service		Worker Comp.

Insurance

Get the most from your tax return!

Rahul Singh, CPA

ਪਰਸਨਲ ਟੈਕਸ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਟੈਕਸ, ਆਡਿਟ, ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

718-850-0040 Cell: 917-622-1354 (Rahul) Cell: 917-650-7989 (Rehan)
11805 Atlantic Ave, Richmond Hill NY 11418 Email: sendtocpa@gmail.com

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai Cell:734-644-1010 Office:734-747-4298

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
 *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
 *ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

www.Transportationfunding.com

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੱਚਦੀ ਫਿਰਾਂ

ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਵਾਲੀ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ

ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਐਤਕੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾ ਹਾਸਲ ਰਹੀ ਉਘੀ ਗਾਇਕਾ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ- ਗਲੋਰੀ ਬਾਵਾ ਅਤੇ ਲਾਚੀ ਬਾਵਾ, ਨੇ ਖੂਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੀ ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ।

ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਦ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਦੀ ਮਾਲਕ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦਾ ਜਨਮ 1944 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਉਦੋਂ ਮਸਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਰਾਮ ਕੌਰ, ਚਾਰ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਨੇ ਪਾਲਿਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾ ਲੱਗ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਸੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਨ 1968 ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਰਪਾਲ ਬਾਵਾ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਬਣ ਗਈ। ਕਿਰਪਾਲ ਬਾਵਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਛੁਪੀ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਸੰਗੀਤ ਵਾਲੀ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਲੈ ਆਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਸਮੁੱਚੇ ਜੱਗ-ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਤਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ

ਕਈ ਯਾਦਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੱਲੂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਨਿਖੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਬਿਲਿਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਔਰਤ ਭੱਜੀ ਭੱਜੀ ਉਸ ਕੋਲ ਆਈ ਤੇ ਗਲਵੱਕਤੀ ਵਿਚ ਲੈ ਬੋਲੀ, “ਯੂ ਆਰ ਦਿ ਬਿੱਗ ਲੇਡੀ ਆਫ਼ ਦਿ ਵਰਲਡ। ਯੂ ਆਰ ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ ਇਜ਼ ਫੋਰਟੀ-ਫਾਈਵ ਸੈਕਿੰਡ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਘੜੀ ਉਤਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੀ ਕਲਾਈ ‘ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਵਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੇਕ ਐਨੀ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ (ਲਾਚੀ ਬਾਵਾ, ਪੋਪੀ ਬਾਵਾ ਤੇ ਗਲੋਰੀ ਬਾਵਾ) ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਚੀ ਬਾਵਾ ਤੇ ਗਲੋਰੀ ਬਾਵਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜਾਂ ‘ਤੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਰਸ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ ਜੁਗਨੀ, ਮਿਰਜ਼ਾ, ਢੋਲ ਸੰਮੀ, ਸੁਹਾਗ, ਘੋੜੀਆਂ, ਲੰਮੇ ਗੀਤ, ਬੋਲੀਆਂ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸੁਣੇ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1991 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸੰਗੀਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਇਨਾਮ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਲ 2008 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਸਦਕਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ (ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ) ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਗਾਇਕਾ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਪਏ ਘੜਮੱਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਲਾ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਦੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋ ਫੀਸਦ ਸਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਗਾਇਕ ਸੇਧ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ।

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਗਾਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 5 ਅਗਸਤ 2017 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-284

ਮੋਹ ਰਿਹਾ ਚੌਗਿਰਦਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦਾ,
ਕੈਸੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਯਾਰੇ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਐ।
ਭੋਲੇ-ਭਾਅ ਅਖਰੋਟ ਸੁਕਾਉਣ ਲੱਗੀ,
ਧੀ ਜਾਪਦੀ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਐ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-282

ਧਰਤੀ ਦੇ ਜਾਏ ਆਪਣੇ ਹਮਸਾਏ
ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਗੈਰ।
ਬਸ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਛੱਡ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵਣ
ਨਾ ਢਾਵਣ ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਕਹਿਰ।
ਪਗੜੀ ਇੱਜਤ ਸਭ ਦੀ ਸਾਝੀ
ਜਾਪੇ ਚੇਤਾ ਰੱਖਦਾ ਇਹ ਵੀਰ।
ਜੀ ਆਖੇ ਅਤੇ ਜੀ ਕਹਾਵੇ
ਬਣਾਵੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤਸਵੀਰ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਉਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਵਾ ਹਾਲੇ
ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਸਦਾ ਲਹਿਰਾਵੇ।
ਵਿਚ ਵਰਦੀ ਦੇ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ
ਪੱਗ ਦੇ ਲਾਉਣੇ ਪੇਚ ਸਿਖਾਵੇ।
ਬਦਨਾਮੀ ਵਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਟਿੱਕਾ
ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਲਾਹੀ ਜਾਵੇ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਪੰਜੇ ਉਂਗਲਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿੰਡੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ
ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਹੇ ‘ਤੇ ਲਕੀਰ।
ਸਿਜਦਾ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੋਵੇ
ਫਿਰ ਪੁਲਸੀਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਫੀਰ।
-ਕੈਲਾਸ਼ ਨਾਨਕ, ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਕਸ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ
ਟਰੈਫਿਕ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਿਖਾਵਾਂ।
ਮਨ ‘ਚ ਦਰਦ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਰੱਖ ਕੇ
ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾਵਾਂ।
ਸਿਰਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਣ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ
ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵਾਂ।

ਮੰਚੀਰ ਨਾ ਪਾਵੇ ਲੋਹਟੋਪ, ਨਾ ਬੰਨੇ ਪੱਗ
ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾ ਪੱਗ ਬੰਨਣੀ ਸਿਖਾਵਾਂ।
ਪਰੇਰ ਕੇ ਵਿਗਤਿਆਂ-ਤਿਗਤਿਆਂ ਨੂੰ
ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ‘ਚ ‘ਮਾਮਾ’ ਅਖਵਾਵਾਂ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ
ਪਿੰਡ ਕੁਲਬੁਰਫਾ, ਪਟਿਆਲਾ।
ਫੋਨ: 91-98784-69639

ਮੂੰਡੇ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇਖ ਸਿਰੋਪਾ,
ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਸੈਨਤ ਨਾਲ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ।
ਆ ਕਾਕਾ ਕੇਸਕੀ ਬੰਨਣ ਦੀ
ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਜੁਗਤ ਸਿਖਾਵਾਂ,
ਐਵੇਂ ਨਾ ਤੂੰ ਫਿਰ ਘਬਰਾਇਆ।
ਭਾਵੇਂ ਵਰਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰਿਆ ਸੀ,
ਐਪਰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਮੋਹ,
ਲੱਗਿਆ ਨਾ ਉਹ ਕੋਈ ਪਰਾਇਆ।
-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਲੋਕਾਂ ਐਵੇਂ ਕੀਤੀ ਬਦਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ
ਚਲਾਨੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੱਗ ਬੰਨਣੀ ਸਿਖਾਵੇ।
ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ
ਲੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇ।
ਸੰਤਰੀ ਪੱਗ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੱਸੇ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਵੇ।
ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿੱਖੀ ਦਾ
ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਏ।
-ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਖੁਦ
ਲਾਹੁੰਦੇ ਪੱਗਾਂ ਦੁਜਿਆਂ ਦੀਆਂ।
ਇਹ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਿੱਤਾ
ਚਾਂਗਮਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ‘ਚ
ਹੈ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ
‘ਗਾਲੂ ਕੱਢ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੈਣ ਦੀ।’
ਕੀਤਾ ਬਦਨਾਮ ਹੈ ਕਿੱਤਾ।
ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ
ਪੱਥਰ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਜੀ ਜਾਂਦਾ।
ਲੱਭਣਗੇ ਕੁਝ ਨੇਕ ਦਿਲ ਵੀ।
ਬਜਾਏ ਕਿ ਪੱਗ ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਰੁਲੇ
ਸਿਖਾਉਣਗੇ ਪੱਗ ਦੀ ਇੱਜਤ।
ਪੱਗ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਸੁਹੱਪਣ ਦੀ।
ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਠੋਕ ਕੇ ਜੇ
ਸਭ ਕਰਦੇ ਸਲਾਮ ਖੜ੍ਹ ਕੇ
ਵੁੱਕਤ ਦੁਣੀ-ਚੋਣੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ।
-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ: ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਈਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕੁੜੀਆਂ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਤਿੰਨ ਵਿਕਟਾਂ ਉਤੇ 191 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 219 ਦੌੜਾਂ 'ਤੇ ਢੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨੌਂ ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਸੱਤ ਵਿਕਟਾਂ 'ਤੇ 228 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 48.4 ਗੇਂਦਾਂ ਉਤੇ 219 ਦੌੜਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਅਨਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਸੋਲ ਨੇ 46 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਛੇ ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ। ਐਲਕਸ ਹਾਰਟਲੇ ਨੇ 58 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਕੇ 2 ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਪੂਨਮ ਰਾਊਤ ਨੇ 80 ਗੇਂਦਾਂ ਉਤੇ 51 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਿਕਟ ਲਈ 95 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੇਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਦੀਆਂ 34 ਗੇਂਦਾਂ ਉਤੇ 35 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਲਾਹੌਵੰਦ ਪਾਰੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਇਕ ਸਮੇਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ 38 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 48.4 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 219 ਦੌੜਾਂ ਉਤੇ ਢੇਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2005 ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ। ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਮੰਦਾਨਾ

ਸਿਫਰ 'ਤੇ ਆਉਟ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤਵੇਂ ਸੈਂਚ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਝਟਕਾ ਕਪਤਾਨ ਮਿਤਾਲੀ ਰਾਜ ਦੇ 17 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਆਉਟ ਹੋਣ ਉਤੇ ਲੱਗਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਰਨ ਆਉਟ ਹੋਈ। ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਢਿੱਲੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਟ ਲਗਾਏ।

ਉਸ ਨੇ ਐਲਕਸ ਹਾਰਟਲੇ ਦੇ ਓਵਰ ਵਿਚ ਦੋ ਛੱਕੇ ਮਾਰੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 25 ਓਵਰਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਕੋਰ ਦੋ ਵਿਕਟਾਂ ਉਤੇ 92 ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ 27ਵੇਂ ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ ਸਕੋਰ ਤੀਜੇ ਅੰਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੱਧ ਗਤੀ ਦੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਅਨਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਸੋਲ ਦੀ ਘਾਤਕ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਥੇ 28 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਤ ਵਿਕਟਾਂ ਗੁਆਈਆਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਨੌਂ ਵਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਝੂਲਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਦੀ ਘਾਤਕ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਮਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਸੱਤ ਵਿਕਟਾਂ 'ਤੇ 228 ਦੌੜਾਂ ਉਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਚਮਕਾਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਮ

ਮੋਗਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਧੀ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਖੇਡੇ ਗਏ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਛੇ ਵਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਖਿਲਾਫ ਨਾਬਾਦ 115 ਗੇਂਦਾਂ ਉਤੇ 171 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਾਰੀ ਖੇਡੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ 36 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡੇ ਗਏ ਇਸ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ 282 ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ 115 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 7 ਛੱਕੇ ਤੇ 20 ਚੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਾਬਾਦ 171 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਇਸ ਪਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਦੇ ਘਰ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਕਦ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੋਨ ਉਤੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਧਿਕਾਰਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਖਿਲਾਫ 115 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 171 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਨਾਬਾਦ ਪਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਹੋਰ ਸਖਤੀ

ਐਡਮਿੰਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹੁਣ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਤੇ ਹੋਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਚੈਕਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਹੁਕਮ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਓਵਰਆਲ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਵੀ ਬਕਾਇਦਾ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਏਅਰਕਰਾਫਟ ਅਤੇ

ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਹੈਂਡ ਬੈਗ 'ਚ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ 280 ਏਅਰਪੋਰਟਾਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲਿਆ

ਊਨਾ: ਗਗਰੇਟ ਕਸਬੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਠੇਕਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਮੰਦਿਰ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਗੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਗਗਰੇਟ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਗਗਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਗਗਰੇਟ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਊਨਾ ਰੋਡ ਉਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ

ਔਰਤਾਂ ਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਕਿਰਨ ਵਰਮਾ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਠੇਕੇ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਮੰਦਿਰ ਨੇੜੇ ਠੇਕਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਕਰੇ।

ਭੀਮ ਟਾਂਕ ਕੇਸ: ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਕਰਨ ਲਈ ਦਬਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭੀਮ ਟਾਂਕ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਉਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਪਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਹੱਤਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਏ.ਪੀ.ਐ. ਦਿਓਲ ਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਦਿਓਲ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ

ਖਤਰਾ ਭਾਸਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਅਬੋਹਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਤੇ ਇਕ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤ-ਬਰਾਤ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤ ਨੌਜਵਾਨ ਭੀਮ ਟਾਂਕ ਦਾ 11 ਦਸੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਅਬੋਹਰ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮਸਰਾ ਵਿਚ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਵੱਢ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ ਡੋਡਾ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਭੀਮ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡੋਡਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ।

ਬੱਸ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀ; 28 ਹਲਾਕ

ਸ਼ਿਮਲਾ: ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਨੇਰੀ (ਰਾਮਪੁਰ) ਵਿਖੇ ਇਕ ਬੱਸ ਦੇ 500 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ 28 ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਅੱਠ ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ-ਤਿੱਬਤ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 140 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵਾਪਰਿਆ। ਇਹ ਬੱਸ 36

ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਿਕਾਂਗ ਪੀਓ (ਕਿਨੌਰ) ਤੋਂ ਨੌਨੀ (ਸੋਲਨ) ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੋਜਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਟਾਇਰ ਫਟਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ।

ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ: ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਜੁਟੇ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁੜ ਭਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਖਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ

ਵਾਪਰੇ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 16 ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਛੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਮਗਰੋਂ 100 ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਪਾਰਟੀ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ, ਫਰਜ਼ੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੱਸਣਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਫਰਜ਼ੀ ਕੇਸਾਂ ਜਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਐਮ.ਪੀ. ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਵਲੈਤ 'ਚ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਮ ਆਫਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਗਿੱਲ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਗਬਸਟੋਨ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਦਸ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਕਾਫੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਲੀਡਰ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰੂਹ, ਆਤਮਾ, ਨੀਅਤ, ਜ਼ਮੀਰ, ਮਨ, ਚਿਤ-ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਬੋਧਿਕਤਾ ਦਾ ਵੀ ਆਸਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਚਾਰ ਵਜੋਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਧੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ', ਭਲਾ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ? ਫਿਰ 'ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ', ਦਿਲ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗਣਾ ਹੈ? ਬੇੜੇ ਜਿਹੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾਂਗੇ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਦਿਮਾਗ ਹੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਮੂਰਤ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਪੁੰਜ ਹੈ।

ਦਿਲ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਫੁੱਟਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੋਚਾਂ ਫੁਰਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਖੂਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵਧ-ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਸ਼ੋਕਮਈ ਖਬਰ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਇਸ ਕਦਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਚੇਤ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦਿਲ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਵੀ ਤੰਤੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਜਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਢਾਂਚਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਟਿਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੰਤੂਆਂ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਰਸਾਇਣਕ, ਤੰਤਵਿਕ ਹਲਚਲ ਮਚਦੀ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਹੈ। ਪਰ ਦਿਲ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾਈ ਬਣਤਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ। ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀਓਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਉਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵੀ ਨਾਲ ਲਈ ਤੁਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਘੜਮੱਸ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਘੜਮੱਸ

ਦਿਲ ਚੀਜ਼ ਕਿਆ ਹੈ...

ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਜਿਹੀ ਕਲਾ ਦਾ ਵੀ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦਿਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇਖੋ: 'ਦਿਲ ਬੋੜਾ ਨਾ ਕਰ', 'ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਚਿਤੀ ਜਿੰਨਾ ਦਿਲ ਹੈ', 'ਸੋਰ ਦਿਲ'। ਸੋ, ਇਥੇ ਦਿਲ ਸ਼ਬਦ ਮਨ, ਚਿੱਤ ਆਦਿ ਦਾ ਸਮਾਨਰਥੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਇਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥਾਵਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢਿੱਡ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਦਰਲੇ ਅੰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦਾ, ਕਲੇਜਾ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫਿਰ

ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ। ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਦਿਲ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਮਾਂਟਕ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, 'ਦਿਲ ਆਵੇ ਗਧੀ' ਤੇ ਤਾਂ ਪਰੀ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ! ਦਿਲ ਤਾਂ ਫੈਕਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਦੇ ਤਾਂ ਦਿਲ-ਫੈਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ। ਦਿਲ ਤੋਂ ਬਣੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹਨ-ਦਿਲਚਸਪ, ਦਿਲਾਸਾ, ਦਿਲਗੀਰ, ਦਿਲਬਰ, ਦਿਲਾਵਰ, ਦਿਲਫਰੋਬ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਲ, ਤੰਗਦਿਲ, ਦਿਲਦਾਰ, ਦਿਲਕਸ਼ ਆਦਿ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਇਹ

ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, "ਦਿਲ ਮਹਿ ਸਾਈਂ ਪਰਗਟੇ" (ਭਗਤ ਕਬੀਰ)।

ਜੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟਕਰਾਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਸੋਚਾਂ ਦਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਉਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕਾਬੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਹਿਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਫਾਰਸੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਦੇੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਏ। ਹੁਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਕਾਵਿਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਵਲੋਂ

ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਖੋ, 'ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੈ॥' ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ ਰਿਦਾ, 'ਹਿਰਦੈ ਰਿਦੈ ਨਿਗਲ', 'ਕੀਮਤਿ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈਐ ਰਿਦ ਮਾਣਕ ਮੇਲਿ ਅਮੇਲਿ॥' (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)।

ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ, 'ਹ੍ਰਿਦ'। ਇਸ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਹ੍ਰਿਦਯ ਸ਼ਬਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ 'ਹਿਰਦਾ' ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ 'ਹ' ਧੁਨੀ ਦੇ ਅਲੋਪਣ ਨਾਲ 'ਰਿਦਾ' ਤੇ ਫਿਰ 'ਰਿਦ' ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹਿਆਉ ਬਣਿਆ, 'ਹਿਆਉ ਮਹਿਜਾ ਠੰਢਤਾ ਮੁਖਹੁ ਸਚੁ ਅਲਾਇ॥', 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਰਿਦੈ

ਉਰਿ ਧਾਰੀ ਤਉ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੰਗੁ ਪਾਈ॥' (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)।

ਫਿਰ ਚੰਗੇ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਦਿਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ 'ਹਾਰਦਿਕ ਸਵਾਗਤ' ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਹਾਰਦਿਕ ਤਾਂ ਖਾਸ ਨਾਂਵ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਲੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ 'ਸੰਧਰ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਥੇ ਢੁਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦਾ ਹੈ, 'ਹੁਦਰਾ', ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਆਪ-ਹੁਦਰਾ' ਜਿਹੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਇਥੇ 'ਰ' ਅਤੇ 'ਦ' ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣ-ਵਿਪਰੈ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਆਪ-ਹੁਦਰਾਸ਼ਾਹੀ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿਰਦਾ ਹੀ ਵੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਰਧਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ ਸਕੇ ਸੋਹਦਰੇ ਭਾਰੋਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ਹੈ, 'Kerd'। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਗਰੀਕ ਸ਼ਬਦ ਕਾਰਡੀਆ ਬਣਿਆ। ਪ੍ਰਾਕ-ਜਰਮਨ ਵਿਚ 'ਕ' ਧੁਨੀ 'ਹ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ Heart ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ' ਜਾਂ 'ਹਾਰਟ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣਾ' ਜਿਹੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ ਵਿਚ। ਕਰਡ ਤੋਂ ਗਰੀਕ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਕਾਰਡੀਆ ਲਾਤੀਨੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Cardiac ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ Cardiology (ਹਿਰਦਾ-ਵਿਗਿਆਨ) ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਿਕਾਰਡ (ਪੰਜਾਬੀ ਰਕਾਟ) ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰਡ ਧਾਤੂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਲਾਤੀਨੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਢਲਾ ਭਾਵ ਸੀ, ਮਨ ਜਾਂ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ। ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰਟ/ਦਿਲ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਥਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਰਟ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉਕਤੀ Learn By Heart

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਫਿਰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੇਤੇ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ, ਦੱਸਣ, ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ, ਤਵੇ ਵਿਚ ਭਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ Cordial (=ਹਾਰਦਿਕ) ਵੀ ਇਸੇ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, Acoord (ਸਮਾਨ ਮਨੋਭਾਵ), Courage (ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਹਿਆਂ), Credit (ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣ, ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾਲ ਰਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ), Credence, Creed (ਮਨ ਦਾ ਯਕੀਨ, ਸ਼ਰਧਾ), Core (ਕੇਂਦਰ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਆਦਿ।

ਅਸੀਂ ਦਿਲ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ Kerd ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਤ ਵਡਨੋਰਕਰ ਨੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਕੁਝ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਿਰਦਾ ਵਿਚਲੇ 'ਹਰ' ਦੀ ਧੁਨੀ ਅਵੇਸਤਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ 'ਜ਼' ਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਵੇਸਤਾ ਵਿਚ ਹਿਰਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੇਦਾ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਦਿਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲੋਚੀ ਵਿਚ ਜ਼ੇਦੇ। ਆਰਮੀਨਿਆਈ ਵਿਚ 'ਜ਼' ਧੁਨੀ 'ਸ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਤ। ਖੈਰ! ਅਵੇਸਤਾ ਦਾ ਜ਼ਰੇਦਾ ਪਹਿਲਵੀ ਵਿਚ ਦੀਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਦਿਲ, ਦੇਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਜਿਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਜੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜ਼ੇਰਰੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੂਤ੍ਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿਕਾਸ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ: ਜ਼ਿਰ> ਜਿਰ> ਦਿਰ> ਦਿਲ। ਗੱਲ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਕਾਵਿ ਜਗਤ ਰੁਖ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾ ਦੇਈਏ ਕਤਾਰਾਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਵੇਖਿਓ ਜੇ ਆਉਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨ ਬੰਨ ਡਾਰਾਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਖੇਤਾਂ ਦਿਆਂ ਬੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰੇ ਰੁੱਖ ਲਾਈਏ ਘਰਾਂ ਦਿਆਂ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਈਏ ਝੱਟ ਮੰਨ ਜਾਣਗੀਆਂ ਰੁੱਸੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਸਵੱਛ ਨੇ ਹਵਾਵਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਉਤੇ ਡੇਰੇ ਲਾਉਣੇ ਘੁੰਗੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਵਾਂ ਇੱਕ, ਦੇ ਜਾਂ ਚਾਰ ਨਹੀਂ, ਆਉਣਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਨਿੱਕੇ ਵੱਡੇ ਬਾਗ ਤੇ ਬਗੀਚੀਆਂ ਬਣਾਈਏ ਫੁੱਲਾਂ-ਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਬੂਟੇ ਵਿਚ ਲਾਈਏ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਗਾਉਣ ਜਿਥੇ ਬੋਲਣ ਗੁਟਾਰਾਂ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਅੰਬਾਂ, ਜਾਮਣਾਂ 'ਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਜਦੋਂ ਆਵੇਗੀ ਮੇਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾਣਗੇ ਤੇ ਕੋਇਲ ਗੀਤ ਗਾਵੇਗੀ ਸਾਉਣ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਜਦੋਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। ਹੋ ਕੇ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਜਦੋਂ ਰੁੱਖ ਅਸੀਂ ਲਾਵਾਂਗੇ ਗਰਮੀ 'ਚ ਮੰਜੇ ਜਦੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਬੋਲੇ ਡਾਹਵਾਂਗੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖਿੜ ਪਈਆਂ ਜਦੋਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰਾਂ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪੰਛੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। -ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ	ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੋਣੇ ਲੋਕ ਲੱਖਾਂ ਜੱਗ ਤੇ ਆਏ ਲੱਖਾਂ ਈ ਆਉਣੇ ਲੋਕ, ਕਲਮ ਤੋਂ ਉਚੇ, ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੋਣੇ ਲੋਕ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਫੋਲ ਲਿਆ, ਚੰਗੇ ਖੋਰੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਵਿਚ ਲਿਖਾਉਣੇ ਲੋਕ। ਇਹ ਤਾਂ ਯਾਰੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਰੱਬ ਨੇ ਬੰਦ ਨਹੀ ਕਰਨੇ ਇਹੋ ਬਣਾਉਣੇ ਲੋਕ। ਕਲਮ ਤੋਂ ਉਚੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੋਣੇ ਲੋਕ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਰੇ ਸਲਾਮ ਤਾਂ ਆਖਣ ਬਦਕਾਰੀ, ਕਦ ਸਮਝਣਗੇ ਇਹ ਅਕਲਾਂ ਤੋਂ ਪੌਣੇ ਲੋਕ। ਆਪਣੀ ਤੂੰ ਰਫ਼ਤਾਰ 'ਚ ਦੌੜ ਲਗਾਈ ਜਾ, ਦਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੇ ਲੋਕ। ਰੱਖ ਹੋਸਲਾ 'ਵਿੱਲੋ' ਨਾ ਘਬਰਾਇਆ ਕਰ, ਚੰਦ ਕੁ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਆਉਣੇ ਲੋਕ। -ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਕੈਨੇਡਾ ਫੋਨ: 647-300-2525 ਗਜ਼ਲ ਤੇਰਾ ਹਰ ਇਕ ਫੈਸਲਾ ਯਾਰਾ, ਜਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਹਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਧਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੇ ਤੇਰੇ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੇ, ਬਿਨ ਮੌਤੇ ਹੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਮਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੁਰਝਾਏ ਮੁੱਖ ਮੇਰੇ ਨੂੰ, ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ਕੋਈ, ਫਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਹਾਸੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ, ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਈਆਂ ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਸੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਚਾਅ ਲੁਟਾ ਕੇ ਉਹਤੋਂ 'ਸੈਪਲੇ',	ਆਖਰ ਮੌਤ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਵਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। -ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ 'ਸੈਪਲੇ' ਫੋਨ: 91-98724-05203 ਰੁਬਾਈ ਸਹਿਣ, ਨਿਵਣ, ਮਿੱਠਤ ਤੇ ਸੇਵਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਲੋਕਿਨ ਨੀਤੀ ਮਜਹਬੀ ਹੋ ਕੇ, ਵੱਖਰੀ ਖੇਡ ਰਚਾਈ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜੇ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਾਵੇ ਝਾੜੂ।	ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਜਾ ਲਵਾਈ। -ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਗਜ਼ਲ ਰੁਖ ਮੋਤ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਉਤਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੂੰ ਠੱਲ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਡੇ ਜੇਰੇ ਵੱਡੇ ਨੇ ਜੁਲਮੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਵਾਂਗੇ, 'ਨੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣ ਜੁਗਨੂੰ ਹਰਾਵਾਂਗੇ। ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹੀ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ,	ਜਦ ਜਦ ਵੀ ਰੱਸੇ ਚੁੰਮ ਗਲਾਂ 'ਚ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਖਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਸਜਾਵਾਂਗੇ, ਏਕੇ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਫੇਰ ਉਗਾਵਾਂਗੇ। ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਉਠਾਵਾਂਗੇ, ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਬਚਾਵਾਂਗੇ। ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਲੁੱਟ ਮਿਟਾਵਾਂਗੇ, ਸਹੀਦਾਂ ਜੋ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮੁਲਕ ਸਜਾਵਾਂਗੇ। -ਜਤਿੰਦਰ, ਭੁੱਚੇ ਖੁਰਦ ਫੋਨ: 91-95014-75400
ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਉਗ ਪਈ ਸੀ ਘਾਹ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲਾਂ 'ਚੋਂ ਮਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲਾ ਜੂਝ ਅਸੀਂ ਬੜਾ ਅੱਖਾ ਵੱਢਿਆ। ਭੂਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਉਧਾਲ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਭਗਤ ਸਰਾਭਾ ਤੈਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਿ ਲਿਆਏ ਸੀ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਤਾਈਂ ਬੂਰ ਨਾ ਪਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭੀਏ ਲੋਟੂਆਂ ਦੇ ਜੁਲੇ ਹੇਠੋਂ ਕਿਵੇਂ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢੀਏ? 'ਸਾਰੀ' ਨੂੰ ਤੂੰ ਦੇ ਸਮਝਾ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ, ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ। -ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਫੋਨ: 317-430-6545	ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ।	ਆਜ਼ਾਦੀਏ... (ਕਿਰਤੀਆਂ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ) ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਪੈਰ ਵੀ ਪਾ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ। ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਨਿੱਤ ਪੈਣ ਲਲਕਾਰੇ ਨੀ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਤੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਵਿਸਾਰੇ ਨੀ। ਪੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਗ ਹੀ ਰਿਹਾ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਅਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸੀ ਹਿੱਕਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਚੜ੍ਹੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਬਣ ਬਣ ਟੋਲੀਆਂ। ਲਾਤੀ ਮੌਤ ਲਈ ਸੀ ਹੱਸ ਕੇ ਵਿਆਹ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ... ਕਾਲੇਪਾਣੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਅਸੀਂ ਝੱਲੇ ਸੀ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਕੁਰਕੀਆਂ, ਰਹਿ ਗਏ 'ਕੱਲੇ ਸੀ।	ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ, ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ।	ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀਏ, ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ।

ਪੈਰਿਸ ਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਕੁੜੀ

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ!... ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਯੂਥ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਮਰੀਕਾ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਹੈ; ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਸੈਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੇ ਲੰਡਨ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਦੂਜਾ ਲਾਲਚ ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਸਸਤੀ ਫਲਾਈਟ ਲੈ ਲਵਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਪੈਸੇ ਬਚਣ, ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੈਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕੱਢ ਲਵਾਂ (ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਆ ਫਲਾਈਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਣੇ ਸਨ)।

ਪਹਿਲੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ 'ਈਰਾਕ' ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ 'ਮਿਸ' ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਫਲਾਈਟ' ਦੀ

ਮਨਮੋਹਨ ਬਾਵਾ

ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲੋ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੀ ਫਲਾਈਟ ਜਨੇਵਾ (ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ) ਤੱਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਥੋਂ ਮੈਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰਿਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਸੋ, ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਫਲਾਈਟ ਲੈ ਕੇ ਜਨੇਵਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ। ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਕੁਝ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜਨੇਵਾ ਤੋਂ ਪੈਰਿਸ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰਿਸ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੁਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਸਤਾ ਜਿਹਾ ਹੋਟਲ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਨੂੰ ਰਸੀਵ ਕਰਨ ਏਅਰਪੋਰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ, ਇਕ ਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਂਗਾ।

ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਮਹਤੂਬ ਨੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਫਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਾਸ਼ ਚਿਤ ਪੈਰਿਸ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਰਾਤ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਈਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਲਮਕਾਈ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀਆਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਟਿਕਟ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ

ਖੁਸ਼ੀ ਲੱਭਦੀ ਰਹੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਟੁਰਦੀ ਰਹੀ, ਦਿਨ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਖੁਰਦੀ ਰਹੀ। ਬੋਟ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਵਿਲਕਦੇ ਰਹੇ, ਰੋਟੀ ਖਾਬਾਂ ਦੀ ਉਡਦਿਆਂ ਭੁਰਦੀ ਰਹੀ। ਨਜ਼ਰ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕੀ, ਰਾਹ ਪੁੱਛਦੀ ਰਹੀ, ਮੱਤ ਮੁੜਦੀ ਰਹੀ। ਕੰਢੇ ਭੁਰਦੇ ਰਹੇ, ਨਦੀ ਵਹਿੰਦੀ ਰਹੀ, ਕੱਚੀ ਉਮਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਰੁੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਕਿੰਨੇ ਸੂਰਜਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ, ਕਈ ਕੋਨਿਆਂ ਲਈ ਫਿਰ ਵੀ ਬੁੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਘਰ ਸੀਸੇ ਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਭੀੜ ਫੜ ਕੇ ਪੱਥਰ, ਬਸ ਕੁੜਦੀ ਰਹੀ।

-ਦਿਲਜੋਧ ਸਿੰਘ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ

ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਉਘਾ ਲਿਖਾਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਬਾਵਾ ਘੋਰ ਘੁਮੱਕੜ ਵੀ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਤੀਆਂ ਗਾਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ 'ਪੈਰਿਸ ਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਕੁੜੀ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਜਦ ਟਿਕਟ ਲੈ ਕੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਤੁਰ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਣਿਓ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ।

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਥੱਕੇ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਡੁਬਦੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਆਖਰੀ ਗੱਡੀ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਗੱਡੀ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਤ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੌੜ ਖਰਚਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਖਚਾਖਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਯਾਤਰੀ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ, ਬੰਮੂਾਂ ਨਾਲ ਪਿਠ ਟਕਾਈ ਬੈਠੇ ਰਾਤ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਬੰਮੂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਵਰ ਕੋਟ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਕਦਿਆਂ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਬੰਮੂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਲੁਕਾਈ ਬੈਠਾ ਜਾਂ ਬੈਠੀ ਸੀ।

ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸੌਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਦੱਬੀ ਦੱਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈ। ਮੈਂ ਬੰਮੂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਆਕਾਰ ਵਾਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਓਵਰਕੋਟ ਹਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੌਣ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਰੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਡਰੀਆਂ ਡਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਧਰ ਉਧਰ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਪੱਕਾ ਜਿਹਾ ਰੰਗ, ਸਾਇਦ ਲੰਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਬਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਹੋਵੇ?

“ਮੈਂ ਡਰਾਡੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?” ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਹੰਝੂ ਫਲਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਗਰਮ ਕਾਫੀ ਦੇ ਦੋ ਪੇਪਰ ਕੱਪ ਲੈ ਆਇਆ। ਕੁੜੀ ਕਾਫੀ ਵਾਲਾ ਕੱਪ ਫੜ ਕੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪੀਣ ਲੱਗੀ। “ਕਿਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋ?”

ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹੀ।

“ਕਿਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ?”

“ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।”

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ) ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਬੈਲਗਰੇਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਹੁਣ ਸਰਬੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘਰੋਂ ਖਤ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਵੇ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼

ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਬੜੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵੀ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ।... ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰ ਗਈ ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤੁਰਕੀ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਮਹੀਨਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਦਸ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆ।

“ਹੁਣ ਰੋਨੀ ਕਿਉਂ ਏ?” ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਤੂੰ ਜਿਧਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰੀ ਸੀ, ਤੁਰੀ ਜਾ।

“ਪੈਸੇ ਸਾਰੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ।”

“ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟਿਕਟ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ?”

“ਹਾਂ, ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਹੈ ਲੰਡਨ ਤੱਕ ਦੀ।”

ਉਨੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫਤੀ ਜਿਹੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਜੰਦਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਘਸੀਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਅਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਥੋਂ ਕੋਈ ਗੱਡੀ ਨਾ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਆਉਣੀ। ਹੁਣ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਣ ਕੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਛੱਡ ਕੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲੀ, “ਆਓ ਚੱਲੀਏ।”

ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਤੁਰ ਪਏ। ਰਾਤ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਹਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਉਡਦੇ ਗਰਮ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਾਂਬਾ ਛੇੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਾਰਾਂ-ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੈਂਡ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸੈਂਡ ਅਜੇ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੈਂਡਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿਚੋਂ ਬੋਅ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੱਧੇ ਕੁ ਬਣੇ ਇਕ ਸੈਂਡ ਥੱਲੇ ਅਸੀਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਬੰਦੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਵਾਂ ਮੱਲ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਝੁੰਡਾਂ ਜਿਹਾਂ ਵਿਚ।

ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਇਕ ਝੁੰਡ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ।”

ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ?”

“ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ।”

“ਜਲੰਧਰੋਂ ਜਾਂ ਅੰਬਰਸਰੋਂ?”

“ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੋ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ, ਦੋ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਤੋਂ।”

ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ: “ਸਾਲੇ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੇ, ਸੌ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵੀ ਕਰਨ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਧੌਕੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ...।”

“ਇਥੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਧੌਕੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਦਰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਪੈਂਦੀ ਏ।” ਦੂਜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੋਲਿਆ। ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ (1972 ਵਿਚ) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਐਂਟਰੀ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਐਂਟਰੀ ਪਰਮਿਟ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਵੇ।

ਕੁੜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਸਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਯੂਥ-ਹੋਸਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੂਰੇ ਤੇ ਪੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਚੇ।

“ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ?” ਉਸ ਨੇ ਤਰਲਾ ਮਾਰਦੇ ਆਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ

ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਉਤੇ ਤਰਸ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਮੁਸਕਾਨ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਦੇ ਪੈਰਿਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਹਿਬੂਬਾ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਹਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ, ਪਰ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬੜੇ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਜੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਏਂ ਸਭ ਕੁਝ। ਤੇਰੇ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਦੀ...।”

ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਦੇ, ਕੰਬਦੇ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਪਹਿਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ‘ਕੈਲੇ’ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਐਂਡਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਕੀ, ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡੈਕ 'ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਫੇਰ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਆ ਬੈਠੇ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਵਾ ਲੈਣ।

ਜਹਾਜ਼ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਚੀਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡੈਕ 'ਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਬਿਨ ਦੇ ਬੂਹੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਘਬਰਾਹਟ ਕਾਰਨ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਟ ਦੀ ਬਾਂਹ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜ ਲਈ।

ਕੈਬਿਨ ਅੰਦਰ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਟ ਨੱਪਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਤੇਰੀ ਫਰੈਂਡ ਹੈ ਜਾਂ...?” ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਇਹ ਮੇਰੀ ਫਰੈਂਡ ਹੈ, ਨਾ ਮਹਿਬੂਬਾ। ਇਕ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮਾਰੀ ਅੱਧਰਤ ਹੈ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ, ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ) ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁੱਖੀ-ਸਾਂਦੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ 'ਪਰਾਸ' ਬਣਨ ਦੇ ਦਿਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ...।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ ਵੇਖੇ-ਯੁਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਆਦਿ ਦੇ; ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਠੱਪਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।”

#

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ

ਚੁੱਪ ਦਾ ਦਰਦ

ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਬਚਪਨ, ਲੁੱਟ ਲਏ ਲੋਕੀ, ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਕਿਸਾਨੀ।

ਆਪੇ ਕਹਿਣ ਆਬਾਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਆਪਣੇ ਪਾਉਣ ਵਿਰਾਨੀ।

ਲੀਡਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਛਿੱਕਲੀ ਆਈ, ਅੱਖਾਂ ਪੱਥਰ ਹੋਈਆਂ,

ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਸਲਫਾਸ ਨਿਗਲਦੀ, ਕਿੱਥੇ ਦਿਸੇ ਜਵਾਨੀ?

ਹਾਕਮ ਦਾ ਢਿੱਡ ਤੌੜੇ ਜਿੱਡਾ, ਅੰਨਦਾਤੇ ਦਾ ਭੁੱਖਾ।

ਦਿਨ ਲੰਘਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ, ਬਿਨ ਮਰਨੇ ਤੋਂ ਸੁੱਕਾ।

ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਪੁੱਤ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਭੀਖ ਮੰਗਦੀਆਂ ਮਾਈਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ, ਹੋਈਆਂ ਫੰਡਰ ਗਾਈਆਂ।

ਬਿਨ ਦਾਰੂ ਦੇ ਕਿੱਦਾਂ ਹਟ ਜੂ, ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਉਠਦੀ ਸੂਲ?

ਖੌਰੇ ਕੀਹਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਧਸ ਜੂ, ਭੂਤਰਿਆ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ।

ਭਗਵੇਂ ਬਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਬੰਦੇ, ਧਰਮੀ ਉੱਜ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੀਆਂ, ਮੌਜਾਂ ਖੂਬ ਉਡਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਨਕਲੀ ਗੁਰੂ ਤੇ ਨਕਲੀ ਚੇਲੇ, ਡੇਰੇ ਬਣ ਗਏ ਅਸਲੀ ਨੇ।

ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਕੇ ਦਾਤ ਪੁੱਤਰ ਦੀ, ਦੇਂਦੇ ਬਾਬੇ ਨਸਲੀ ਨੇ।

ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ 'ਭੋਰੇ', ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਨੇ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿਹੜੇ ਕਿਉਂ, ਕੂਕ ਉਠਦੀਆਂ ਧਾਹਾਂ ਨੇ?

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਬਨਾਮ ਭਾਵ ਅਰਥ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਅਗਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਬਸ ਕਹਿ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਕਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਰਹੇ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਝੱਟ ਜੱਜ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੈ? ਇਹ ਪਤਾ ਕੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਆਉਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ? ਜਦ ਕਿ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ

E-mail: gsbarsal@gmail.com

ਕਿ ਉਹ ਅਨਮਤਾਂ ਵਾਲੇ, ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਸਵਰਗਾਂ/ਨਰਕਾਂ/ਜਮਦੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ, ਕਾਲ ਰਹਿਤ/ਨਿਰੰਤਰ ਇਕ ਸਾਰ ਵਹਿ ਰਹੇ/ਸੈਭੰ/ਅਜੂਨੀ/ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਰੱਬ ਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਆਸਤਕ ਦੂਜੀ ਸੋਚ ਲਈ ਨਾਸਤਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰਬ ਖੇਤਰੀ ਸੇਧ ਦੇ ਕੇ, ਗੁਰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾ ਕੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ/ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅੱਵਲ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਾਇਰੀ/ਕਾਵਿ/ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਿੱਖਿਆਂ ਹੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾ ਅਰਥਾਤ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾ, ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਨਰਥ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਸਮਝ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ, ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਰਹੇ ਅਰਥ ਹੀ ਕੱਢ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾਵਿ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਵਰਗ, ਨਰਕ, ਸੱਚਖੰਡ, ਬੈਕੁੰਨ, ਭੂਤ, ਪਰੇਤ, ਸਿਮਰਣ, ਜਪਣਾ, ਨਾਮ, ਹੁਕਮ, ਧਰਮਰਾਜ, ਆਵਾਗਉਣ, ਜਨਮ, ਮਰਣ, ਚਉਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ, ਦਰਗਾਹ, ਜਮਰਾਜ, ਚਿਤਰਗੁਪਤ, ਜਾਪ, ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ, ਤ੍ਰਿਕੁੰਟੀ, ਆਤਮਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਸੰਤ, ਸਾਧ ਆਦਿ ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਪਰੀ ਅਰਥ ਕਰ ਸਾਰੇ ਮਜਹਬਾਂ/ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਪਰਵਾਦ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮੂਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਿਪਰੀ/ਪੁਰਾਣਿਕ/ਵੈਦਿਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਦਾ ਵਿਰੁਧ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੋਈ ਕਰਮਕਾਂਡ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਥਾਂ ਥਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਭੁੱਲੜ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਭਾਵ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਦੇ ਭਾਵ ਹੀ ਉਲਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਨੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਨਿਖਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੈ! ਪਰ ਜੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਨਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੇਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜਦ ਕਿ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੇਧ ਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝ ਅਸੀਂ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਅਗਰ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਖਾਣ-ਪਕਾਉਣ ਦੀ ਹਰ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀ? ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਹੋਰ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ॥
ਜਿਤੁ ਖਾਧੈ ਤਨੁ ਪੀੜੀਐ
ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

(ਪੰਨਾ 16)

ਜਿਤੁ ਪੀੜੈ ਮਤ ਦੂਰ ਹੋਇ
ਬਰਲ ਪਵੈ ਵਿਚਿ ਆਇ॥
ਆਪਣਾ ਪਰਾਇਆ ਨ ਪਛਾਣਈ
ਖਸਮਹੁ ਧਕੇ ਆਇ॥ (ਪੰਨਾ 554)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਵਿਚਰੇ। ਸਮੇਂ, ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਲਹਿਜਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਸ਼ੈਲੀ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਇਕ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ। ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਬਣਾ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਹਵਾਲੇ ਲੈ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ। ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਵਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ/ਸਮਝਾਉਣੀ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੈ:

ਲੰਕਾ ਗਢੁ ਸੋਨੇ ਕਾ ਭਇਆ॥
ਮੂਰਖ ਰਾਵਨੁ ਕਿਆ ਲੇ ਗਇਆ॥੩॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕਿਛੁ ਗੁਨੁ ਬੀਚਾਰਿ॥
ਚਲੇ ਜੁਆਰੀ ਦੁਇ ਹਥ ਝਾਰਿ॥੪॥

(ਪੰਨਾ 1157)

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ (ਇੱਕ ਦੇਸ਼) ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਭਗਤ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ

ਪਾਤਰਾਂ, ਰਾਜਿਆਂ ਜਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਗਈ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਗਨਕਾ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ, ਧਰੂ, ਹਰਣਾਖਸ, ਅਜਾਮਲ, ਬਾਲਮੀਕ, ਸੁਦਾਮਾ, ਬਿਦਰ, ਰਾਜਾ ਜਨਕ, ਗੋਰਖ ਨਾਥ, ਭੰਗਰਨਾਥ, ਭਰਬਰ ਜੋਗੀ, ਮਸੰਦਰ, ਕੰਸ, ਇੰਦਰ, ਅਹੱਲਿਆ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ ਅਕਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਰਾਮਚੰਦਰ, ਸ਼ਿਵ, ਪਾਰਬਤੀ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਕਸਰ ਰਹਾਉ ਵਾਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਤਰਾਂ ਉਸ ਰਹਾਉ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ-ਪੰਛੀਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਆਖ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਜੀਵਨ ਹੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੇ ਲਛਮੀ ਸਿਮਰੈ
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਸਰਪ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੧॥
ਅਰੀ ਬਾਈ ਗੋਬਿਦ
ਨਾਮੁ ਮਤਿ ਬੀਸਰੈ॥ ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਿਮਰੈ
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਬੇਸਵਾ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੨॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੇ ਲੜਿਕੇ ਸਿਮਰੈ
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਸੂਕਰ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੩॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੇ ਮੰਦਰ ਸਿਮਰੈ
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਪ੍ਰੇਤ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੪॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਨਾਰਾਇਣੁ ਸਿਮਰੈ
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਬਦਰਿ ਤਿਲੋਚਨੁ ਤੇ ਨਰ ਮੁਕਤਾ
ਪੀਤੰਬਰੁ ਵਾ ਕੇ ਰਿਵੈ ਬਸੈ॥੫॥

(ਪੰਨਾ 526)

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਅਜਿਹੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਵਾਗਵਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਆਵਾਗਵਣ ਵਿਚ ਫਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਅੰਤ ਕਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹਾਉ ਵਾਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਵਿਸਾਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਥੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਿਪਰੀ ਆਵਾਗਵਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਜਾਣ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਵਾਗਵਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਆਖ ਬਿਪਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਏਕਾ ਮਾਈ ਜੁਗਤਿ ਵਿਆਈ
ਤਿਨਿ ਚੇਲੇ ਪਰਵਾਣੁ॥
ਇਕੁ ਸੰਸਾਰੀ ਇਕੁ ਭੰਡਾਰੀ
ਇਕੁ ਲਾਏ ਦੀਬਾਣੁ॥
ਜਿਵ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਚਲਾਵੈ
ਜਿਵ ਹੋਵੈ ਫੁਰਮਾਣੁ॥

ਓਹੁ ਵੇਖੈ ਓਨਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ
ਬਹੁਤਾ ਏਹੁ ਵਿਡਾਣੁ॥ (ਪੰਨਾ 7)

ਇਥੇ ਵੀ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਿਪਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ (ਸ਼ਿਵ) ਸੰਘਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬਿਪਰੀ ਮਨੋਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੱਚ ਮੰਨ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਟੋਡੀ ਰਾਗ 'ਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਕੋਈ ਬੋਲੈ ਨਿਰਵਾ ਕੋਈ ਬੋਲੈ ਦੂਰਿ॥
ਜਲ ਕੀ ਮਾਛਲੀ ਚਰੈ ਖਜੂਰਿ॥੧॥
ਕਾਂਇ ਹੋ ਬਕਬਾਦੁ ਲਾਇਓ॥
ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪਾਇਓ
ਤਿਨਹਿ ਛਪਾਇਓ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

(ਪੰਨਾ 718)

ਇਥੇ ਜਲ ਕੀ ਮਾਛਲੀ ਦਾ ਖਜੂਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਰਮੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਲੱਭਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਖਜੂਰ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੀ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਖਜੂਰ 'ਤੇ ਹੀ ਚਾੜ੍ਹਨਗੇ? ਕੀ ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਮੱਛੀ ਜਰੂਰ ਹੀ ਖਜੂਰ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ?

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਗਉਤੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਐਸੇ ਅਚਰਜੁ ਦੇਖਿਓ ਕਬੀਰ॥
ਦਧਿ ਕੈ ਭੋਲੈ ਬਿਰੋਲੈ ਨੀਰੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਹਰੀ ਅੰਗੂਰੀ ਗਦਹਾ ਚਰੈ॥

ਨਿਤ ਉਠਿ ਹਾਸੈ ਹੀਗੈ ਮਰੈ॥੧॥
ਮਾਤਾ ਭੈਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜਾਇ॥
ਕੁਦਿ ਕੁਦਿ ਚਰੈ ਰਸਾਤਲਿ ਪਾਇ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਪਰਗਟੁ ਭਈ ਖੇਡ॥
ਲੋਲੈ ਕਉ ਚੂਘੈ ਨਿਤ ਭੇਡ॥੩॥
ਰਾਮ ਰਮਤ ਮਤਿ ਪਰਗਟੀ ਆਈ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਗੁਰਿ ਸੋਝੀ ਪਾਈ॥੪॥

(ਪੰਨਾ 326)

ਇਥੇ ਵੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜ ਕੇ ਲੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਚੁੰਘਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਖੀ ਬਾਝਹੁ ਵੇਖਣਾ
ਵਿਣੁ ਕੰਨਾ ਸੁਨਣਾ॥
ਪੈਰਾ ਬਾਝਹੁ ਚਲਣਾ
ਵਿਣੁ ਹਥਾ ਕਰਣਾ॥
ਜੀਭੈ ਬਾਝਹੁ ਬੋਲਣਾ
ਇਉ ਜੀਵਤ ਮਰਣਾ॥
ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣਿ ਕੈ
ਤਉ ਖਸਮੈ ਮਿਲਣਾ॥੧॥ (ਪੰਨਾ 139)
ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੀ ਭਾਵ ਅਰਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਕ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਮਤਿ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਅਲੌਕਿਕ ਸਾਖੀਆਂ ਹੀ ਘੜਨਗੇ।

ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬਾਤ ਜਿ ਆਖੈ
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਆ ਦੀਜੈ॥
ਸੀਸੁ ਵਢੇ ਕਰਿ ਬੈਸਣੁ ਦੀਜੈ
ਵਿਣੁ ਸਿਰ ਸੇਵ ਕਰੀਜੈ॥ (ਪੰਨਾ 558)
ਇਥੇ ਵੀ ਭਾਵ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਿਰ ਵੱਢ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ-ਪੰਛੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਆਖ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਜੀਵਨ ਹੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰੀਦ ਜੀ ਸੂਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਕਾਲੀ ਕੋਇਲ ਤੂ ਕਿਤ ਗੁਨ ਕਾਲੀ॥
ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੋ ਹਉ ਬਿਰਹੈ ਜਾਲੀ॥
(ਪੰਨਾ 794)

ਫਰੀਦ ਜੀ ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਇਲ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਇਲਾਂ ਜਰੂਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿ ਇਹ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕਾਵਿ ਲਿਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਤਰੀਕਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਜਪੁਜੀ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ:

ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ
ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ॥ (ਸਵਾਲ)
ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ
ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ॥੧॥ (ਜਵਾਬ)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਵ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਇਥੇ ਵੀ ਅਕਸਰ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਤੀ ਵਾਉ ਨ ਲਗਈ
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਰਣਾਈ॥ (ਪੰਨਾ 819)
'ਤਾਤੀ ਵਾਉ ਨਾ ਲੱਗਈ' ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਗਰਮ ਹਵਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁੱਖਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਹੈ।
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾ॥੧॥

(ਪੰਨਾ 239)

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਚਰਣ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੈ।

ਸਾਧ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਰਹੁ ਇਸਨਾਨੁ॥

(ਪੰਨਾ 283)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਿੱਖਣ/ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ।

ਫਰੀਦਾ ਰੋਟੀ ਮੇਰੀ ਕਾਠ ਕੀ
ਲਾਵਣੁ ਮੇਰੀ ਭੁਖ॥
ਜਿਨਾ ਖਾਧੀ ਚੋਪੜੀ
ਘਣੇ ਸਹਨਿਗੇ ਦੁਖ॥੨੮॥ (ਪੰਨਾ 1379)
ਕਾਠ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲਕੜੀ ਦੀ ਰੋਟੀ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਖੀਕਾਰ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਲੰਕਾ ਸਾ ਕੋਟੁ ਸਮੁੰਦ ਸੀ ਖਾਈ॥
ਤਿਹ ਰਾਵਨ ਘਰ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਈ॥੧॥
ਕਿਆ ਮਾਗਉ ਕਿਛੁ ਬਿਰੁ ਨ ਰਹਾਈ॥
ਦੇਖਤ ਨੈਨ ਚਲਿਓ
ਜਗੁ ਜਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਇਕੁ ਲਖੁ ਪੂਤ ਸਵਾ ਲਖੁ ਨਾਤੀ॥
ਤਿਹ ਰਾਵਨ ਘਰ ਦੀਆ ਨ ਬਾਤੀ॥੨॥
ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਜਾ ਕੇ ਤਪਤ ਰਸੋਈ॥
ਬੈਸੰਤਰੁ ਜਾ ਕੇ ਕਪਰੇ ਧੋਈ॥੩॥
ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਬਸਾਈ॥
ਅਸਥਿਰੁ ਰਹੈ ਨ ਕਤਹੁ ਜਾਈ॥੪॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਰੋ ਲੋਈ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ॥੫॥

(ਪੰਨਾ 481)

ਕਬੀਰ ਜੀ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕੋ! ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਵਣ ਵੀ ਲੰਕਾ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਬਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਭ ਕੁਝ ਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੋਸਾ ਕਾ ਕਰਿ ਚਵਰੁ ਢੁਲਾਵਾ
ਚਰਣ ਧੂੜਿ ਮੁਖਿ ਲਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
(ਪੰਨਾ 748)

ਇਥੇ ਵੀ ਗੱਲ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਕੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਬਸ ਆ ਲੱਗੀ' ਘਸੀ ਪਿਟੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੋਧ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਕਹਿ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਤਸੱਲੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭਗੋੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਜ ਘਰ ਘਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਮੁੱਚੀ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਨਵੀ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅੱਡੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਧੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਹੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੀ ਮਰੀਜ਼

ਸੁਕੰਨਿਆ ਭਾਰਦਵਾਜ

bhardwaj.sukanya@gmail.com

ਦੀ ਅੱਧੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਹੋਏ ਸਿਹਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੀ ਲੈਬ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪੱਤੀ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਤੀਜੀ ਚੌਥੀ ਥਾਂ ਜਾਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਲਾਜ ਹਾਲੇ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।

ਉਘੇ ਚਿਤਕ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਡਾ. ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਗਰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲੋਪੈਥੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ 20 ਸਾਲ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਇਲਾਜ ਵਿਧਾ ਅਪਨਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਇਲਾਜ ਵਿਧਾ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ ਸਗੋਂ ਮੌਤ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ! ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਰਜਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਪੱਖੋਂ ਅਜੋਕੀ ਐਲੋਪੈਥੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਹੀ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕੈਂਸਰ, ਦਿਲ, ਪੇਟ,

ਬਸ ਆ ਲੱਗੀ...

ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ ਗ੍ਰੇਸ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਹਾਰ ਲਾਈ ਹੈ, ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ, ਤੰਦਰੁਸਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੈਪੇਟਾਇਟਸ, ਜੋਤਾਂ, ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਬਲਿੰਡਾ, ਪੂਰੀ ਮਾਲਵਾ ਬੈਲਟ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਬੀਕਨੇਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਲਈ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ 'ਕੈਂਸਰ ਟਰੇਨ' ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਥੇ ਮਰੀਜ਼ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਸਤਾ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਬੀਕਨੇਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਕੈਂਸਰ ਟਰੇਨ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਤਿਲ ਸਿੱਟਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਟਰੇਨ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਲੇਟ ਕੇ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਉਚੀ ਉਠਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਦੇ ਹੀ ਠੰਢੇ ਬਸਤਰੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਭੁਗਤਦੇ ਹਨ।

ਬਲਿੰਡਾ ਬੈਲਟ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ, ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਉਂਜ ਹੀ ਵਿਹਲਾ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ! ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਸਮਾਜਕ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਬਹੁਤਾ ਤਾਂ 'ਕੈਂਸਰ ਟਰੇਨ' ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸ ਘਰ ਮੁਰਦੇਹਾਣੀ ਛਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੁਦ ਅਸੀਂ ਵੀ ਘੱਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮੁਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚੱਪੇ ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਬੋਰ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਤਹਿ ਨੂੰ ਜਾ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਅੰਧਾ ਧੁੰਦ

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ, ਨਕਲੀ ਰੋਗਾਂ ਪਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਤੋਂ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਖੁਦ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਧਰਲੇ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ

ਨਹੀਂ। ਕਦੋਂ ਤਕ 'ਬਸ ਆ ਲੱਗੀ...' ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਤਸੱਲੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ? ਅੱਜ ਇਹ ਘਰ ਘਰ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਨਾ ਮੁਰਾਦ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਕਥਿਤ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਣਕ-ਝੋਨਾ ਬੀਜਣ ਦੀ ਅੰਨੀ ਹੋਤ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜ ਜੋਗੀਆਂ ਦਾਲਾਂ-ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਡੰਗ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਧ ਝਾੜ ਲੈਣ ਲਈ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ, ਨਕਲੀ ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਟੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੌਜੁਆਨ ਬੱਚੀਆਂ ਵਿਚ

ਹਾਰਮੋਨ ਦੀ ਗੜਬੜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ 'ਚ ਬੱਚੇ ਜਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਸਮੇਕ ਹੋਰੇਇਨ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਸੂਏ ਖਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜਨ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਟੇਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤਕ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਾਲੀਏ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ 'ਵਿਥਰੀ ਟੈਟ' ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਛੱਪੜ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੂਰ ਲਏ ਹਨ। ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਐਸ ਵਾਈ ਐਲ ਵਰਗੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ-ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਹਲੀਆਂ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਲਵੇ?

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਉਥੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕੀ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ? ਬਾਰੇ

ਖਤਮ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸਮਝੋ। ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਗੰਡੇਇਆ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਮੁੱਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗੰਡੇਇਆ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੈਰਸਿਹਤਮੰਦ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਪਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਪੰਛੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਂਜ ਹੀ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਤਾਂ ਕੀ ਲਾਉਣੇ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਲੱਗੇ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਆਰਾ ਫੇਰਨ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਹੋਏ ਪਏ ਹਾਂ। ਜੰਗਲ, ਰੱਖਾਂ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਝਾਉਣ ਲਈ ਤਬਾਕਥਿਤ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੱਕੜੀ/ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਫੋਟੋ ਲਗ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹਾਂ?

ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਂਜ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਪਰ ਟੇਕ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਅਰੰਭੇ ਹਨ। ਜਗਰਾਉਂ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਚਕਰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪੂਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਹਿਥੋਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਕੇਵਲ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਈ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤ ਲਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਮੱਛਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਖਾਏ, ਉਹ ਇਨਾਮ ਦੇਣਗੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਂਗੂ, ਮਲੇਰੀਆ, ਸਵਾਇਨ ਫਲੂ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਲੂ ਅਤੇ ਕਈ ਜਾਨਲੇਵਾ ਮੌਸਮੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹਰ ਸਾਲ ਆ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੱਛਰ ਪੋਹ-ਮਾਘ ਵਿਚ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਉਤਮ ਬਚਾਓ ਕਾਰਜ ਅਪਨਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰੋਗ ਗ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਇਓਮਾਸ ਪਲਾਂਟ ਲਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੰਦੇ ਤੇ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਰੀ-ਸਾਇਕਲ ਕਰਕੇ ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਛੱਪੜਾਂ, ਨਹਿਰਾਂ, ਸੂਇਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੀ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੋ ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਲੀਹੋਂ ਲੱਥੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ, ਤੰਦਰੁਸਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਬਨਾਮ ਭਾਵ ਅਰਥ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਚੌਰ ਜਾਂ ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੁੱਖ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸੁਣਿਨ ਕਟੋਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰੀ॥

ਲੈ ਨਾਮੇ ਹਰਿ ਆਗੈ ਧਰੀ॥੨॥

(ਪੰਨਾ 1163)

ਕੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਇੰਨੇ ਅਮੀਰ ਸਨ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕਟੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਂਦੇ ਸਨ? ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਅਨਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਭਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਗੰਗਾ ਕੀ ਲਹਰਿ ਮੇਰੀ ਟੁਟੀ ਜੰਜੀਰ॥

ਮ੍ਰਿਗਛਾਲਾ ਪਰ ਬੈਠੇ ਕਬੀਰ॥੨॥

(ਪੰਨਾ 1162)

ਕਬੀਰ ਜੀ ਸੱਚ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਵਰਗ, ਨਰਕ, ਸੱਚਖੰਡ, ਬੈਕੁੰਨ, ਭੂਤ, ਪਰੇਤ, ਸਿਮਰਣ, ਜਪਣਾ, ਨਾਮ, ਹੁਕਮ, ਧਰਮਰਾਜ, ਆਵਾਗੁਣ, ਆਤਮਾ, ਜਨਮ, ਮਰਣ, ਚਉਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ, ਜਾਪ, ਦਰਗਾਹ, ਜਮਰਾਜ, ਚਿਤਰਗੁਪਤ, ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ, ਤ੍ਰਿਕੁੰਟੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਸੰਤ, ਸਾਧ ਆਦਿ ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਪਰੀ ਅਰਥ ਕਰ ਸਾਰੇ ਮਜਹਬਾਂ/ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਪਰਵਾਦ ਹੀ ਸਾਬਤ

ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਕਲ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਏ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਅਵਤਾਰਾਂ, ਰਾਜਿਆਂ, ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਗਈ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਜਾਣ ਕੇ, ਅਸਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਨਮਤਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਨਮਤੀ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਨਵਰਾਂ-ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ-ਔਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੰਚ ਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤੇ-ਕਰਾਏ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ (ਪੰਚ-ਤੰਤਰ) ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪੰਚ-ਤੰਤਰ ਇੱਕ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਲ ਬਿਪਰੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਕੂਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਉਪਦੇਸ਼-ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ-ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਤੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਰਹੇਗਾ ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਤਾਂ ਹਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪਾਤਰ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਮਿਸਾਲਾਂ, ਮਿੱਥਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੱਚ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਕਰਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮੁਸਤਾਕੁ

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੩

ਕਰਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮੁਸਤਾਕੁ॥

ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਏਕ ਤੁਹੀ

ਸਭ ਖਲਕ ਹੀ ਤੇ ਪਾਕੁ॥ ਰਹਾਉ॥

ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਦਾ

ਆਚਰਜ ਤੇਰੇ ਰੂਪ॥

ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਚਲਤ ਤੇਰੇ

ਅੰਧਿਆਰੇ ਮਹਿ ਦੀਪ॥

ਖੁਦਿ ਖਸਮ ਖਲਕ ਜਹਾਨ

ਅਲਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਖੁਦਾਇ॥

ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਜਿ ਤੁਧੁ ਅਰਾਧੇ

ਸੋ ਕਿਉ ਦੋਜਕਿ ਜਾਇ॥

ਅਜਰਾਈਲੁ ਯਾਰੁ ਬੰਦੇ

ਜਿਸੁ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰੁ॥

ਗੁਨਹ ਉਸ ਕੇ ਸਗਲ ਆਫੁ

ਤੇਰੇ ਜਨ ਦੇਖਹਿ ਦੀਦਾਰੁ॥

ਦੁਨੀਆ ਚੀਜ ਫਿਲਹਾਲ ਸਗਲੇ

ਸਚੁ ਸੁਖ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥

ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਨਾਨਕ ਬੁਝਿਆ

ਸਦਾ ਏਕਸੁ ਗਾਉ॥

ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਰਤੇ

ਕੁਦਰਤੀ ਮੁਸਤਾਕੁ, ਹੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ, ਹੇ

ਕਰਤਾਰ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤ ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਇਸ ਬਣਾਈ

ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ

ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ; ਮੇਰੀ ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ

ਦੌਲਤ ਬਸ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਦਾ

ਆਚਰਜ ਤੇਰੇ ਰੂਪ॥

ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਚਲਤ ਤੇਰੇ

ਅੰਧਿਆਰੇ ਮਹਿ ਦੀਪ॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਕਰਣ ਹਾਰ ਕਰਤਾਰ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਇਕ ਖਿਨ ਭਾਵ ਛਿਣ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਸ ਭੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ; ਤੇਰੇ ਸਰੂਪ ਅਸਚਰਜ ਭਾਵ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ, ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਚਾਨਣ ਹੈਂ, ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ।

ਖੁਦਿ ਖਸਮ ਖਲਕ ਜਹਾਨ

ਅਲਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਖੁਦਾਇ॥

ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਜਿ ਤੁਧੁ ਅਰਾਧੇ

ਸੋ ਕਿਉ ਦੋਜਕਿ ਜਾਇ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਅੱਲਾ, ਹੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਖੁਦਾ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ, ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦਾ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਮਾਲਕ ਹੈਂ; ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪਿਤਾ ਜੀਉ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਿਰੰਤਰ ਤੈਨੂੰ ਅਰਾਧਦਾ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਜਕ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਅਜਰਾਈਲੁ ਯਾਰੁ ਬੰਦੇ

ਜਿਸੁ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰੁ॥

ਗੁਨਹ ਉਸ ਕੇ ਸਗਲ ਆਫੁ

ਤੇਰੇ ਜਨ ਦੇਖਹਿ ਦੀਦਾਰੁ॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਦਰ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤੇਰਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਰਾਈਲ ਭਾਵ ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆ ਚੀਜ ਫਿਲਹਾਲ ਸਗਲੇ

ਸਚੁ ਸੁਖ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥

ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਨਾਨਕ ਬੁਝਿਆ

ਸਦਾ ਏਕਸੁ ਗਾਉ॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਤਾਂ ਛਿਣ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ; ਸਚੁ ਸੁਖ ਤੇਰਾ ਨਾਉ, ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੁਖ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਆਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਦਾ ਉਸ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਫੋਨ: 916-687-3536

ਪਰਦੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ

ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ
ਲੌਂਗ ਰੂਟ-2ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ
ਫੋਨ: 34602835897

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਵੱਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦਾ 'ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ ਲੌਂਗ ਰੂਟ' ਵਾਲਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਉਸ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਸਫਰ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਲੇ ਜਣੇ, ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਦਿੱਲੀ ਉਹਨੂੰ ਹੈਸਿਆਰੀ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ, ਅੱਜ ਅਤੇ ਭਲਕ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਲਟਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਉਹ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾਉਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ...

ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਜਹਾਜ਼ 6 ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 45 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਸਮਾਨ ਚੀਰਦਾ, ਆਪਣੀ ਸਫਲ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਗਰੂਰ ਵਿਚ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਇਥੋਪੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਏਡੀਸ ਅਬਾਬਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹੀਆਂ ਥੱਲੇ ਰੋਂਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਅਰਲਾਈਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋਟਲ ਵਿਚ 24 ਘੰਟੇ ਦਾ ਆਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਖਾਣੇ 'ਚ ਮੀਟ-ਮਾਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਆਕਾਰੀ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਭਰਮਾਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦਾਲ-ਫੁਲਕੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕ... ਦੇਖਣ 'ਚ ਸਾਢੇ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਕ-ਦੋ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹਾਂ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ; ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਵਧੀਆ!

ਛੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਤਫਰੀਹਨ ਆਸ-ਪਾਸ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ। ਔਸਤਨ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲਰਜ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੰਘਿਆ। ਦੂਜੇ ਰੋਜ਼, ਦੂਜੀ ਉਡਾਣ 65 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਛਮ-ਦੱਖਣ ਸਿਰੇ ਦੇ ਅਜਨਬੀ ਮੁਲਕ 'ਕੋਸਤਾ ਦੇ ਮਾਰਫਿਲ' ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਬੀਦ ਜਾਨ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਤਰੀ। ਉਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਵਾਗਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਪੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਨੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਾ ਦੇਈਏ। ਅਸੀਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਲਦੇ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅੰਗਤਮਕ, ਮੁਸਕਾਂਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਏ-ਝਿਜਕਦੇ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲੇ।

ਏਅਰਲਾਈਨ ਦਾ ਆਫਿਸ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਮਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਅਗਲੀ ਉਡਾਣ ਅਗਲੇ ਰੋਜ਼ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲੀਆ, ਦੋਚਿਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਜ਼ਦਾ ਜਿਹੇ ਰਲੇ-ਮਿਲੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਚਿਪਕਾਈ, ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ, ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪਰ-ਥੱਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਕਤ-ਕਟੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਰਾਤ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਟੇਢੇ-ਸੇਢੇ ਪੈ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਜਿੰਨੇ ਚੰਗੇ ਲੰਘੇ ਸਨ, ਇਹ ਉਨੇ ਹੀ ਘਟੀਆ। ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕੀਨੀਆ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਾਫੀ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਮੂੰਹ ਬਿਚਕਾਏ- ਸਾਨੂੰ ਕੀ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਸੀ!

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੂਸਰੇ 4 ਸਾਥੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ

ਫਲਾਈਟ ਵਿਚ ਉਡ ਗਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਲੋਪੋ ਵੀ ਝਿਜਕਦੇ-ਹਿਚਕਦੇ ਬਰਕੀਨਾ ਫਾਸੇ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਅੰਦਰ ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੀਂ ਹੀ ਦੋ ਗੋਰੇ ਯਾਤਰੀ ਸਾਂ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬਤੋਂ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ੇ-ਖ਼ਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬੋਬੋ ਵਿਚ ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੁਕੇ। ਅਖੀਰ ਬਰਕੀਨਾ ਫਾਸੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉਗਾ-ਡੁਗੂ ਦੇ ਮਸਕੀਨ-ਗਰੀਬ ਅਦਨਾ ਜਿਹੇ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਰੱਬ-ਰੱਬ ਕਰਦੇ ਜਾ ਉਤਰੇ। ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਡਣ ਲੱਗਦਾ, ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਉਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ... ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਤਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਸਹੀ

ਜਾਣਾ ਸੀ? ਦਿਲ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਾਂਗਾ!

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਇਕਲਾਪਾ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਕਿੰਨੀ ਮੁੱਦਤ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜਨਾ ਸੀ। ਜੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਲ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਐਡਵਾਂਸ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਹੀ ਨਾ ਤੁਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੋਤੂ-ਦਿਲੇ ਵਾਸਤੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ-ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਵਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਬਿਗਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇਪਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਤਾਜ਼ੀ ਸੱਟ 'ਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਰਦ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੀ ਲੱਗੀ ਵਿਛੋੜੇ

ਕਿਹਾ, “ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਬਾਕੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਲੈਣੇ।” ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਇਕ ਬੋਤਲ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਸਕੁਟ ਖਰੀਦੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀਫੇ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤੁਲ ਨੇ। ਬੱਸ ਤੁਰ ਪਈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕੀ ਸੀ? ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਬੱਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਟੋਪ ਸਾਡਾ ਹੀ ਸਟੋਪ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

ਉਗਾ-ਡੁਗੂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬੱਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਰਹੀ। ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰਲਾ ਜਿਹਾ ਇਕੱਠ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅੱਡਾ ਰਾਹ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਸੀ। ਕਿਤੇ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀਜ਼ਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਨ 'ਚ ਉਤੇਜਨਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ, ਕਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਖੈਰ! ਫੋਜੀਆਂ ਨੂੰ 4000 ਸੀਫੇ ਬਤੌਰ ਟੈਕਸ-ਫੀਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਮਤਲਬ! ਫਿਲਹਾਲ ਅਸੀਂ ਲੀਗਲ ਯਾਤਰੀ ਸਾਂ, ਖਾਲਿਸ ਸੈਲਾਨੀ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਤੋਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਖ਼ਬਰੇ ਕੀ ਦੇਖਣ ਆ ਗਏ ਸਾਂ!

ਹੁਣ ਇਕ ਬੋਤਲ ਪਾਣੀ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 100 ਸੀਫੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਏ ਸੀ। ਭੁੱਖੇ-ਪਿਆਸੇ ਪੇਟਾਂ 'ਚੋਂ ਅਜੇ ਲਈ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੁਰਾਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਜੋ ਕੁਝ ਕੁ ਸੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਖਰਚ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਾਅਵਤ ਵਾਂਗ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ 90 ਕੁ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਸੀਫੇ ਕਿਤਿਉਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਭੁੱਖ-ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਈ।

ਲੋਪੋ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਦਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ; ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਮਸਖ਼ਰੇ ਵਤੀਰੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਕੰਨ ਖਾਣ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਚੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਤੇ ਬੋਲੋਤੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਕਵਾਸ ਲੱਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਕੱਲਪਨ ਵੀ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਬੱਸ ਦਾ ਘਟੀਆ ਸਫਰ ਵੀ ਅਤੇ ਲੋਪੋ ਦੀ ਬਕ ਬਕ ਵੀ।

ਬੱਸ ਕਿਸੇ ਉਜਾੜ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਸਮੇਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ, ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਤੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਕਾਫੀ ਪਹਿਉਂ ਜੀਪ ਬੇਹੱਦ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਬੱਸ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਘਬਰਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਟੇਢੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਧਮਾਕੇ ਹੋਏ, ਬੱਸ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਬੱਸ ਨੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਲਈ। ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਆਰਮੀ ਦੇ ਦੋ ਜਵਾਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਜੀਪ ਹੌਲੀ ਹੋ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਸਾਹ ਮੁੜੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਲੁਟੇਰੇ ਵੀਰਾਨ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਹਨ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਚੰਬਲ ਘਾਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਇਥੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਹਾਦਸਾ ਹੋਣੋਂ ਟਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ, ਲੋਪੋ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੀ ਬਕ ਬਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਡੇਢ ਕੁ ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਟੋਪ ਸ਼ਹਿਰ ਬਮਾਕੋ (ਮਾਲੀ) ਵਿਚ ਜਾ ਉਤਰੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 9000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ। ਅਲਜੀਰੀਆ, ਨਾਈਜਰ, ਬਰਕੀਨਾ ਫਾਸੇ, ਕੋਤ ਦਿਵਾਰ, ਗਿਨੀ, ਸੈਨੇਗਲ, ਮੁਅਰਤਾਨੀਆ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਇਸ ਮੁਲਕ (ਜੋ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ) ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੁਆਚੀਆਂ ਦੋ ਹਲਕਾਨ 'ਗਾਵਾਂ' ਡੌਰ-ਭੌਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਨ ਕੱਢ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਅਣਭੋਲ ਤੇ ਅਵੇਸਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਪੇਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਹਵਾਈ ਤਾਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਸਾਡੇ ਫੋਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਲੈਣ ਆ ਗਏ। ਕਾਫੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਕਾਨ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਥੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਗੇਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਸਤਨਾਮ ਨਾਂ ਦਾ ਏਜੰਟ ਅੱਯਾਸੀ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਨਜ਼ਰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਬੇਗਾਨੇ ਲੋਕ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਪੇਨ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਥੀ 'ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ ਲੌਂਗ ਰੂਟ' ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਲੁੰ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅੱਥਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਨ ਲਈ ਤਾਂਘਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਹਾੜ ਬੜਣ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਹੰਢਾਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ... ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਬੜੇ ਪਹਾੜ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਡਣਾ ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਹਾੜ ਸਣੇ ਉਡਣਾ ਪਿਆ! ਦੇਸ ਤੋਂ ਪਰਦੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਇਸ ਮਾਰਮਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਥੋਪੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਏਡੀਸ ਅਬਾਬਾ ਦਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਇਥੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਤਾਰਾ ਸੀ।

ਉਤਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ; ਪਰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਹ ਉਡਿਆ ਵੀ ਸਹੀ ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਵੀ ਸਹੀ। ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਪਾਇਲਟ ਦੇ ਤਹੇ-ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸਾਂ।

ਉਥੇ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨਾਂ ਦੇ ਹਬਸੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਖਚਰਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸੇ, “ਇਹ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅੰਡਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ...” ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਛਾਈ ਬੈਠੇ ਸਟਾਫ਼ ਨਾਲ ਖਾਨਾਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਗਰੀਬੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਟੈਕਸੀ ਸਤਕ ਦੇ ਟੋਇਆਂ ਤੋਂ ਬਚਦੀ-ਬਚਾਉਂਦੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪੇਂਡੂ ਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ। ਅਫਰੀਕੀ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜੀਅ-ਤੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਾਂ- ਯੂਰਪ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਕਿਥੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ?

ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੀਫੇ (ਸਥਾਨਕ ਕਰੰਸੀ) ਦੇ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਘਰ 'ਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਏ। ਅੰਦਰ ਅਜੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਗੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ ਮਾਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ-ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਤੇ ਲੋਪੋ ਨਹਾ-ਧੋ ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੋਚਾਂ ਨੇ ਉਲਝਾ ਲਿਆ। ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ, ਮਿੱਟੀ, ਲੋਕ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਘਰ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਥੇ ਆ ਗਏ ਸਾਂ! ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਧੱਕੇ ਖਾਣੇ ਸਨ ਤੇ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ

ਦੀ ਸੱਟ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਚੀਸਾਂ ਉਠਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਅਜੇ ਕੋਲ ਸੇਨੂੰ ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਸੀ, 7-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਦਮਈ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟ ਪੈਸੇ ਮਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਪਿੱਛੇ। ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਲਈ ਅਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਾਫ਼ਿਕ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਜੰਟ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਛੇਤੀ ਅੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਘਰਦੇ ਕਰਨਗੇ, ਫਿਰ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਖ਼ਰਚੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਮਿਲੇ ਪੈਸੇ ਖਤਮ। ਸੇਨੂੰ ਕੁਰਲਾਇਆ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾ ਜੀਂਦਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਮਰਿਆ। ਇਥੇ ਨੌਕਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹਾਂ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ...” ਅਸੀਂ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਖੌਫ਼ ਜਿਹਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਾ: ਕਿਤੇ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਨਾ ਉਸ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇ! ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋਰ ਉਥੇ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ।

ਸਵੇਰੇ 7 ਕੁ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਕੱਚੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਂ, ਜਿਥੋਂ ਬੱਸ ਨੇ ਅਗਲੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣਾ ਸੀ। ਦੇਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਿਨਾ ਰੋਟੀ ਖਾਧਿਆਂ ਹੀ ਇਬਰਾਹੀਮ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਲੋਪੋ ਕੋਲ 12-13 ਸੌ ਰੁਪਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਸੀਫੇ (ਸਥਾਨਕ ਕਰੰਸੀ) ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਜੇ ਨੂੰ ਫੜਾਏ, ਪਰ ਅਜੇ ਨੇ ਬੇਕਾਰ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਨੋਟ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇੰਡੀਅਨ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਇਥੇ। ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਇਥੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।” ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ 5000 ਸੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਬੜੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ

ਵਿਰਲਾ ਵਿਰਲਾ ਝੋਨਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਵਿਰਲੀ ਵਿਰਲੀ ਮੱਕੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਹਾਂ, ਅੱਬਾਂ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ ਕਾਫੀ ਸਨ ਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਨ। ਟਰੈਫ਼ਿਕ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਖ਼ਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਧਾਰਨ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ।

ਥਾਂ ਥਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪਛੜਦੇ, ਪਰ ਡਟੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਂ ਬੇਵਸੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਬੱਸ ਰੁਕਦੀ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਬੁੜੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ, ਅੱਬ ਤੇ ਹੋਰ ਉਰਾ-ਪਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਆ ਜੁੜਦੇ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। ਬਿਜਲੀ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਾਫ਼ ਦਿਖਦਾ ਸੀ ਕਾਫੀ ਪਛੜਿਆ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਇਕ ਗੋਰਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜਾ, ਦੋ ਕੁ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਦੋ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸਾਂ; ਬਾਕੀ ਕਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਰੰਗ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ। ਗਰਮੀ ਤੇ ਪਿਆਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਭੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਿਸਕੁਟ। ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਸੀਫੇ ਘਟ ਨਾ ਜਾਣ!

ਤਕਰੀਬਨ 3 ਕੁ ਵਜੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬੱਸ ਬਦਲ ਗਈ। ਬੱਸ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੰਨੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ! ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸਾਂ, ਪੇਟ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਫ਼ਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਗੈਰ ਮਾਫ਼ਿਕ ਤੇ ਨਾਗਵਾਰ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਬੱਸ ਸ਼ਾਮ 7 ਕੁ ਵਜੇ ਬਾਰਡਰ ਚੈਕਿੰਗ-ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਰੁਕੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ

ਆਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਭੇਜੀ ਅਮਾਨਤ 7-7 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਏਜੰਟ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਮਕਿਨ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਇਕ ਵਿਚ ਕਬਾਬ। ਜਦ ਇਕ ਹੱਥ ਜ਼ਰਾ ਵਿਹਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਬਾਬ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਧੂਹ ਲੈਂਦਾ। ਮਹਿਜ਼ ਫੋਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੋੜ-ਭੱਜ ਨਹੀਂ, ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਂਸ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਇਧਰੋਂ ਉਧਰ ਚੱਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅੰਗਿਓਂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਖੇਡ ਦਿਖਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਥੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਆਗੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਸਵੇਰੇ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ 50 ਕੁ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਹਰਿਆਣਵੀ ਡੇਰਾ ਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉੱਚੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਮਕਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ 6 ਵੱਡੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ 16-17 ਸਾਲ ਤੋਂ 42-43 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਬੰਦੇ ਗੁਜ਼ਰ-ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਕਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਸ਼ੇਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨ੍ਹਾ। ਖਾਣੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਦਾਲ ਤੇ ਚਾਹ ਪਤਲੇਪਨ ਵਿਚ ਇੰਨੀਆਂ ਸਮਾਨ ਸਨ ਕਿ ਰੰਗ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚਾਹ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਦਾਲ। ਰੋਟੀਆਂ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਂਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਉਥੇ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਸੀ, ਉਹ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਜੋ ਚਾਹੇ, ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਥੇ ਕੌਣ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ? ਇਹੀ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਫਿਤਰਤ ਹੈ: ਜੰਗਲੀਪੁਣਾ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਦਿਲ ਗਹਿਰਾ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਸਾਏ, ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਸਮੇਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਭੀੜ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾਪਨ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਅਜਨਬੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰਧਨਸ਼ੀ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਸਮੇਟੀ, ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਅਨਜਾਣ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਬੇਤਕਲੂਫ਼-ਮਿਜ਼ਾਜੀ ਨਾਲ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

86 (ਛਿਆਸੀ) ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਚੇਲੇ-ਚਾਟਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਫੇ ਬਦਲਾਉਣ ਦਰਮਿਆਨ ਮਨਚਾਹੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਾ ਸਕਦੇ ਨੇ।

ਛਿਆਸੀ ਦੀ 'ਚਾਲੂ ਗੰਜੇ ਮਾਮੇ' ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਨਿਭਦੀ ਸੀ। ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਾ ਚਾਲੂ ਤੇ ਕਾਈਆਂ ਹੈ। ਰਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਉਦੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮੀਨਗੀ ਭਰਿਆ ਹਾਸਾ ਹੱਸਦਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅੰਬ ਚੁੱਪਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ, ਅੰਬ ਭਾਵੇਂ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋਣ, ਤੇ ਭਾਵੇਂ 'ਕਾਲੇ ਰੰਗ' ਦੇ। ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਠੰਗੇ ਸੀਫੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਚਾਲੂ ਮਾਮੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕੁਲਦੀਪ 'ਟੈਪੂ' (ਜੋ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਰੱਬ ਹੱਥੋਂ ਕੁੜੀ ਬਣਦੀ ਬਣਦੀ ਮੁੰਡਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ) ਨਾਲ ਅਨੈਤਿਕ ਵਤੀਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਰੌਲਾ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ। ਏਜੰਟ ਵੀ ਅਖੀਰ ਚਾਲੂ ਮਾਮੇ ਨੂੰ

ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾ ਗਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਹਾਸੇ ਦਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਲਹਿਜ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਢੀਨ ਹੈ। ਲੱਖੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਰੜਕਿਆ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਸਕਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਅਜਨਬੀਆਂ ਜਾਂ ਨਵਿਆਂ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਪਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਇਕੱਲ-ਖੋਰਾ ਭਾਵੇਂ ਇਥੇ ਸੌਂ ਜਾਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਥੇ, ਇਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਛਿਆਸੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਨੇ ਜੋ ਸਤਨਾਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਬੰਦੇ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਜਾਣੇ ਨੇ, ਇਹ ਸਭ ਉਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਰਸੂਖ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੌਣ, ਕਿਹੜੇ

ਅਸੀਂ 4-5 ਜਣੇ ਉਜਾੜ, ਟਿੱਲਿਆਂ 'ਚ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਭਟਕਦੇ ਰਹੇ। ਸ਼ਾਮ ਗਈ, ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਦੇ ਘਰ ਮੁੜੇ। ਜਿਹੜੇ ਮੁੰਡੇ ਘਿਰ ਗਏ ਸੀ, ਰਾਜੇਸ਼ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸੀਫੇ ਜਾਂ ਫਰਾਂਕ ਦੇ ਕੇ ਛੁਡਾ ਲਏ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜਿੰਨੇ ਨਗ ਹੱਥ ਆਉਣੇ ਸਨ, ਉਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਫੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣੇ ਸੀ, ਖ਼ਤਮ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਆਖਿਰ ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਵਗਦੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਸੀ!

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਉਤੇਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫਿਕਰ ਆਪਸ 'ਚ ਗਡ-ਮਡ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਦੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੋਝਲ ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ 39 ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਰਹੱਸ ਬਦਸਤੂਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਪਰੋਥਲੀ

ਕਿੰਨਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਸਾਨੂੰ 'ਡੌਂਕੀ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਕਿਸ ਨੁੱਕਰੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ 'ਡੌਂਕੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਲਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਡੌਂਕੀ ਜ਼ਰੀਏ ਸਪੇਨ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਬਕੋਲ ਡੈਡੀ- ਏਜੰਟ ਮੇਜਰ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੰਦੇ ਸਬਦ ਇੰਜ ਸਨ: "ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫ਼ਰ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਏ, ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਜੀਪਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟੇ, ਫਿਰ ਸਿੰਧਾ... ਠਾਹ ਸਪੇਨ।" ਕਿੰਨਾ ਸਹਿਜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ

ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਕਰੰਸੀ, ਲਾਇਸੈਂਸ, ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ, ਕੜਾ ਵਗੈਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਕਾਰਨ ਡੀਪਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਗਈ ਤਾਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਤਿੰਨ ਖਟਾਰਾ ਬਖਤਰਬੰਦ ਵੈਨਾਂ ਵਿਚ 39 ਜਣੇ ਲੱਦ ਕੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ। ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਈ। ਇਕ-ਦੋ ਥਾਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਗੈਰਾ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਕੇ 'ਤੇ ਬੱਸ ਰੁਕੀ (ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀ ਜੀਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਾਲ ਖਾਨਾਪੂਰੀ ਨਿਭਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ)।

ਤੜਕੇ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਤਾਰੇ ਧੁੰਦਲੇ ਪੈ ਚਲੇ ਸਨ, ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਪਹੁ ਫੁਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਜਿਵੇਂ ਰੇਤ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟਿੱਲੇ ਇੰਜ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਨੇ ਮਚਲ ਕੇ ਉਛਾਲ ਭਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਵਕਤ ਉਸੇ ਪਲ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਪਥਰਾ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਰੇਤ ਦੇ ਸਾਗਰ ਕੰਢੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡਾਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਲੈਂਡ ਰੋਵਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜੀਪਾਂ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਮਲਹਾਰ ਸਮੇਤ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੋਇਆ, ਸਭ ਕੁੱਦ-ਫਾਂਦ ਕੇ, ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਚ ਫਸ-ਧਸ ਕੇ, ਜੀਪਾਂ ਵਿਚ ਫਿਟ ਹੋ ਗਏ। ਬੈਗ ਸਭ ਦਿਆਂ ਥੱਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਲੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ।

ਮਲਹਾਰਾਂ ਨੇ ਰੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨੱਪ ਦਿੱਤੇ, ਲੈਂਡ ਰੋਵਰ 'ਕਿਸਤੀਆਂ' ਪੂਰੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਰੇਤ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਠਿੱਲੂ ਪਈਆਂ। ਜੀਪਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਵਿਚ 20, ਦੂਜੀ ਵਿਚ 19 ਜਣੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫੜੀ, ਬਹੁਤ ਤੰਗ, ਬਹੁਤ ਅੱਖੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਰਾਤ ਜਾਂ ਘੁਸਮੁਸੇ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਦਿਨੇ ਆਰਾਮ, ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੀ। ਕੋਈ ਦਿਲਾਸਾ ਸੀ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਜੀਪਾਂ ਪੂਰੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਉਛਲਦੀਆਂ ਰੇਤ 'ਤੇ ਤੈਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਸਫ਼ਰ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ੇ-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ੁਰੂਆਤ ਫੜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦੇ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੰਗਾਲੇ, ਵਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ 'ਸਹਾਰਾ' ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਮਤਲਬ ਸੀ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਜਬਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣਾ! ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਅਗਲੇ ਦਰਜਨ ਕੁ ਭਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਮੌਤ ਵਾਲਾ ਸਫ਼ਰ ਭੁੱਖ-ਪਿਆਸ, ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ ਭੁਗਤ ਕੇ ਹੀ ਮੋਰੱਕੋ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਅਪੜਨਾ ਸੀ। ਜੀਪਾਂ ਉਸ ਵਿਕਰਾਲ, ਵਿਰਾਟ 'ਸਹਾਰਾ' ਦੇ ਇਕ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਰ ਜੀਅ-ਤੱਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਾਪਸੰਦ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਸਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤਾ ਨਿਗਲ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(ਚੱਲਦਾ)

ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਡੇਢ ਕੁ ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਟੌਪ ਸ਼ਹਿਰ ਬਮਾਕੋ (ਮਾਲੀ) ਵਿਚ ਜਾ ਉਤਰੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ' ਤਕਰੀਬਨ 9000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ। ਅਲਜੀਰੀਆ, ਨਾਈਜਰ, ਬਰਕੀਨਾ ਫਾਸੋ, ਕੋਤ ਦਿਵਾਰ, ਗਿਨੀ, ਸੈਨੇਗਲ, ਮੁਅਰਤਾਨੀਆ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਇਸ ਮੁਲਕ (ਜੋ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ) ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੁਆਚੀਆਂ ਦੇ ਹਲਕਾਨ 'ਗਾਂਵਾਂ' ਡੌਰ-ਡੌਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਨ ਕੱਢ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਅਣਭੋਲ ਤੇ ਅਵੇਸਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਪੇਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਹਵਾਈ ਤਾਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਮਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਮਾਕੋ ਦਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ।

ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਈ ਮੁੰਡੇ 6-7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਥੇ ਹੀ ਫਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਖੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪਿਛੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ 'ਚ ਨੰਬਰ ਨਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣੀ ਸੀ।

ਪੰਜ ਕੁ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਅੱਖੇ ਲੰਘੇ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੁਝ ਧਰਵਾਸ ਧਰਿਆ ਜਦ ਫੋਨ 'ਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਪੇਸ਼ੈਂਟ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਤੇਰਾ ਏਜੰਟ ਮੇਜਰ ਵੀ ਸਤਨਾਮ ਦਾ ਖਾਸ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਨੰਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਹੋਊਗਾ..."। ਫਿਰ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ 13 ਮਈ ਨੂੰ 39 ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ।

13 ਤਰੀਕ ਦੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਘਰ ਵਿਚ 12 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਗੂੰਜੀਆਂ: "ਭੱਜ ਜਾਓ, ਦੌੜ ਲਓ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਇਓ..."। ਜਿਹੜਾ ਜਿਹੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਧਰ ਮੂੰਹ ਸੀ, ਦੌੜ ਪਿਆ।

7-8 ਹੋਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਲੀ (ਬਮਾਕੋ) ਤੋਂ ਸਪੇਨ ਤਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਜੋ ਫਿਲਹਾਲ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਏ; ਦੂਜਾ ਮੋਰੱਕੋ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਿਸ਼ੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਪੇਨ ਦੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਬਾਕੀ ਬਦਨਸੀਬ ਅਸਫ਼ਲ ਡੌਂਕੀਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮੋਰੱਕੋ ਵਿਚ ਖਿੱਲਰੇ, ਭਟਕਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਦੋ ਰਸਤਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸਫ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੇ ਰਸਤੇ ਆਰਾਮ-ਸਬਰ ਨਾਲ 32 ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਜੱਬਾ ਮੋਰੱਕੋ ਤਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਰਸਤੇ 39 ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮੋਰੱਕੋ; ਪਰ ਮੋਰੱਕੋ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵੀ। ਇੰਨੀ ਕੁ ਮੋਟੀ ਮੋਟੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ, ਕਿਹੜੇ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ, ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ,

ਸਭ ਕੁਝ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਉਹੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਾਸਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਥੇ 9-10 ਮੁੰਡੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟ ਨੇ 8-9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਾਂਜ ਕੇ, ਲੀਗਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸਪੇਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਧੜੀ-ਧੜੀ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ, ਘਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਰੋਂਦੇ ਤੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਕੇਸਦੇ ਹੁਣ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜੀ, ਬਦਤਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ?

13 ਤਰੀਕ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 39 ਨਾਂ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲਣ ਵਾਂਗ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖਿੜਦਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਚਿਹਰੇ ਫੱਕ ਹੋ ਗਏ, ਕੁਝ ਤਾਂ ਰੋ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਖੜਕਾਏ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਾਂਗ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਅ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਦਲਾਓ ਦੇ।

ਮੈਂ ਸਕੂਨ ਦਾ ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ-ਮੈਂ ਵੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਂ। 39 ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਬੋਲੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇੰਜ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪਏ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਨਾਲ ਇਕ ਬੈਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਇੰਡੀਅਨ

ਅੰਨਦਾਤੇ

ਕਦੇ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਤੇ ਕਦੇ ਆਵੇ ਮੱਛਰ ਚਿੱਟਾ, ਕਦੇ ਅੱਤ ਲਗੇ ਤੇ ਕਦੇ ਲਗ ਜਾਵੇ ਯਾਰੋ ਡੋਬਾ। ਕੈਸੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿਰਸਾਨ ਦੀ ਤੂੰ ਲਿਖੀ ਓ ਰੱਬਾ, ਕਦੇ ਰੁਲਦਾ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਰੋਕੇ ਰੇਲ ਦਾ ਡੱਬਾ।

ਟਾਇਮ ਤੇ ਮਿਲੇ ਨਾ ਡਾਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਯੂਰੀਆਂ ਮਿਲਦਾ, ਕਦੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਕਦੇ ਰੋਣਾ ਨਕਲੀ ਬੀਜ ਦਾ। ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਾ ਦਿੰਦੀ, ਆਖਰ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਮਾਰ ਯਾਰੋ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਪੈਂਦੀ।

ਫੋਕੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਕਰੇ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ, ਪੈਲੀ ਗਹਿਣੇ ਧਰ-ਧਰ ਤੋਰੀ ਜਾਵੇ ਹਰ ਮੁਕਾਲਾਵਾ। ਚਲੇ ਘਰ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ, ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਚੱਲੇ ਫਿਰ ਇਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਭੀ ਕਰਦਾ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਜੱਟ ਨੇ ਜੋ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਦਿਖ ਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਜਾਣ ਵਿਗਤਦੇ। ਅੱਧੀ ਕੁ ਜਵਾਨੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਭੈੜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਖਾ ਲਈ, ਵੇਖ ਬੇਚੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਾਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ।

ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਈ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਫਿਰ ਠੰਗੇ, ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਰਨ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੇ ਖਾਈ ਜਾਣ ਧੱਕੇ। ਬਾਂਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆ ਕੇ, ਮਨਦੀਪ ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਫੜ੍ਹੇ, ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ 'ਚ ਆ ਕੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਾ ਖੜ੍ਹੇ।

**-ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ ਧੜਾਕ, ਮੋਹਾਲੀ
ਫੋਨ: 91-99881-11134**

ਨਸ਼ਈ ਆਸ਼ਕ

ਅਮਲੀ ਮਹੀਵਾਲ ਦਾ, ਕਾਨੇ ਵਾਂਗ ਸਰੀਰ। ਕਿਥੋਂ ਆਪਣਾ ਦੇਉਗਾ, ਸੋਹਣੀ ਨੂੰ ਪੱਟ ਚੀਰ। ਬੱਕੀ ਉਪਰੋਂ ਡਿੱਗਿਆ, ਮਿਰਜਾ ਚਿੱਟਾ ਖਾ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ, ਸੱਦੇ ਵੀਰ-ਸ਼ਮੀਰ। ਰਾਂਝਾ ਖਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ, ਡੁੱਬਾ ਵਿਚ ਦਰਿਆ, ਸੈਦਾ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੀਰ।

ਪੁੰਨੂ ਬੋਤਲ ਲੈ ਲਈ, ਘਰ ਦਾ ਵੇਚ ਕਬਾੜ, ਸੌਸੀ ਤਪਦੇ ਥਲਾਂ 'ਚ, ਚੁੰਨੀ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ। ਇੰਦਰ ਬਾਣੀਆ ਵੇਚਦਾ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ, ਬੋਗੇ ਦੇ ਡਰੱਗ ਅਫਸਰ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪਵਾਇਆ ਸੀਰ।

**-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ
ਫੋਨ: 704-257-6693**

ਗੋਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ

ਗੋਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ
ਚਿੱਟੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ,
ਮਿੱਠੀਆਂ ਸ਼ਹਿਦ
ਜਿਵੇਂ ਗੰਨੇ ਦੀਆਂ ਪੋਰੀਆਂ।

ਲੰਮ-ਸਲੰਮੀਆਂ
ਦੁੱਧ-ਬਰਫ ਨਹਾਤੀਆਂ,
ਸੂਹਾ ਗੋਰਾ ਰੰਗ
ਨਿਰੀ ਅੱਗਾਂ ਚੁਆਤੀਆਂ।

ਸੁਨਹਿਰੀ ਲੰਮੇ ਵਾਲ
ਹਿੱਕਾਂ 'ਤੇ ਪਲਮਦੇ,
ਬਿਲੋਰੀ ਅੱਖਾਂ ਨੀਲ-ਝੀਲ
ਜਾਮ ਕੋਈ ਛਲਕਦੇ।

ਪਤਲੀਆਂ ਪਤੰਗ
ਚਾਲ ਵੇਖ ਵੇਖ ਦੰਗ,
ਲੱਟ ਜਾਏ ਕੁਬੇਰ
ਬੰਦਾ ਬਣ ਜਾਏ ਮਲੰਗ।

ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਮੌਜਾਂ
ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਨਾ ਸੋਗ,
ਲਾਉਣ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਮ
ਸਮਾਜ ਸੋਚਣੀ ਅਰੋਗ।

ਰੋਮੀਓ-ਜੂਲੀਅਟ
ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਬੰਧਾਨ,
ਫਿਕਰ ਨਾ ਕੋਈ
ਨਾ ਮਾਧੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ।

ਹੁਣੇ... ਹੁਣੇ ਆਖਦੇ
ਇਹ 'ਹੁਣ' ਸਾਡੇ ਨਾਲ,
ਭੂਤ ਨਾ ਭਵਿੱਖ
ਨਾ ਚਿੰਤਾ ਕੋਈ ਕਾਲ।

ਔਰਤ ਮਰਦ ਚਾਹੇ
ਬੱਚਾ ਬਿਰਧ ਜਵਾਨ,
ਜਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਹੱਸ ਮਾਣਨ ਜਹਾਨ।

**-ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸ਼ਿਕਾਗੋ
ਫੋਨ: 940-603-7294**

ਫਰਕ

ਕੋਈ ਪਹਾੜ
ਸੰਗੀਨ ਦੀ ਨੋਕ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕੋਈ ਅੱਖ ਛੋਟੀ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ।
ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ
ਉਡੀਕ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ
ਜੋ ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋਹੇ
ਕਦੇ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ।

ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ

ਇਕ ਆਦਮੀ, ਰੋਟੀ ਵੇਲਦਾ ਹੈ
ਇਕ ਆਦਮੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਕ ਤੀਜਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਹੈ
ਜੋ ਨਾ ਰੋਟੀ ਵੇਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਸਿਰਫ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ,
ਇਹ ਤੀਜਾ ਆਦਮੀ ਕੌਣ ਹੈ?
ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੌਨ ਹੈ।

**-ਧੁਮਿਲ
ਅਨੁਵਾਦ: ਮੁਲਖ ਸਿੰਘ ਪਿੱਪਲੀ**

6 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਵਾ ਅੱਠ ਵਜੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਐਟਮ ਬੰਬ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ (ਲਿੱਕਾ ਕਾਕਾ) ਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਫੱਟਣ ਸਾਰ ਕੁਝ ਹੀ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ 70,000 ਲੋਥਾਂ ਦਾ ਸੱਥਰ ਵਿਛ ਗਿਆ। ਦੋ ਮੀਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਆਇਆ ਗੱਡੀ, ਮੋਟਰ, ਕਾਰ, ਬਿਲਡਿੰਗ, ਦਰਖਤ, ਖੰਡਾ, ਫਿਸ਼ਿੰਗ ਬੋਟ ਵਗੈਰਾ-ਸਭ ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਫੱਟਣ ਨਾਲ ਅੱਗ ਦਾ ਜੋ ਗੋਲਾ ਬਣਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 6,000 ਡਿਗਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 20 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਕੰਡ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਫੈਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਚਮਕ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਮਕ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਤੋਂ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

singh.majhail@gmail.com

ਕਈ ਮੀਲ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਉਸ ਗੋਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੱਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇ ਡੇਲੇ ਪਿਘਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਧੂੰਏਂ 'ਚ ਬਦਲ ਕੇ ਭਾਫ ਵਾਂਗ ਉਡ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ ਫੈਲਦਾ ਗਿਆ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲੋਂ ਬਣਦੇ ਗਏ, ਬੜੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਉਬਲਦੇ ਪਏ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪਿਘਲ ਗਏ, ਬਾਹਾਂ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਝੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਚਮੜੀ ਇੰਦਾਂ ਉਧਤ ਕੇ ਲਮਕ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਲੀਰਾਂ ਟੰਗੀਆਂ ਹੋਣ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਟੂਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਉਬਲਦਾ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਐਟਮ ਬੰਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਗਾਮਾ ਰਿਸ਼ਮਾਂ

ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਉਬਲਦੇ ਪਏ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪਿਘਲ ਗਏ, ਬਾਹਾਂ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਝੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਚਮੜੀ ਇੰਦਾਂ ਉਧਤ ਕੇ ਲਮਕ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਲੀਰਾਂ ਟੰਗੀਆਂ ਹੋਣ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਟੂਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਉਬਲਦਾ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਐਟਮ ਬੰਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਗਾਮਾ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਸੀ ਗਰਭਵਤੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ, ਦੋ ਮੀਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਪਾਟ ਕੇ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਪਏ।

ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਸੀ ਗਰਭਵਤੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ, ਦੋ ਮੀਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਪਾਟ ਕੇ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਜਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਮਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੱਢਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤਿਲ ਤਿਲ ਕਰਕੇ ਹੋਈ। ਜਿੰਨੀ ਤਬਾਹੀ ਇਸ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਹ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਥੱਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਜ਼ਖਮੀ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਤਕਲੀਫ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਡੇਢ ਲੱਖ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਕਈ ਖਰਬਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪੜ ਗਈ। ਐਟਮ ਬੰਬ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਵਿਚ 90,000 ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਸਨ, ਪਿਛੋਂ 28,000 ਹੀ ਬਚੀਆਂ। ਬੰਬ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ 200 ਡਾਕਟਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 18 ਹੀ ਬਚੇ, 1800 ਨਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ 175 ਬਚੀਆਂ।

ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਬਾਹਕੁਨ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਫਰ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ? ਐਟਮ ਬੰਬ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਸੀ। 1933 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਓ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੇਤਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਫ੍ਰੈਂਕਲਿਨ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ 1939 ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਪੋਲੈਂਡ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨੂੰ

ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦਾ ਸਫਰ

72 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਲੋਂ ਮਚਾਈ ਗਈ ਤਬਾਹੀ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਨਸ਼ਤਰ ਵਾਂਗ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੁਦ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਉੱਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ। 6 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਲਿਖੀ ਜੋ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਰਾਹੀਂ ਓਵਲ ਹਾਊਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨੂੰ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਨੂੰ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਖਾਣਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਕਾਇਜ਼ਰ ਵਿਲਹੈਲਮ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਨੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਤੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ! ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਨ 'ਤੇ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਹਿਟਲਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਉਹਦੇ 'ਹਾਂ' ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਨੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਆਰਮੀ ਜਰਨੈਲ ਪਾਲ ਵਾਟਸਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, "ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰੰਭੀ ਜਾਵੇ।" ਬਸ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਦੇ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਿਹਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸੀ ਪਰ ਵਕਤ ਨੇ ਤਬਾਹੀ

ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੇਵੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬੇਸ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਪਰਲ ਹਰਬਰ 'ਤੇ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਕਿ ਜਪਾਨੀ ਫੌਜ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਜਪਾਨ ਨੇ 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਸਾਰ 353 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਰਲ ਹਰਬਰ 'ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਵੱਡਾ ਹਵਾਈ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਦੇ ਜਪਾਨ ਖਿਲਾਫ ਯੁੱਧ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਲ ਹਰਬਰ 'ਤੇ ਜਪਾਨੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗੁਝੇ ਭੇਦ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ 9/11 ਦੇ ਟਵਿਨ ਟਾਵਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ।

ਮਨਹਟਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਅਸਲਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਪਰ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਹੋ ਜਿਹੀ ਸੁੰਨ ਮਸਾਣ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਅਬਾਦੀ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਹੋਵੇ। ਅਖੀਰ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸੈਂਟਾ ਫੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤੀਹ ਮੀਲ ਦੂਰ ਲਾਸ ਅਲਮਾਸ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ 8900 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 4,40,000 ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਸੰਬਰ 1942 ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਲਾਸ ਅਲਮਾਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਭਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ, ਬਸ ਅੱਗੇ ਜੰਗਲ ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਲ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਹਦੀ ਕੋਈ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਐਨਾ ਕੁ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਬਾਹਕੁਨ ਬੰਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ।

ਬਸ ਬੇਤੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਲਾਸ ਅਲਮਾਸ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਪਛੜਿਆ ਇਲਾਕਾ ਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਦੇ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੇ ਆਪ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਲਾਸ ਅਲਮਾਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਬੋਰਟਰੀ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਐਟਮ ਬੰਬ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਉਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜਿਥੇ ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਹਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟਾਲਿਨ ਖੁਦ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਧਾਕੜ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਜਾਸੂਸ ਲਾਸ ਅਲਮਾਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ।

1943 ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਵਿਚ ਐਟਮ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ 1944 ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਛੋਹ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲਟਰੀ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਰੇਂਜ ਅਲਮੋਗੋਰਡੋ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੁੰਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬੰਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਮਈ 1945 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਐਟਮ ਬੰਬ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦੋ ਜਪਾਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ

ਤੇ ਤੀਜਾ ਅਜੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਟੈਸਟ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਊ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨੂੰ ਇੱਕ 215 ਟਨ ਖਾਸ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਣਵਾਏ ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਇਹਦੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੋ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਚਾਰ ਖੰਬਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। 16 ਜੁਲਾਈ 1945 ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਦਾ ਦਿਨ ਟੈਸਟ ਲਈ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦਾ ਏਰੀਆ 20 ਮੀਲ ਜਰਬ 19 ਮੀਲ ਦਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ। ਚਿੱਟਾ ਰੇਤਾ ਸੀ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ, ਇਹਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਵਸੋਂ ਨਾਮਾਤਰ ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਟੈਸਟ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ।

ਐਟਮ ਬੰਬ ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਾਂ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਨਟੀ ਰਖਿਆ। ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਪਈ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸਿਵਾਏ ਰੱਬ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਟ੍ਰਿਨਟੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਭੇਦ, ਤੇ ਇਹ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵੀ ਓਪਨਹੀਮਰ

ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਫਟਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਚਿੱਤਰ

ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੱਕ ਭੇਦ ਹੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਟੈਸਟ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਜ਼ੀਰੋ ਪੁਆਇੰਟ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ 10 ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ੀਰੋ ਪੁਆਇੰਟ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ ਬੰਬਕਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਥੋਂ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਬੰਬ ਫੱਟਣ ਪਿਛੋਂ ਤਜਰਬੇ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਾਰੂ ਹੈ! ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਕੁਝ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੁਟਕੀ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲੈਣੀਆਂ ਸਨ। ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੇ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਐਨੀ ਤਾਕਤ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਰਕ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਵਰਗ 'ਤੇ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਮਾਕੇ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤੇ ਉਹ ਕਾਫੀ ਦਾ ਕੱਪ ਤੇ ਕੱਪ ਨਾਲ ਸਿਗਾਰ ਪੀਣੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੇਚੈਨੀ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਰਿਹਾ, ਮੀਂਹ ਤੇ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ ਜੋ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਫੌਜ ਦਾ ਇੰਨਾ ਦਬਾਅ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਹੈਰੀ ਟਰੂਮੈਨ ਉਸ ਵਕਤ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ

72ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ

ਪੋਟਸਡੈਮ ਵਿਚ ਸਟਾਲਿਨ ਤੇ ਚਰਚਿਲ ਨਾਲ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟਾਲਿਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਾਕਤਵਰ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦਾਂ ਵੀ ਸਟਾਲਿਨ ਹੈਰੀ ਟਰੂਮੈਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੋਤ੍ਰਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਚਰਚਿਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਨਾਂਹ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਰੂਸ ਭਾਵੇਂ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੜੇ ਪਰ ਸਟਾਲਿਨ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਕਰਕੇ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪੈਸਿਫਿਕ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਟਰੂਮੈਨ, ਜਿਹਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਟਾਲਿਨ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਧਮਾਕਾ ਟਾਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੌਸਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਮਾਕਾ 4 ਵਜੇ ਦੀ ਥਾਂ 5:30 'ਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 4 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਸਮ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ 5 ਵਜੇ ਬੰਬ ਨੂੰ ਰੀਮੋਟ ਨਾਲ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਦੇ ਠੀਕ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਇਹਨੇ ਫੱਟ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜ਼ੀਰੋ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ 5 ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੌਰਨ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚੋ।

5 ਵਜੇ ਉਲਟੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ 'ਤੇ 5:25 ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਬੰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਧਮਾਕਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਲੰਮੇ ਪੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੀਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਦੇਖਣ ਲਈ, ਉਹ ਵੀ ਬੰਕਰਾਂ

ਵਿਚੋਂ ਹੀ। ਸਾਰੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਫੱਟਣ ਸਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕੌਣ ਦੱਸੇਗਾ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਉਲਟੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਗਈ, ਓਪਨਹੀਮਰ ਦੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਢਿੱਡ ਦਰਦ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਇੱਕ ਪਲ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ 5:05 ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬੰਕਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ 5 ਮੀਲ ਦੂਰ ਸੋ ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਸਵੇਰ ਦਾ ਮੌਸਮ ਬੜਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੀਂਹ ਪੈ ਕੇ ਹਟਿਆ ਸੀ ਤੇ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਉਬਲ ਪੁਥਲ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਉਹਦਾ ਵਕਤ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਿਨਾ ਅੱਖ ਝਮਕੇ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾਈ ਦੇਖੀ ਗਿਆ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਮ ਭੜਾਕਾ ਪਵੇ ਤੇ ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ 5:28 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਮਾਕਾ ਬੱਸ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੀ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਕਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਭਰਾ ਫਰੈਂਕ ਨਾਲ ਮੁੱਧੇ ਮੂੰਹ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਭ ਦੇ ਸਾਹ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਅਖੀਰਲੇ 10 ਸਕਿੰਟ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਬੋਲੇ ਗਏ, ਤਿੰਨ...ਦੋ...ਇੱਕ। ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨੇ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਘਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਮੀਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਬੋਸ ਕੈਪ, ਜੋ ਜ਼ੀਰੋ ਪੁਆਇੰਟ ਤੋਂ 10 ਮੀਲ ਦੂਰ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਦਾ ਸੇਕ 2 ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਭੱਠੇ 'ਚ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਜਿੰਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਧਮਾਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਹਿਣ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ। ਬੋਸ ਜੋ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਬਿਆਨਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੌ ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਤੇ ਇਹ ਬੰਬ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਿਘਲ ਕੇ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡ ਗਏ। ਅੱਧੇ ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਰੇਤਾਂ ਪਿਘਲ ਕੇ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ। ਧਮਾਕਾ ਇੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ ਕਿ 180 ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਿਲਵਰ ਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਧਮਾਕੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ 60 ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੰਬ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗਲ 'ਚ ਚੁਗਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਝੜ ਗਏ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਟ੍ਰਿਨਟੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਟੈਸਟ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਹਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਟਰੂਮੈਨ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਰਾਹੀਂ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਸਫਲ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਫਲ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰੁਖ, ਜੋ ਰੂਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਠੰਡੀ ਜੰਗ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਕੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਨਟੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਵਰਫੁੱਲ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾ ਐਟਮ ਬੰਬ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ।

ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਫਲ ਹੋਈ ਜਾਪੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਉਦਾਸ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਮਿਥੀਅਸ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਸੋਗਾਤ ਦੇ ਕੇ ਕੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੂਨਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਮਿਥੀਅਸ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਸੋਗਾਤ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ ਜਿਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਮਿਥੀਅਸ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਟ੍ਰਿਨਟੀ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਵਕਤ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਦੋ ਫੌਜੀ ਗੱਡੀਆਂ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈਆਂ, ਜਿਥੇ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੇ ਰਫਤਾਰ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋਡ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੈਸਿਫਿਕ ਵਿਚ ਟੀਨੀਅਨ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਫੌਜੀ ਅੱਡਾ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਅੱਗੇ ਜਪਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਚ 15 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਬਕਸਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ। ਬਕਸੇ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰੋਨ ਨਾਲ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਿਲੰਡਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ ਕੁੰਡੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਫਿਕਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਚਾਰਲਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ। ਬਸ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਨੇਵੀ ਦੇ ਗਾਰਡਾਂ ਤੋਂ, ਜੋ 24 ਘੰਟੇ ਇਹਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਕਸਾ ਤੇ ਸਿਲੰਡਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲਾਈਡ ਬੋਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਚਾਓ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ

ਕਿਹਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ 1200 ਬੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਗੋਲਡਨ ਬ੍ਰਿਜ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਠਿੱਲ ਪਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਜਹਾਜ਼ ਪਰਲ ਹਰਬਰ ਹੀ ਰੁਕਿਆ ਤੇ ਉਥੋਂ ਜੰਗੀ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਟੀਨੀਅਨ ਟਾਪੂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਬਕਸਾ ਤੇ ਸਿਲੰਡਰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਵੀ ਦੇ ਗਾਰਡ ਵੀ ਉਤਰ ਗਏ। ਐਨੀ ਗੁਪਤ ਗੱਲ ਫੌਜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਜਪਾਨੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਪਾਇਲਟ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਾਅ ਲੱਗਦਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਨੇਵੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਡਿਗ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਵੀ। ਇਸ ਯੂ ਐਸ ਐਸ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਸ਼ਿਪ ਨੂੰ 3 ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਨੀਲਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ, ਜਾਪਾਨੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ (ਨਿੱਕਾ ਕਾਕਾ) ਸੀ। ਸਿਲੰਡਰ ਵਿਚ ਉਹ ਅੱਜਾਰ, ਬਿਜਲਈ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਬੰਬ ਦੇ ਬਲੂਪ੍ਰਿੰਟ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ ਸੀ।

ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਜਪਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। 3 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਰਚੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਚਲੇ ਜਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਅਣਕਿਆਸੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਯੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੌਜ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਹੋਰੀ ਟਰੂਮੈਨ ਦੀ ਫੋਕੀ ਧਮਕੀ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੋਰੀ ਟਰੂਮੈਨ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੋਣੀ ਹੈ। 4 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਭ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਪਾਰਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਭਿਣਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਕਿ ਉਹ ਬੰਬ ਐਟਮ ਬੰਬ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ

ਐਟਮ ਬੰਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਬੰਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ 1949 ਵਿਚ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਬੰਬ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਾਰ ਬੰਬ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੂਸ ਨੇ 1961 ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਰੂ ਤਾਕਤ ਐਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਵੇਂ ਬੰਬਈ, ਕਲਕੱਤਾ, ਲੰਡਨ, ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਨਿਊ ਯਰਕ ਨੂੰ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਬ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ।

ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ।

5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਜਿਸ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਬੰਬ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਉਡਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ 8500 ਫੁੱਟ ਲੰਬੇ ਰਨਵੇ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਨਾਂ ਦਾ ਐਟਮ ਬੰਬ, ਜੋ 10 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਲੰਮਾ ਤੇ 28 ਇੰਚ ਗੋਲਾਕਾਰ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਟਨ ਸੀ, ਬੀ-29 ਬੰਬਰ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ 'ਇਨੋਲਾ ਗੇ' ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰਕੀਬ ਨਾਲ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਭਾਰਾ ਬੰਬ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜਹਾਜ਼

ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸਾਈਨਾਈਡ ਦਾ ਇੱਕ ਕੈਪਸੂਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਕੋਲ ਇੱਕ ਲੋਡਿੰਗ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਤਤਕੇ 1:30 'ਤੇ 3 ਬੀ-29 ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਉਡਾਣ ਭਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਦੇ ਹਾਲਤ ਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟਿੱਬਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਠੀਕ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਇਨੋਲਾ ਗੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਖੱਬੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ 11 ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਹਿ ਗਏ। ਉਸ ਵਕਤ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ 7000 ਗੈਲਨ ਤੇਲ, ਜੋ 1500 ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਜਾਣ ਤੇ ਆਉਣ ਦੇ 12 ਘੰਟੇ ਲਈ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਟਮ ਬੰਬ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨੋਲਾ ਗੇ 7 ਟਨ ਓਵਰਲੋਡ ਹੋ ਗਿਆ। ਢਾਈ ਵਜੇ 2200 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਇਨੋਲਾ ਗੇ ਨੂੰ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਸਟਾਰਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗਰਜ਼ਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਰਾਤ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਰਨਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਮਿਸ਼ਨ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਦੀਆਂ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਕੋਕਪਿੰਟ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਥੱਲੇ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰਨਵੇ 'ਤੇ ਤੌਰ ਲਿਆ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨੋਲਾ ਗੇ ਜਦੋਂ ਰਨਵੇ 'ਤੇ ਭਜਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੋਲ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਪੀਡ 155 ਮੀਲ 'ਤੇ ਭਜਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਰਨਵੇ ਕਵਰ ਕਰਕੇ ਉਡਾਇਆ, ਤੇ ਇਹ ਮੌਤ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ 1500 ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਨੂੰ।

ਟਿੱਬਟ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਲ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਸਕੇ ਪਰ ਓਵਰਲੋਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ 31000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨਾ ਲੈ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਉਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਪਾਰਸਨ ਨੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਿਚ

ਗੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਉਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਰਾਡਾਰ ਨੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਇਰਨ ਇੱਕ ਫਿਰ ਵਜਾਇਆ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਰਫ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਬੀ-29 ਬੰਬਰ ਜਹਾਜ਼ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰਖਿਅਤ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਸਨ, ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨੋਲਾ ਗੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਤੇ ਟੀ ਸ਼ੇਪ ਪੁਲ ਹੇਠ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬੰਬ ਇੰਚਾਰਜ ਬੋਸ ਫਰਬੀ ਕੋਲ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਖਾਸ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਾ ਲੈਣ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਸੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਸਪੀਡ ਵਧਾ ਕੇ 330 ਮੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਚਾਈ 30900 ਫੁੱਟ। ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਆਉਣ, ਤੀਹ ਸੈਕੰਡ, ਵੀਹ...ਦਸ...ਪੰਜ...ਦੋ...ਇੱਕ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਜੋ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, 8:15.17 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜ ਟਨ ਬੰਬ ਦੇ ਭਾਰ ਨਿਕਲਣ ਨਾਲ ਇਨੋਲਾ ਗੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੁਝਕਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਪਰ ਨੂੰ ਉੱਠਿਆ ਜਿਵੇਂ ਛੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਭਾਰ ਨੇ ਉਹਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸੋਖਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਕੋਲ ਪੰਜਾਹ ਸੈਕੰਡ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨੋਲਾ ਗੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਲਿਜਾ ਸਕੇ, ਲੈ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਬ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਹਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ 155 ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਪਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨੀ ਸਿੱਖ ਭਾਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਖਤਰਾ ਲੈ ਕੇ ਮੋੜ ਕੇ ਪੂਰੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਉਡਾ ਤੁਰਿਆ।

ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਡਿਗਣ ਸਾਰ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਨੇ ਬੋਤੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਐਧਰ ਓਧਰ ਲੋਟਣੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਨੱਕ ਭਾਰ ਸਿੱਧਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਸੁੱਤੇ ਨਾਗ ਵਾਂਗ 43 ਸੈਕੰਡ ਤੱਕ ਗਿਆ। ਫਿਰ 1900 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਫੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਫਟਣ ਸਾਰ ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ 45000 ਫੁੱਟ ਉਚਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨੋਲਾ ਗੇ 12 ਮੀਲ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁਕਾ ਸੀ ਤੇ ਉਚਾਈ 31000 ਫੁੱਟ ਸੀ। ਬੰਬ ਦੀ ਤਪਸ਼ 1200 ਫੁੱਟ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਕੰਡ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਰਨਾਹਟ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਮ ਚਿਲਾਇਆ 'ਫਲੈਕ' ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਹਾਜ਼ ਠੀਕ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਐਟਮ ਬੰਬ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਇਆ, ਉਹਦਾ ਜਲਵਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੈਕੰਡ ਦੀ ਵੀ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਸਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋਬਾਰਾ ਟੀਨੀਅਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ ਜੋ ਉਹ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।

ਐਟਮ ਬੰਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਬੰਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ 1949 ਵਿਚ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਬੰਬ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਾਰ ਬੰਬ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੂਸ ਨੇ 1961 ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਰੂ ਤਾਕਤ ਐਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਵੇਂ ਬੰਬਈ, ਕਲਕੱਤਾ, ਲੰਡਨ, ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਨਿਊ ਯਰਕ ਨੂੰ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਬ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਬੰਬ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ 15000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੰਬ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕ ਅੱਗ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਗੋਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਖਰ ਦਿਮਾਗ ਲੀਡਰ ਦੀ ਲਾਈ ਚੰਗਿਆਤੀ ਨੇ ਕੀ ਗੁਲ ਖਿਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸਮਝਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ। ਸੱਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੀਡਰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਬੜ੍ਹਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਲੋਂ ਮਚਾਈ ਗਈ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ

ਹੁਣ ਐਟਮ ਬੰਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਯੁੱਧ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ 4 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਬਸ ਹੁਣ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਜਪਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣ ਤੇ ਟਾਰਗੈਟ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 6 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਲਈ 7 ਬੀ-29 ਬੰਬਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਟਮ ਬੰਬ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਨਾਂ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ 11 ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਉਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖੋਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੀਨੀਅਨ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੱਸ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ

ਵਿਚ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਪਿਛੋਂ ਕੈਪਟਨ ਪਾਰਸਨ ਤੇ ਉਹਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨੇ ਟੀਨੀਅਨ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਮਿਟਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਤੀਂ ਦਸ ਵਜੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਥੋਲਿਕ 'ਤੇ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਟਮ ਬੰਬ ਹੈ, ਜੋ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਗਲਤੀ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸਹਿਣਯੋਗ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗੀ

ਗੰਨ ਪਾਉਡਰ ਵਾਲੀ ਪਾਈਪ ਫਿੱਟ ਕਰਕੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲੱਗ ਫਿੱਟ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਬਲੂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਤਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਸਵੇਰੇ 7:10 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਉਡਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਇਰਨ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਵੜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਫਾਇਰਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੌਸਮ ਵੀ ਸਾਫ ਸੀ ਤੇ ਟਾਰਗੈਟ ਪੁਆਇੰਟ ਜੋ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਟੀ ਸ਼ੇਪ ਪੁੱਲ ਸੀ, ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿਛੇ ਆ ਰਹੇ ਪੋਲ ਟਿੱਬਟ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 7:30 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਇਰਨ ਖਤਰਾ ਟਲਣ ਦੇ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਲੋਕ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਸੀ ਤੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ। ਅੱਠ ਵਜੇ ਇਨੋਲਾ

ਰੋਣਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ਉਸ ਦਾ। ਸਾਲ-ਛਿਮਾਹੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਚੱਕਰ ਲਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ, “ਤੱਸਲੇ ਬਾਲਟੀ ਕੇ ਬੱਲੇ ਲਗਵਾ ਲਉ...ਪੁਰਾਨੇ ਤੱਸਲੇ ਬਦਲਵਾ ਲਓ।”

ਸਾਡੇ ਘਰ ਮੁਹੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ, “ਬੇਬੀਏ! ਅਰੇ! ਹੈ ਕੋਈ ਤੱਸਲਾ, ਬਾਲਟੀ-ਠੀਕ ਕਰਾ ਲੇ। ਬੱਲਾ ਲਗਵਾ ਲੇ।”

ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਮੁਹੱਲੇ ‘ਚ ਰੋਣਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਤੱਸਲਾ, ਬਾਲਟੀ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਮਰਦ-ਤੀਵੀਆਂ ਰੋਣਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੇ ਚਬੂਤਰੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਵਾਕੱਈ ਰੋਣਕੀ ਸੋਹਣੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਕਮਾਇਆ ਚਮਕੀਲਾ ਬਦਨ, ਬਨਫਸੀ ਹਿਰਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ-ਇੰਨੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ‘ਚ ਡੁੱਬਿਆ ਤੈਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੋਣਕੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਡੁੱਬਿਆ ਕੋਈ ਬੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਭੱਲ ਛਾਤੀਆਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕੱਸੀ ਹੋਈ ਚੌਲੀ ‘ਚੋਂ

ਮਨਮੋਹਨ ਕੌਰ ਪਟਿਆਲਾ

ਫੋਨ: 91-98149-68849

ਛਲਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਗਰਮੀ ‘ਚ ਪਸੀਨੇ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਧਾਰ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਲੀਕ ਜਿਹੀ ਖਿੱਚ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਲੁਗੜੀ ਦੀ ਓੜ੍ਹਨੀ (ਚੁੰਨੀ) ਓੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਟਾਈਲ ਸੀ। ਉਹ ਓੜ੍ਹਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਸੀਨਾ ਪੂੰਝਦੀ ਬੜੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਰੰਗ ਗੰਦਮੀ ਸੀ ਉਸ ਦਾ, ਪਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਚੌਲੀਆਂ ਘੱਗਰੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫੱਬਦੇ। ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਧਾਗੇ ਪਰੇ ਕੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੀਡੀਆਂ ਨਾਲ ਚੋਟੀ ਗੁੰਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਗਲੇ ਵਿਚ ਸੁਹਾਗ ਦੋਹੜਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਚਾਹ ਪਾਣੀ-ਪੀਣ ਨਾਲ ਸੀਸੇ ਵਰਗੀ ਸੁਰਾਹੀਦਾਰ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਬਿਰਕਦਾ।

ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੀ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਗਲੇ ‘ਚੋਂ ਉਤਰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਚੂੜਾ, ਨੱਕ ਵਿਚ ਨੱਥ, ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਅਗੋਨੇ, ਗਲ ਵਿਚ ਖੰਗੋਲਾ, ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਕੜੀਆਂ ਨੋਬਰੀਆਂ, ਲਗਤ ਸਾਥੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ‘ਚ ਬਿਛੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ‘ਚ ਗੁਛਲਾ, ਕਮਰ ‘ਤੇ ਕਰਪਨੀ ਜਾਂ ਕੰਧੋਰਾ, ਹੱਥੀ ਬਾਜੂਬੰਦ, ਡੋਡੀਆ, ਹੱਥ ਪਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੀਆਂ ਪਹਿਨਦੀ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਰੋਣਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਸੌਸ ਵੀ ਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਅਕਸਰ ਕਾਂਚਲੀ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ।

ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀ ਗਲੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸਨ। ਵਣਜਾਰੇ ਮਰਦ ਉਸ ਮੈਦਾਨ ‘ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਤੱਸਲੇ ਬਾਲਟੀਆਂ ਠੀਕ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦ ਲੋਕ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੱਗੜੀ ਬੰਨਦੇ, ਕਮੀਜ਼ ਜਾਂ ਝੱਬਾ ਅਤੇ ਧੌੜੀ ਪਹਿਨਦੇ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾਰਮੁਖੀ ਕੜਾ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਰਕੀਆਂ ਜਾਂ ਝੋਲਾ ਪਹਿਨਦੇ। ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲਾਠੀ ਰੱਖਦੇ।

ਸਾਡਾ ਸਾਂਝਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਦੋ ਤਾਏ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਮਰੇ, ਤਿੰਨ ਰਸੋਈਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਵਿਹੜਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰੋਣਕੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਣਾ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਸਾਡੇ ਝਾਈ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਪੀਂਦੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਲੰਬੇ ਭਾਰੇ ਸਨ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਧਾਗਾ ਪਰੇ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਗੁੰਦ ਦਿੰਦੀ। ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਬਹੁਤ ਕੰਨ, ਗਲੇ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁਆ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮ ਕੇ ਬੋਲਦੀ, “ਅਰੇ ਬੇਬੀ! ਤੁਮ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਿਪਸੀ ਲਗਤੀ ਹੈ...ਹਾ ਹਾ ਹਾ ਯੂਰਪੀ ਬਨਜਾਰਨ!”

“ਅਰੇ ਮਾਸੀ ਯੂਰਪੀ ਬਨਜਾਰੇ ਭੀ ਹੋਤੇ ਹੈ!” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਹਾਂ ਬਿਟੀਆ! ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲੇ ਹਮਾਰੇ ਹੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੇ ਬਨਜਾਰੇ ਯੂਰਪ ਮੇਂ ਬਸ ਗਏ। ਹਮਾਰੀ ਤਰਹ ਹੀ ਘੁਮਤੇ ਹੈ, ਕੋਈ ਘਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ, ਵੇ ਭੀ ਟੈਂਟੋ ਮੇਂ ਰਹਿਤੇ ਹੈ। ਪਰ ਅਬ...ਵੇ ਹਮਾਰੀ ਤਰਹ ਘੋੜਾ ਗਾੜੀ, ਉਠ, ਬੈਲੋ ਸੇ ਸਮਾਨ ਏਕ ਜਗਹ ਸੇ ਦੂਸਰੀ ਜਗਹ ਪੇ ਨਹੀਂ ਲੇਜਾਤੇ। ਵੇ ਤੋਂ ਅਬ ਬੜੀ ਬੜੀ ਮੋਟਰ ਗਾੜੀਓਂ ਮੇਂ ਘੁਮਤੇ ਹੈ, ਲੋਕਿਨ ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਮਾਰੇ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ।”

“ਰੋਣਕੀ ਮਾਸੀ ਆਪ ਲੋਕ ਕਿਆ ਖਾਤੇ ਹੈ! ਆਪ ਕਾ ਬਦਨ ਇਤਨਾ ਚਮਕਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?”

ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ‘ਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੀ, “ਅਰੇ ਬਿਟੀਆ ਚਮਕਤੀ ਤੋਂ ਤੂੰ ਭੀ ਹੈ। ਹਮ ਤੋਂ ਬੱਕਰੀ ਕਾ ਦੂਧ, ਮੀਟ, ਮੱਛੀ, ਅੰਡਾ, ਚਾਵਲ, ਜਵਾਰ-

ਰੋਣਕੀ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਕੌਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬੜੇ ਸਹਿਜ-ਭਾਅ ਇੰਜ ਸਿਰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਤੁਣਕਾ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਬੜੀ ਹਸਮੁੱਖ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਾਂਗ ਰੋਣਕੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਾਜ਼ਰੇ ਕੀ ਰੋਟੀ ਖਾਤੇ ਹੈਂ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਮੇਂ ਸਾਂਸ ਲੇਤੇ ਹੈ, ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ, ਸਿਰਫ ਅਬ ਕੀ ਸੋਚਤੇ ਹੈ।...ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕਾ ਏਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਿਪਸੀ ਲੋਗੋਂ ਔਰ ਉਨ ਕੇ ਜੀਵਨ ਕੇ ਇਤਨਾ ਅੱਛਾ ਮਾਨਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਵੇ ਰਾਜ ਪਾਟ ਛੋੜ ਕਰ ਜਿਪਸੀ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਰਹਿਨੇ ਲਗਾ।”

ਰੋਣਕੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬਿਤਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਈ ਤਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਰੋਣਕੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ, ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਹੀ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੰਧੂਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਤੀਵੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਹਿੰਦੀ ਲਵਾਈ, ਕਿਸ ਨੇ ਟੈਟੂ ਗੁੰਦਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਖੁਣਵਾਇਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੁਣੇ ਕੰਬਲ ਅਤੇ ਦਰੀਆ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥ ਵੇਚ ਗਿਆ।

ਦਾਦੀ ਨੇ ਰੋਣਕੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਹਨੀ ਵੱਤ ਰੋਣਕੀ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰਾਤੀਂ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਸੋ?”

“ਹਾਂ ਬੇਜੀ! ਹਮ ਤੋਂ ਰਾਤ ਕੇ ਬੈਲ, ਪੇਤ ਔਰ ਦੇਵੀਉਂ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰਤੇ ਹੈ। ਔਰ ਪਰੋਹਿਤ ਜਿਸ ਕੇ ਹਮ ਭਗਤ ਬੋਲਤੇ ਹੈ, ਵੇ ਹਮੇਂ ਮੰਤਰ ਸੁਨਾਤੇ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕਰ ਖਾਤੇ-ਪੀਤੇ ਔਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾਚਤੇ ਹੈ।

“ਹੱਲਾ! ਵੱਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਹੱਲਾ! ਵੱਤ ਇਹ ਤੇਰੀ ਕੁੜੀ ਏ?”

“ਹਾਂ ਬੇਜੀ ਯੇ ਸੰਧੂਰੀ ਹੈ! ਬੇਬੀ ਜੈਸੀ ਲਗਤੀ ਹੈ।”

ਸੰਧੂਰੀ ਨਾਮ ਵਾਂਗ ਰੰਗ ਦੀ ਲਾਲ ਗੁਲਾਲ ਸੀ। ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਮ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਮਾਨੋ ਲਾਜਵੰਤੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਹੋਵੇ, ਕੱਚ ਵਰਗਾ ਸਰੀਰ, ਇੰਨਾ ਪਤਲਾ ਲੱਕ ਕਿ ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ‘ਚ ਆ ਜਾਵੇ। ਨਿਰੀ ਪੁਰੀ ਅੱਧ ਖਿੜ੍ਹੀ ਕਲੀ।

“ਬੇਜੀ! ਸੰਧੂਰੀ ਬੜੀਆਂ ਨਾਚ ਲੇਤੀ ਹੈ।”

ਰੋਣਕੀ ਬੋਲੀ।

“ਹੱਲਾ! ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਸੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਾਡੇ ਗਰਾਂਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਮਦਾਰੀ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਆਉਂਦੇ ਆਏ। ਕਦੀ ਉਹ ਬੀਜ਼ੇ ਬਾਂਦਰੀ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਆਏ। ਬਾਂਦਰੀ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀ ਆਈ। ਫੇਰ ਬਾਂਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਘਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ। ਕਦੀ ਕੁੜੀ ਬਾਂਸ ਪਕੜ ਕੇ ਰੱਸੀ ‘ਤੇ ਚਲਦੀ ਆਈ, ਕਦੀ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਵਲਟੋਹੀਆਂ (ਗਾਗਰਾਂ) ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਘੱਘਰਾ ਇੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਪਰ ਮਜ਼ਲਾ ਕੇਅ ਹਿੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਵਲਟੋਹੀ ਗਿਰ ਜਾਵੇ।”

ਰੋਣਕੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਮਤਲਬ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੀ।

ਦਾਦੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰੋਣਕੀ ਬੋਲੀ, “ਬੇਜੀ ਹਾਂ ਸੰਧੂਰੀ ਵੇਹੀ ਨਾਚ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾ ਨਾਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮੇਂ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਹਾਂ ਪਰ ਗਈ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਕੇ ਨਾਚ ਕੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਭੀ ਕੀ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਮੇਂ ਹਮਾਰੀ ਬਨਜਾਰਾ ਬਸਤੀ ਮੇਂ ਬਨਜਾਰਾ ਫਿਲਮ ਕੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਹੁਈ ਥੀ, ਵੇ ਬਹੁਤ ਚਲੀ ਥੀ। ਉਸ ਕੇ ਬਾਅਦ ਸੈਠੋਂ ਨੇ ਹਮਾਰੀ ਬਸਤੀਓਂ ਕੋ ਉਜਾੜ ਕਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਮਹਿਲ ਖੜੇ ਕਰ ਲੀਏ ਔਰ ਉਸ ਜਗਹ ਕੇ ਬਨਜਾਰਾ ਹਿਲਸ ਕਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦੀਆ।” ਉਹ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕੀ।

“ਵੱਤ ਤੇਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਤਾਂ ਖਰਾ ਮੁਲਕ ਹੋਸੀ!” ਦਾਦੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਹਾਂ ਬੇਜੀ, ਬਹੁਤ ਬੜੀਆ! ਮੇਰੇ ਬਾਪ

ਦਾਦਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨਮਕ ਬਨਾਤੇ ਥੇ, ਔਰ ਘੁਮਤੇ ਫਿਰਤੇ ਰਹਿਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਹਮਾਰੇ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਕੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕੇ ਲੀਏ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਾਹਕ ਔਰ ਸੂਹੀਆ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕੀਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਹਮੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਲੂਣ ਬਨਾਨੇ ਪਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਦੀਆ। ਗਾਂਧੀ ਕੇ ਡਾਂਡੀ ਮਾਰਚ ਮੇਂ ਹਮਰੇ ਲੋਕ ਹੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਥੇ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੋਂ ਕੀ ਨੀਤੀ ਸੇ, ਨਮਕ ਕਾ ਪੰਦਾ ਜੈਸੇ ਛੂਟ ਸਾ ਹੀ ਗਿਆ। ਹਮਾਰੇ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਖਾਨੇ ਕੇ ਲਾਲੇ ਪੜ ਗਏ, ਉਹਨੇਂ ਨੇ ਅਬ ਤੋਂ ਨਮਕ ਬਨਾਨੇ ਕਾ ਪੰਦਾ ਹੀ ਛੋੜ ਦਿਆ। ਤਭੀ ਔਰ ਕਾਮੋਂ ਕੀ ਤਲਾਸ਼ ਮੇਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਇਧਰ ਉਧਰ ਖਿਬਰ ਗਏ। ਹਮਾਰੇ ਮਰਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਮ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਕਭੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕੀ ਲੜਾਈ ਮੇਂ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ! ਹਮੇਂ ਪੱਛੜੀ ਜਾਤੀਓਂ ਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਪਰ ਕਭੀ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੀਆ।” ਉਹ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇੰਨੇ ‘ਚ ਤਾਈ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਗਰਮ ਗਰਮ ਚਾਹ ਅਤੇ ਸਮੋਸੇ ਲੈ ਆਏ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆ ਬੇਜੀ ਬੋਲੇ, “ਸੰਧੂਰੀ ਜ਼ਰਾ ਨਾਚ ਤਾਂ ਦਿਖਾ।”

ਸੰਧੂਰੀ ਨੇ ਨੱਚ ਨੱਚ ਧਮਾਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨੱਚ ਪਈਆਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬੇਜੀ ਨੇ ‘ਮੇਰਾ ਮਨ ਡੋਲੇ ਮੇਰਾ ਤਨ ਡੋਲੇ’ ਗਾਣਾ ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਨੱਚੇ ਵੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਰੋਣਕੀ, ਸੰਧੂਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਆਈ।

ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਰੋਣਕੀ ਸਭ ਦੇ ਤੱਸਲੇ ਬਾਲਟੀਆਂ ਵਾਪਿਸ ਕਰਨ ਆਈ ਬੋੜੀ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀ ਲੱਗੀ। ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਉਹ ਬੇਜੀ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਈ। ਝਾਈ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਿਆ, “ਰੋਣਕੀ ਕੀ ਗੱਲ ਵੇ, ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਏ!”

“ਭਾਬੀ! ਕਿਆ ਬਤਾਉਂ ਸੰਧੂਰੀ ਸੇ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਗੁਲਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਮੇਂ ਹੈ। ਹਮਾਰੇ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਨੇ ਉਸੇ ਮਸਤਾ ਦੀਆ ਬਾ, ਹਮ ਘੁਮਤੇ ਫਿਰਤੇ ਦਿੱਲੀ ਮੇਂ ਆਏ, ਕਾਮ ਬਹੁਤ ਬਾ। ਸਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਮੇਂ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਪੜਾਅ ਕਰਤੇ, ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹਮੇਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜਰ ਗਏ। ਉਸੀ ਵਕਤ ਮੇਰਾ

ਗੁਲਾਬ ਗਲਤ ਲੜਕੇ ਕੇ ਸਾਥ ਘੁਮਨੇ ਲਗਾ ਜੋ ਗਾਂਜਾ ਚਰਸ ਨਸ਼ਾ ਕਰਤੇ ਔਰ ਬੇਚਤੇ। ਰਾਤੋਂ ਵੇਸ਼ਵਾ ਕੇ ਕੋਠੇ ਔਰ ਹਿਜ਼ਤੋਂ ਕੇ ਪਾਸ ਬਿਤਾਤੇ।

ਏਕ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗਾਂਜਾ ਚਰਸ ਕੀ ਸਪਲਾਈ ਮੇਂ ਔਰ ਲੜਕੇ ਕੇ ਸਾਥ ਇਸ ਕੇ ਭੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਵੇ ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਸੋਠੇ ਕੇ ਥੇ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਕਰ ਛੂਟ ਗਏ ਔਰ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਇਸ ਪੇ ਡਾਲ ਦੀਆ, ਗੁਲਾਬ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਕੀ ਕੈਦ ਹੋ ਗਈ। ਅਬ ਹਮ ਉਸ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈ।” ਦਾਦੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਛੂੰਹਦੀ ਰੋਣਕੀ ਰੋਂਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਰਿਹਾ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਘਰ ਲੈ ਲਏ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵੀਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ‘ਚ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕੋ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਔਖਾ ਲਗਦਾ। ਗਭਲੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਉਸ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਵੇਂ ਘਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮੇਨ ਗੇਟ ਦੀ ਕਾਲ ਬੈਲ ਵੱਜੀ। ਝਾਈ ਜੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵੱਡੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਨਾਲ ਰੋਣਕੀ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ।

ਝਾਈ ਜੀ ਅਬਤਵਾਹੇ ਬੋਲੇ, “ਰੋਣਕੀ ਇਸ ਵਕਤ! ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਹੈ?”

ਤਾਇਆ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ।

“ਭਾਬੀ ਹਮਾਰੀ ਸੰਧੂਰੀ!” ਗੱਲ ਅੱਧਵਾਟੇ ਛੱਡ ਉਹ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਰੋਣ ਲੱਗੀ।

ਸੰਧੂਰੀ ਨੇ ਸੱਜੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਰਦ ਨਾਲ ਦੁਹਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਭੂਕ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਦਾਦੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ।

ਬੇਜੀ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਜਾਗ ਪਏ। ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੇਅ ਹੋਇਆਸ ਰੋਣਕੀ!”

ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਬੁਲਾਇਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਝਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੰਧੂਰੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਚੈਕ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰੋਣਕੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਖਜ਼ੂਰ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਸੀ। ਅੰਬ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਬੱਝ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਸਰਿੰਜ ਉਬਾਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਡਿਸਪੇਂਜਰੇਬਲ ਸਰਿੰਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸੰਧੂਰੀ ਨੂੰ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਬਾਅਦ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਸੰਧੂਰੀ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਆ ਮੇਰੇ ਬਿਸਤਰੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਸੋਂ ਗਈ।

ਰਾਤ ਦੇ ਢਾਈ ਵਜੇ ਸਨ। ਤਾਇਆ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਆਪਣਾ ਤੌਲੀਆ-ਕਛਹਿਰਾ ਚੁੱਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੁਵੱਖਤੇ ਉਠਣ ਅਤੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਸੀ। ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਪਾ ਜੀ ਹਰ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ।

ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਸਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਸੰਧੂਰੀ ਜਾਗ ਪਈ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਕਰਾਹੁਣ ਲੱਗੀ। ਝਾਈ ਜੀ ਨੇ ਮਾਂਵਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪੀਣ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਨੇ ‘ਚ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਝਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੰਧੂਰੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਚੈਕ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵਿਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਉਹ ਰੋਣਕੀ ਕੋਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਆਏ।

“ਰੋਣਕੀ! ਵੱਤ ਦਸ ਸੰਧੂਰੀ ਦੇ ਪੇਟ ‘ਚ ਬੱਚਾ ਵੇ?” ਰੋਣਕੀ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, “ਹੋ, ਅਰੇ ਭਾਬੀ ਇਸ ਕੋ ਤੀਸਰਾ ਮਹੀਨਾ ਲਗਾ ਹੂਆ ਹੈ।”

“ਕੇਅ ਪਈ ਕਹਿਨੀ ਏ! ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਪੇਟੋਂ? ਹਨੇਰ ਸਾਈਂ ਦਾ।” ਦਾਦੀ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਲਿਆ।

“ਬੇਜੀ, ਹਮਾਰੇ ਮੇਂ ਜਬ ਲੜਕੀ ਔਰ ਲੜਕਾ ਪਸੰਦ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਤਬੀ ਸੇ ਉਸੀ ਕੇ ਸਾਥ ਸੋਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈ। ਔਰ ਅਗਰ ਬੱਚਾ ਠਹਿਰ ਜਾਏ ਤੋ ਸ਼ਾਦੀ ਉਸ ਕੇ ਸਾਥ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਤਾ ਤੋ ਵੇ ਸਬੰਧ ਟੁਟ ਜਾਤੇ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਨਧੀ ਜਗਹ ਲੜਕਾ ਔਰ ਲੜਕੀ ਅਪਨੇ ਸਬੰਧ ਬਨਾਤੇ ਹੈ।

ਹਮਾਰੇ ਭੀ ਕਈ ਜਾਤੀਆਂ ਹੈ। ਹਮਾਰੇ ਮੇਂ ਸਕੇ ਚਾਚੇ ਤਾਏ, ਮਾਸੀ ਭੂਆ ਕੇ ਬੱਚੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈ। ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਦਹੇਜ ਭੀ ਦੇਤੇ ਹੈ। ਹਮਾਰੇ ਮੇਂ ਕਈ ਲੱਖੀ ਵਣਜਾਰੇ ਕੇ ਖਾਨਦਾਨ ਸੇ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਣਜਾਰੇ ਮੇਂ ਸੇ ਅਗਰ ਲੜਕੀ ਦੂਸਰੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਮੇਂ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤੋ ਉਸੇ ਅਲਫ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਬਾਹ ਕਰਕੇ ਮਾਰਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।”

“ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਖਤੂਨ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਉਹ ਬੜਾ ਮਨ ‘ਚ ਖੋਰ ਰੱਖਦੀ ਏ।” ਬੇਬੇ ਬੋਲੀ।

ਇਧਰ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਧੂਰੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਫੋੜੇ ਨੂੰ ਚੀਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਝਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਚੀਰਾ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਹੁਤ ਮਵਾਦ ਨਿਕਲਿਆ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਧੂਰੀ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚੈਨ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸੰਧੂਰੀ ਕਾਫੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਂਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਘਰ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਹਰ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰੈਸਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਗੋਜਿੰਗ ਕਰਕੇ ਡਰੈਸਿੰਗ ਕਰਨੀ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫਦੇਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਧੂਰੀ ਤੜਫ ਜਾਂਦੀ।

ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਜ਼ਖਮ ਭਰ ਗਿਆ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਦਾਗ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਟਿਊਬ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਮਸਾਜ ਦੱਸੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮੰਗਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜਵਾਈ ਬੈਕ ‘ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਣਕੀ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰੀ ਸੁਣ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈਆਂ।

“ਰੋਣਕੀ! ਵੱਤ ਹੁਣ ਤੂੰ ਬੇਬੀ ਦੇ ਖਾਵੰਦ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਮੱਥਾ

ਦੁੱਖ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ

ਵਾਹ ਓਏ ਕਾਦਰ! ਵਾਹ ਨੇ ਤੇਰੀਆਂ ਕੁਦਰਤਾਂ ਤੂੰ ਡਾਹਵਾ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ! ਪੂਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਆਲਮ 'ਚ ਵਿਡਿਬਣਾ ਹੀ ਵਿਡਿਬਣਾ, ਕਟਾਖਸ਼ ਹੀ ਕਟਾਖਸ਼! ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰੁਰੀ ਕਹਿਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪਕਾਰੀ ਮਿਹਰਾਂ! ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨੇ ਤੇਰੀ ਪੱਤਝੜ ਨੇ! ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਮੈਪਲ ਦੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ, ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਬਿਰਖ ਮਸਤੀ 'ਚ ਝੁਲ ਰਹੇ ਨੇ! ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਨਵਤਾ 'ਤੇ ਅਨੇਕ ਘੋਰ ਸਿਤਮ! ਸੂਰੀ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ 'ਚ

ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ
balkarbjwa1935@gmail.com
ਫੋਨ: 647-402-2170

ਦੌੜਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਇਕੱਠਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਲੱਖ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ, ਇੱਕ ਰੋਟੀ ਖਾਤਰ ਰੁਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਆਹ ਵੱਡੇ ਬਿਰਖ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਮਲਟੀਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਆਹ ਛੋਟੇ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੀ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਆਲਮ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਐ। ਵਕਤ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਰ ਦੌਰ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਭਰਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ 'ਚ ਮਾਲਕ ਵਧੀ ਫੁੱਲੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਔਖਿਆਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁਝਦੇ, ਨਿਭਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ! ਕੀ ਇਸ ਅਮੀਰੀ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ?

ਆਹ ਰੁੱਖ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ! ਯਾਰੋ! ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ: 'ਰੁੱਖ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਦੇ ਭਾਵੇਂ, ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਜਾਣਦੇ।' ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਤਾਂ 'ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜੀਰਾਂਦ' ਹੀ ਪਈ ਹੋਈ ਐ। ਲੋਕੋ! ਮੈਂ ਮੁੱਕ ਜਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਲੜਦਿਆਂ, ਲੜਦਿਆਂ! ਕਦੀ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਾਤਰ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ 'ਬਲਦਾ ਬਿਰਖ ਹਾਂ, ਖਤਮ ਹਾਂ, ਬੱਸ ਸ਼ਾਮ ਤੀਕ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਹਾਰ ਦੀ ਕਰਦਾ ਉਡੀਕ ਹਾਂ' ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬਿਰਖ ਵਾਲੀ ਹਾਅ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਟੱਕਰਾਂਗਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਦੀਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡਦਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਝੁੱਗਾ ਚੌੜ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ! ਹੈਮਿੰਗਵੇ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ' ਅਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਬੀਜ' ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣ 'ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਕਿਰਤ' ਬਣੂੰ।

ਸਵੇਰੇ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਈ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ

ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀਂ ਜਾ ਵੱਸਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਰ ਖੁਲ੍ਹਣਾ ਵੀ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਿਹੇ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਮੱਲਾਂ ਵੀ ਬਥੇਰੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਦੇਸ ਇਕ ਅਜੀਬ ਕੁਝਿੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਨਾ ਉਹ ਏਧਰਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਉਧਰਲੇ। ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 'ਕੋਠੀ ਲੱਗਣਾ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਠੀ ਲੱਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਪਾਠਕ ਪ੍ਰਿ. ਬਾਜਵਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲਿਆ, ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੀ ਤੇ ਅਖੀਰ ਜਿੱਤ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਈ ਕੀ ਕਿੱਸਾ ਏ? ਬਤੀਆਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਰੋਹ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਨੈਂ। ਕਿਸ ਮਸਲੇ, ਚੱਕਰ 'ਚ ਫਸਿਆ ਪਿਆ? ਬੋਲਿਆ, ਮੇਰੀ ਅਜੋਕੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਏ। ਆ ਸੁਣ ਬਾਈ ਫਿਰ ਇਸ ਅੱਸੀ ਸਾਲਾ ਬੁੱਢੇ ਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਬਾਤ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਐ।

ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ 'ਚ ਉਗਣਾ, ਵਿਗਸਣਾ, ਮੌਲਣਾ ਤੇ ਫਲਣਾ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਬਿਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਚ ਉਗਣਾ, ਵਿਗਸਣਾ, ਮੌਲਣਾ ਤੇ ਫਲਣਾ ਕਾਫੀ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ। ਬੁੱਢੇ ਸਿਰਤੀ ਬਿਗਾਨੇ ਧਰਾਤਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਔਖੇ, ਔਖੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਦੇ ਆਏ ਨੇ ਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਲਿੰਕ (LINC) ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਗਾਰਡੀਅਨ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ 'ਚ ਫਲਾਇਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੱਫੇ ਲਾਉਂਦਿਆਂ, ਬਰਫਾਂ ਮਿੱਧਦਿਆਂ ਵਾਟਾਂ ਵਾਹੀਆਂ ਤੇ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਜਾਬ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੀ ਓਟਾਰੀਓ ਦੀ ਕਠਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਡਿਗਰਿਆਂ-ਫਹਿੰਦੀਆਂ ਅਖੀਰ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ। ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਹੀ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਫਰਮਾਂ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਜਾਬਾਂ ਪੂਰੇ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਿਲਸਿਲਾ 2015 ਤੱਕ ਖੂਬ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਖਸਲਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਕਢਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਛੱਡ ਉਸ ਸਿੱਧੀ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਆਵੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਉਹ ਮਿਸੀਸਾਗਾ 'ਚ ਇੱਕ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ 2013 ਤੋਂ ਹੀ ਫੀਸ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਗ-ਪਿੱਛਾ ਤੇ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਸਿਰਤੀ ਬੁੱਢਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫੀਸ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। 2015 ਦੇ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਕੋਈ 25000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦਾ ਬੋਹਲ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਬਥੇਰੇ ਰਿਮਾਈਡਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀਆਂ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕੇਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਟਕਲਪੱਚ ਜਿਹੀ ਇੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਵਾਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਖਾਂਦੀ। ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਜੁਝਾਰੂ ਕਿਰਤੀ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਇਹ ਹੁਣ ਪੈਸੇ ਮਾਰਨਗੇ ਤੇ ਖਰਾਬ ਕਰਨਗੇ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, ਇਹ ਏਜੰਸੀ ਸਾਡੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਮਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਜਾ, ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀਆ ਵੀ ਐਲਾਨ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰੁੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵੇਖ ਝਟਕਾ ਤਾਂ ਲੱਗ ਪਰ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਚਾਰਾਜ਼ੇਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਸਟੈਂਡਰਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਈਮੇਲਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਖੂਹ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀ ਗਾਗਰ ਕੱਢਣ ਵਾਂਗ ਕੁੰਡੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਬਥੇਰੇ ਫੇਰੇ। ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਨਾ ਲੱਗੀ। 'ਕੇਰਾਂ' ਬੈਟਰ ਬਿਜਨਸ ਬਿਊਰੋ' ਨੂੰ ਕੇਸ ਈਮੇਲ ਕੀਤਾ। ਈਮੇਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੈਨੀਫਰ ਫਾਉਲਰ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਫੋਨ ਆਇਆ, ਕੇਸ ਦੱਸੋ। ਇਹ ਕੇਸ ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਸਮਾਲ ਕਲੇਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੋਰਨਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਸਨੇਹੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਉਤਰੀ ਰਾਈਡਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਡਰਲ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟੀ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਹਰਿੰਦਰ ਹੁੰਦਲ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਕਹਿੰਦੇ, "ਚੱਲ ਭਾਉ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਧਰਨਾ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ।" ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤੀ ਕਾਰਗਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਾ ਲੱਗੀ।

ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਸੀ ਇੱਕ ਲੀਗਲ ਫਰਮ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵਾਂਗੇ ਜੋ ਠੇਕਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਾ ਜਾਪੀ, ਜੋ ਨਿਰੋਲ ਠੇਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਦਲਾਲਬਾਜ਼ੀ ਲੱਗੀ। ਕਮਾਈ ਦੀ ਕੁੱਤੇ ਗੁਆਉਣੀ ਕਰਨਾ ਬੁਰਾ ਲੱਗਾ। ਆਖਰ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਸੀ, ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਬੋਤਾ ਸੀ! ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਡਾਂਗਾਂ ਦੇ ਗਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਫਿਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਫਰਮ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਸੇਜ ਛੱਡਿਆ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਈਡ ਕੌਣ

ਦੇਵੇਗਾ? ਏਧਰ-ਓਧਰ ਭੱਜਣਾ ਔਖਾ ਜਾਪਿਆ। ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧੰਦਿਆਂ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਾਲ ਕੌਣ ਜਾਇਆ ਕਰੂ? ਬੱਸਾਂ 'ਚ ਰੁਲਣ ਤੇ ਖਜਲਖੁਆਰੀ ਤੋਂ ਬੁੱਢਾ ਝਿਜਕਦਾ ਸੀ। ਸੋਚਦਾ, ਇਹ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਕਿਤੇ ਜਾਹ ਜਾਂਦੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ! ਪੱਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਪਵੇ।

ਇਸੇ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਸਹਿਵਨ ਹੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸਮਾਰਟ ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਲੋਡੀ ਦੀ ਐਡ ਵੇਖੀ। ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਾਈਡ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਲਾਹੌਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸੀ। ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੀ ਗੁਆਂਢਣ ਵਸਨੀਕ। ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਅਪਣੱਤ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਸ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਉਹਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਕੋਰਟ 'ਚ ਜਾਣਾ ਪਏ ਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੰਗਲਿਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਚੰਗੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਫੀਸ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸੀ ਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲਾਗ-ਲੂਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਟੁੱਕ ਸਾਫ ਗੱਲ ਕਰਦੀ।

ਬੁੱਢੇ ਸੋਚਿਆ ਕੇਸ ਸਾਰਾ ਈਮੇਲ ਇਨਵਾਇਸਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਵੀ ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬਾਕਾਇਆ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਾਰ, ਮਹੀਨਾ ਵਾਰ, ਮਿਤੀ ਵਾਰ ਐਕਸੈਲ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖ ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਾਪੀ। ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਬੱਸ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵੀ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰਾਜ਼ੇਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਲ ਕਲੇਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਜਾਏ ਬਿਨਾ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ। ਉਸ ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰਿਕਾਰਡ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਚੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਉਚਿੱਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ

ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ। ਛੇ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਚੈਕ ਪਹਿਲੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਐਕਸਪਰੈਸ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਬਕਾਇਆ ਸਮੇਤ ਕੋਰਟ ਖਰਚਿਆਂ, ਲੋਟ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਸੂਦ ਅਤੇ \$350 ਦਾ ਡੈਮੇਜ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਟ ਅਦਾਇਗੀ ਵਾਸਤੇ ਖਿਮਾ ਵੀ ਮੰਗੀ।

ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀ ਕਰਨੀ ਏ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਲੜੀਵਾਰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲਮਕਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਡੈਮੇਜ ਭਰੋਤੀ \$500 ਦੇਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤੋ! ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਧੂੜ ਚੱਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਿਰਤੀ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੋਰਚੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਾਬਲ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੇਸ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਸਰਵਿਸ ਦੌਰਾਨ ਤੇ ਫਿਰ ਇਥੇ। ਇਥੇ ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ ਆਪ ਚਲਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ 2500 ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਰਾ ਬਕਾਇਆ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਈਮੇਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰੀ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਪੀ-ਗੋੜ 'ਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਦੋਂ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰ ਰਾਈਡ ਸਾਧਨ ਆਪਣਾ ਸੀ। ਸਮਾਲ ਕਲੇਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਹੀ ਏਜੰਸੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਕੋਰਟ ਖਰਚੇ ਦੇ ਚੈਕ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। 'ਸੁਲ੍ਹਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜੇ ਫੜ੍ਹੇ ਹੱਥ ਆਵੇ, ਕਮਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੂਲ ਨਾ ਕੱਸੀਏ ਜੀ' ਗੱਲ ਠੀਕ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਏਦਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨ ਦਿੱਤਾ।

"ਹਾਸ਼ਮ ਫੜ੍ਹੇ ਨਸੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਯਾਰ ਬਣਾਈ" ਉਤੇ ਅਮਲ ਹੀ ਮੰਜ਼ਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ। 'ਹਿੰਮਤੇ ਮਰਦ, ਮਰਦੇ ਖੁਦ' ਵਾਲਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਸੰਘਰਸ਼ ਗਾਥਾ ਸਬਕ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਰਨੈਸਟ ਹੈਮਿੰਗਵੇ ਦਾ ਓਲਡ ਮੈਨ ਸ਼ਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਬੁੱਢਾ ਡਬਲਯੂ ਐਲ 711 ਦੇ ਬੀਜ ਲਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੁੱਢਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਸ਼ਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈਣੋਂ ਕਦੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟਿਆ।

ਰੌਣਕੀ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕੋਲ ਬੈਠ 'ਚ ਪੈਸੇ ਰੱਖਾ ਦੇਵੇਸੀ।"

"ਨਾ ਬੇਜੀ! ਹਮ ਤੇ ਘੁਮਤੇ ਫਿਰਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ, ਏਕ ਜਗਹਾ ਪਰ ਹਮ ਨਹੀਂ ਬੈਠਤੇ। ਦਿਨ ਮੇਂ ਚਲਤੇ ਔਰ ਰਾਤ ਕੇ ਕਹੀਂ ਭੀ ਬਿਸਾਤ ਬਿਛਾਈ ਔਰ ਜੰਗਲ ਮੇਂ ਮੰਗਲ ਕਰ ਦੀਆ। ਜਬ ਦੀਆ ਜਲਤਾ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਪਾਂਵ ਮੇਂ ਘੁੰਘਰੂ ਔਰ ਲਬੋਂ ਪੇ ਗੀਤ ਬਿਰਕਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਔਰ ਜਹਾਂ ਪਰ ਤੰਬੂ ਗਾੜਤੇ ਵਹੀਂ ਪਰ ਜਮੀਨ ਖੋਦ ਕਰ ਪੈਸੇ ਗਹਿਣੇ ਬਰਤਨ ਮੇਂ ਡਾਲ ਕਰ ਗਾੜ ਦੇਤੇ ਹੈਂ। ਜਬ ਫਿਰ ਖੇਮਾ ਉਖਾੜਤੇ ਹੈਂ, ਹਮ ਅਪਨਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਨਿਕਾਲ ਲੇਤੇ ਹੈਂ।

ਭਾਈ! ਹਮ ਬੇਬੀ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਮੇਂ ਜਾਕਰ ਸੰਧੂਰੀ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਮਾਰੀ ਭੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਮੰਦਿਰ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈਂ, ਹਮਾਰੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਭਗਤ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਸੰਧੂਰੀ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਬਾਅਦ ਹਮ ਗੁਜਰਾਤ ਚਲੇ ਜਾਏਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਔਰ ਕੋਈ ਕਾਮ ਢੂੰਢਨਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ। ਅਬ ਇਸ ਕਮ ਮੇਂ ਮਿਹਨਤ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਔਰ ਪੈਸਾ ਕਮ ਹੈ। ਗੁਲਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਉਸ ਕੇ ਲੀਏ ਭੀ ਕਾਮ ਢੂੰਢਨਾ ਹੈ।"

ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਰੌਣਕੀ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੀ। ਝਾਈ ਜੀ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੇ।

ਅੱਠ ਨੌਂ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਮੈਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ ਸਾਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਕਾਰਣ ਅਗਤ ਪਿਛਤ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਦਮਾ ਸੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪੇਕੀ ਆ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਕਾਰਣ ਝਾਈ ਜੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਚ ਜਾਣਗੇ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰੌਣਕੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਫਿਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਈ। ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਜਾਣਾ ਸੁਣ ਉਹ ਝਾਈ ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਬਹੁਤ ਰੋਈ, "ਅਰੇ ਮੈਂ ਤੋ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਮਿਲਨੇ ਆਈ ਥੀ, ਕੇਸਰ ਕੋ ਉਨ ਕੋ ਪਾਸ ਲਾਈ ਥੀ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸੇ ਯੇ ਕੁਛ ਖਾ ਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹਾ। ਬਹੁਤ ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ ਕੀਏ ਪਰ ਯੇ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਔਰ ਢੀਲਾ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ। ਯੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿਨੇ ਲੱਗਾ

ਕਿ ਮੁਝੇ ਬੇਬੀ ਕੇ ਪਾਸ ਲੇ ਚਲੇ।"

ਅਸਲ ਵਿਚ ਰੌਣਕੀ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਸਖਤ ਦਰਦ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਸੰਧੂਰੀ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਪਾ ਜੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆ ਗਈ। ਰੌਣਕੀ ਦਾ ਪਤੀ ਪੀਲਾ ਭੂਕ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਢੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਰੌਣਕੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਉਸਕੋ ਭੂਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਤੀ ਔਰ ਕਬਜ਼ੀ ਕਾਰਣ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿਤਾ ਹੈ।"

ਛੋਟਾ ਵੀਰ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੇਸਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਰੌਣਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਮਦਦ ਲਈ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ 'ਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਭਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਫਲੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਦਸਤਕਾਰੀ, ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ, ਨਾਚ ਗਾਣੇ, ਤਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਝਾਈ ਜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਰੌਣਕੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਸੰਧੂਰੀ ਅਬ ਬੰਬੇ ਮੇਂ ਹੈ ਵਹੀਂ ਵਹ ਨਾਚ ਗਾਣਾ ਕਰਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੋ ਪਾਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਅਬ ਗੁਲਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੇ ਬਾਹਰ

ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਕੀ ਬਿੰਦਈ ਉਮੀਦ ਸੇ ਥੀ, ਇਸ ਲੀਏ ਵੇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਬ ਵੇ ਸਰੀਰ ਗੋਦਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਬੰਬੇ, ਗੋਆ, ਕੇਰਲਾ, ਮਦਰਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਪਰ ਕਾਮ ਮਿਲ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਤੇ ਹੈਂ ਉਨ ਸੇ ਅੱਛੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਅਬ ਪਲਾਸਟਿਕ ਕਾ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਮਾਰਾ ਧੰਦਾ ਭੀ ਚੋਪਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਬ ਮੈਂ ਫੂਲ ਬੇਚਨੇ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰਤੀ ਹੂੰ ਔਰ ਕੇਸਰ ਦਰੀਆਂ, ਕੰਬਲ ਔਰ ਚਾਰਪਾਈ ਬੁਨਤਾ ਹੈ ਔਰ ਬੇਚਤਾ ਹੈ।"

ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਕੇਸਰ ਨੂੰ ਰੈਕਟਮ ਕੈਂਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਸਰਜਨ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੇਟ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਰੌਣਕੀ ਰੋ ਰੋ ਫਾਬੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੇਸਰ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕੇਸਰ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਟ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੜ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਂਸਰ ਵੱਡੀ ਧਮਣੀ 'ਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਸਰ ਦੀ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬੀਮਾਰੀ ਨੇ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਝਾਈ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਹਿੱਕ ਵਾਰ ਚਾਕੂ ਲੱਗ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੈਂਸਰ ਜਲਦੀ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਰੌਣਕੀ ਤਾਂ ਸੁੰਨ ਪੱਥਰ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ।

ਉਹ ਕੇਸਰ ਦਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸਰ ਦਾ ਪਾਰਥਿਵ ਸਰੀਰ ਬਰਫ ਦੀ ਸਿੱਲ ਟਿੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਝਾਈ ਜੀ ਨੇ ਰੌਣਕੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਭੈਣ! ਤੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹਰੇ (ਵਾਂਗ) ਹੋ ਗਈ ਏ। ਹਾਏ ਮੈਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਸ਼ਬਦ ਬੜਾ ਸਪੇਰੇ (ਭੈੜਾ) ਲੱਗਦਾ ਆਇਆ। ਦੇਖ! ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਨਾਹ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਮਰ ਗਈ ਆ।"

ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਰੌਣਕੀ ਝਾਈ ਜੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪਾ ਚੀਕ ਉਠੀ। ਸਭਕ 'ਤੇ ਹੀ ਬੈਠ ਛਾਤੀਆਂ ਕੁੱਟਣ ਲੱਗੀ, ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਲਾਹ ਸੁੱਟੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰੁਦਨ ਨਾਲ ਇੱਕਠੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਨੀਰ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੱਕ 'ਚ ਬਿਠਾਇਆ।

ਰੌਣਕੀ ਚਲੀ ਗਈ, ਉਹ ਮੁੜ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਆਈ ਪਰ ਮਾਸੀ ਰੌਣਕੀ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ 'ਚੋਂ ਕਦੀ ਮਨਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਵੀ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਹ, "ਬੇਬੀਏ! ਅਰੇ ਬੇਬੀ!! ਤੁਮ ਘਰ ਮੇਂ ਹੋ...? ਮੈਂ ਰੌਣਕੀ!"

ਰੰਗੀ ਵੱਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਭੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਰੁਤਬਾ। ਘਰ ਵਿਚ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਭਰ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ। ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ। ਲੋੜਵੰਦ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ। ਘਰ ਗਿਆ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਝੋਲੀ ਨਾ ਮੁੜਦਾ। ਇਕ ਸਵੇਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਰਾ ਕੁ ਦਰਦ ਹੋਈ ਅਤੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੱਸਦੇ ਰੱਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਰੋਣਾ-ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਝੁਲਸੀ ਗਈ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ। ਸਦਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੁਰ ਗਈ ਇਕ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਰਤ ਕੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ।

ਬੁੱਕਲ ਜਦ ਰੁੱਸਦੀ ਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਰੁੱਸ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਰਥ। ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਰਤਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਡੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਸੱਖਣੇ ਦਰਾਂ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਹਉਂਦੇ ਧਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਬੁੱਕਲ ਜੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਵੀ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ। ਆਪਣੀ ਰੰਗਤ ਨੂੰ ਗਵਾ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਰੀੜਾਂ ਦੀ ਸੰਦਲੀ ਬਹਾਰ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੀ ਏ ਪਤਝੜ। ਮਿੱਠੜੇ ਬੋਲਾਂ ਸੰਗ ਲਰਜ਼ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀ ਏ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਏ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾ।

ਪਰ ਜੇ ਬੁੱਕਲ ਸਦਾ ਲਈ ਹੀ ਰੁੱਸ ਕੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹਉਂਦੇ ਅਤੇ ਹਾਵੇ ਹੀ ਬੱਚਦੇ ਨੇ। ਕੁਝ ਬਚਦੀਆਂ ਨੇ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਬਚਦੇ ਨੇ ਪਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਢੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਭਾਰ। ਤਰਸ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਭਲਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਏ!

ਜੇ ਇਹ ਬੁੱਕਲ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਏ ਚਿੱਟੀ ਚੁੰਨੀ। ਭੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਚੂੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਟਕਦੇ ਨੇ ਹੰਝੂ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਜਾਂਦਾ ਏ ਸੰਧੂਰ। ਸੁੰਨੀ ਸੋਜ 'ਤੇ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਂਦਾ ਏ ਇਕੱਲਪਣ।

ਹਰ ਰਾਤ ਸਿਰਜਦੀ ਏ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਕਤਲਗਾਹ ਅਤੇ ਹਰ ਸਰਘੀ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀ ਏ। ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਰਹਿਬਰ ਦੀ ਗੁੰਮਸੁਦਗੀ ਪਹਾੜ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੋਝ ਬਣਦੀ ਏ।

ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਗਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿਸਕੀਆਂ। ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਪਨਪ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਹਾਵੇ ਅਤੇ ਚੋੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਦੀਵੀ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਦਾਅਵੇ। ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਬੱਦਲਵਾਈਆਂ। ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ ਏ ਨਸੀਹਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪਾਂ ਦੀ ਜਾਗਦੀ ਅੱਖ। ਹਰ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨੂੰ ਉਠਣ ਤੋਂ ਹੋੜਨ ਵਾਲੀ ਬੋਲਾਗ ਅਤੇ ਦਮਦਮ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਪ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਚਹੂੰ-ਕੂਟੀ ਮਾਤਮੀ ਸੁੰਨ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲਾਉਂਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਨਰੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਇਲਹਾਮੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੌਣਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਸਹਿਕਦਾ ਅਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਸਾਰਾਂ ਦੀ ਤੰਦੀ ਦਾ ਇਕ ਟੋਟਾ ਤਿੜਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਰੀ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲਾਂ ਲਈ ਟਹਿਕਦਾ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਹੋਏ ਇਕ ਫੋਟੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਮਛੋਰ ਹਿਰਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾ ਰਹੀ

ਬੁੱਕਲ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ...

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਬੇਹਦ ਕਰੁਣਾਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਤਰਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਦੇ ਨਾ ਰੁੱਸੇ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ। ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ, ਉਨੀਂਦਰੇ ਨੈਣਾਂ ਲਈ ਲੋਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਮਾਂ, ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਆਗੋਸ਼ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਅਤੇ ਲਾਡ ਲਡਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾਈ। ਕਦੇ ਨਾ ਖਫਾ ਹੋਵੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਬਸੇਰਾ, ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਤਮੀ ਚੁੱਪ ਹੰਢਾਵੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਪਰ ਕੋਸੀਆਂ ਕੋਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ। ਕੋਈ ਨਾ ਉਜਾੜੇ ਬਾਪ ਦੇ ਸ਼ਮਲੇ ਦੀ ਉਚੀ ਸ਼ਾਨ, ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਤੂਤ ਦੇ ਮੋਢੇ ਜਿਹਾ ਮਾਣ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਪੇਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੀ, ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫੋਟੋ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਕਿੰਨੀ ਬੇਅੰਤ ਏ ਕਿ ਜਦ ਇਕ ਮਾਂ ਖੁੱਸ ਗਈ ਤਾਂ ਇਕ ਮਮਤਾ ਹੋਰ ਜਾਗ ਪਈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਮਤਾ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਇਕ ਹਿਰਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਮਤਾ ਦਾ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਚੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਪਰਮ-ਧਰਮ ਨਿਭਾਇਆ। ਮਮਤਾਈ ਲੋਰ ਵਿਚ ਲਬਰੇਜ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਹੀ ਸਰਬ-ਮਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਮਾਣ ਬਣਦੀਆਂ ਨੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੂਰ ਤੁਰ ਗਈ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਦਰਦ ਚੂਸ ਕੇ ਖੇਡਿਆਂ ਅਤੇ

ਨਵਜਾਤ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਸੋਚ ਵਿਚ ਧਰ ਜਾਂਦੀ ਏ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਅਸਲੀ ਗੋਦ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਿੱਘ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਧਾਰਮਿਕ ਦੰਗੇ ਗੋਦਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗੋਦਾਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ। ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਸਾਏ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਨਿੱਘੀਆਂ ਬੁੱਕਲਾਂ। ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਦੀ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇਫਾੜ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਏ, ਛਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਘ ਦੇ ਗੋਦਨੁਮਾ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ। ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਕੀ ਸਾਰ ਏ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਮਾਸੂਮ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਤੋਂ ਵਿਰਥੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਹਉਂਦੇ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਕਿੰਨੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਹਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿਚਕੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਲੋਰਾਂ ਜਜ਼ਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਲ-ਖੇਡਾਂ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੌਮਲ-ਭਾਵੀ ਬਚੁੰਗੜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤੈਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਲੂ ਜਾਂਦੀ ਏ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੀ ਏ ਕਿਲਕਾਰੀ। ਕਿਸੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨਾਲ। ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ

ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ।

ਬਚਪਨੇ ਵਿਚ ਰੁੱਸੀ ਹੋਈ ਗੋਦ, ਮਾਨਸਿਕ ਉਲਝਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ, ਅਸਾਵੀਂ ਸੁਖਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਮਾਨਵੀ ਕਰਮ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼, ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਨਿਘਾਰ, ਮਾਰੂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਉਲਾਰ, ਆਪਸੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਪਲ ਪਲ ਖੁਰ ਰਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ। ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਤਿੜਕ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਏ ਜਦ ਉਹ ਚਾਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੰਧਾੜੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਮੱਲਦਾ ਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਏ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣਾ, ਅਜੋਕੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਏ।

ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੋਦਾਂ ਜਦ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਦੁੱਪਟਾ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਇੱਜਤ। ਪੋਹ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਜਿਹੀ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ

ਚੌਰਾਹੇ ਵਿਚ ਬੇਇੱਜਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਜਗੀਰੂ ਸੋਚ ਦੇ ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚੀਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਸੰਧੂਰ।

ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਰੁੱਸੀਆਂ ਗੋਦਾਂ ਦਾ ਗਮ ਸਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਂ 'ਚ ਕਿਸ ਪੀੜ ਨਾਲ ਚੀਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮਾਂ-ਪਿਉ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਬਾਹਰੇ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਜੋ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦੀ ਚੀਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਕਿਆਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨ ਸਿਰਫ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦੁਖਦਾਈ ਵਕਤ ਦੇ ਰੁਬਰੂ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਕਤ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਬਾਬਲ ਦਾ ਤੁਰਲਾ, ਚਾਅ ਵਿਚ ਬੁੱਲਬੁਲੀ ਚੀਕ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਵੀਰੇ ਅਤੇ ਵਾਗ ਫੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਅੱਥਰੂ-ਅੱਥਰੂ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਹਨੇਰ ਜਦ ਰੁੱਸਦੀ ਏ ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਚੁੱਪ ਦਾ ਪਹਿਰਾ, ਹੁੰਗਾਰੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਗਰ, ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬੇਫਿਕਰੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਾਲੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚਲਾ ਹਉਕਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਪੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਕਾਰਥਾ ਵਿਚ ਸੋਚ ਜੰਗਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਰੁੱਸੀ ਹੋਈ ਬੁੱਕਲ ਕਾਰਨ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤਲਖੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਨਪੀੜਦੀਆਂ ਅਤੇ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਦੀ ਜਾਮਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਸਿਰਜਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵੀ ਰੁਸ਼ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮੀ ਗੋਦ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਸਿੱਮਦੀ ਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮ-ਸਾਧਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਲਈ ਅਜ਼ੀਮ ਖਜ਼ਾਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਦਿਸ਼ੇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਥਿਆਂ 'ਤੇ ਉਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਨਵੀਂ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਰੁੱਸੀਆਂ ਗੋਦਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਧੂੰਹਦ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪਨਪਦੇ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਮਹਿਕ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦੀ ਕਲਾ-ਨਿਕਾਸ਼ੀ ਕਰਦੇ।

ਰੱਬ ਕਰੇ ਕਦੇ ਨਾ ਰੁੱਸੇ ਕਿਸੇ ਬਾਲ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ। ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ, ਉਨੀਂਦਰੇ ਨੈਣਾਂ ਲਈ ਲੋਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਮਾਂ, ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਆਗੋਸ਼ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਅਤੇ ਲਾਡ ਲਡਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾਈ। ਕਦੇ ਨਾ ਖਫਾ ਹੋਵੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਬਸੇਰਾ, ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਤਮੀ ਚੁੱਪ ਹੰਢਾਵੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਪਰ ਕੋਸੀਆਂ ਕੋਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ।

ਬੁੱਕਲ ਜੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਵੀ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ। ਆਪਣੀ ਰੰਗਤ ਨੂੰ ਗਵਾ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਰੀੜਾਂ ਦੀ ਸੰਦਲੀ ਬਹਾਰ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੀ ਏ ਪਤਝੜ। ਮਿੱਠੜੇ ਬੋਲਾਂ ਸੰਗ ਲਰਜ਼ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀ ਏ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਏ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾ।

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮਾਂ ਮਛੋਰਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।

ਜਦ ਕੋਈ ਔਰਤ ਆਪਣੀ ਕਰਨੀਆਂ ਭੋਗਦੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਤਾਈ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚਲੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਸੁਟਦੀ ਏ ਜਾਂ ਲਾਵਾਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਹਿਮ-ਦਿਲ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਾ, ਉਸ ਲਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਬਣਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਮਾਮ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਭਾਗਾ ਸਮਝਦਾ ਏ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਮਯੋਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਲਾਵਰਸ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਲਈ ਅਦਾਰੇ ਦਰਅਸਲ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਧਰਤ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹਰ ਜੀਵ ਆਪਣੀ ਅਉਧ ਮਾਣੇ।

ਕਈਆਂ ਲਈ ਝੋਪੜੀ ਇਕ ਗੋਦ, ਮਾਤੇ ਵਕਤਾਂ ਲਈ ਠਾਹਰ। ਭੈੜੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁ ਸੁਖਨ ਦਾ ਸਬੱਬ। ਜਦ ਇਕ ਮਾਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਗੋਦ ਟੋਕਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਚਿੱਤਕਬਰੀ ਛਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ,

ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਡਸੇ

ਦਰਕਿਨਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਗਰਮ-ਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਗਰਮ-ਖਿਆਲੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਆਖਦੇ ਸਨ/ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਜਾਤ ਪਾਤ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਦਾ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਮੰਨੂ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਅਖਵਾਏ, ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲੇ ਉਚਕੋਟੀ ਦੇ ਸਨਾਤਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇਤਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖਾਂਦੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਗਾਂਧੀ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਅ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਟੱਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇ? ਹਿੰਸਕ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਕੌਣ ਹੋਵੇ? ਟੱਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਈਸਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਭਾਰਤੀ ਨਹੀਂ, ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਗੋਰੇ ਈਸਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਈਸਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ, ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਟਕ ਗਏ

ਹਨ। ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਵਿਚਲੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖੋ। ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਮਝ, ਨਾ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਕਦਰ। ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਬੁੱਤਸ਼ਿਕਨ ਹਾਂ, ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਬੁੱਤਪੂਜ ਹਨ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬੁੱਤਪੂਜਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨੀਏ ਤੈਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ? ਤੂੰ ਕੁਰਾਨ ਉਪਰ ਝੂਠੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਕੇ ਤੋੜੀਆਂ, ਮੈਂ ਕੁਰਾਨ ਉਪਰ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੁਰਾਨ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕੀਤੀ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਹੋਈ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ, ਕੀ ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਮੁਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ? ਦਿੱਲੀ

ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਜਿਸਮਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਟਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚੇ ਬਰਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰੋਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਦੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਘੋਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰੇ ਪਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲਵੇ ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਈਸਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਕੇ ਫੜਵਾਇਆ ਸੀ। ਈਸਾਈ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, “ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਗਿਲਾ ਹੈ ਮਸੀਹਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਤੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ।”

-ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਮੁੱਦਤ ਪਹਿਲੋਂ ਜਦੋਂ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰਕੇ ਛਪਵਾਵਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਫੁਰਨਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਹਲਕੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਾਂ। ਗੋਡਸੇ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਕੁਝ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਦਭੁਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਤਾਂ

ਸਿੱਖ ਰਾਜ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ‘ਦਿ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ‘ਦਿ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਭਾਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਘੁੰਡੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ 10-11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਭਾਗ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਜੋ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੱਤਮ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਬੜੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਜਲਾਵਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਧਰਮ ਤੱਕ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਐਸੋ-ਆਰਾਮ ਵਾਲੀ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ

ਲਈ ਤਾਘਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਤਾਘ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੋਹਿਆ ਰਾਜ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਲਕ ਉਠੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਅਨੁਸਾਰ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਨਾਕਾਮੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਤਤਕਰਾ 55 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਖਰਕਾਰ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੋਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਉਹ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਛੂਹ ਸਕਿਆ ਜੋ ਉਹ ਛੂਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਗਾਇਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰੀ ਫਿਲਮ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ। ਸੁਣਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਕਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਅਦਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਹਾਂ! ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਰਟਿਸਟ ਸ਼ਾਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੱਜ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਹਲਕੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਫਿਲਮ ਖੁੱਸੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗਹਿਰੀ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਚਰਚਾ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ, ਅੱਜ ਦੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਨ, ਆਮ ਪਰਜਾ ਦੀ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੋਚਣਾ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਰਗਾ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਰਗਾ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲਾ। ਖੈਰ! ਫਿਲਮ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਪੰਨਾ ਫਰੋਲ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

‘ਦਿ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’ ਦਾ ਪੋਸਟਰ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਝਲਕ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ।

ਅਮਾਇਰਾ ਦੀ ਅਦਾ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ

ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਪਾਰਸੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਮਾਇਰਾ ਦਸਤੂਰ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਾਰਸੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਮਾਇਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2013 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ‘ਇਸ਼ਕ’ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਤੇ ਸਮਿਤਾ ਪਾਟਿਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬੱਬਰ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਾਇਰਾ ਦਸਤੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਉਡਾਣ ਕੱਟੀ ਗਈ। ਫਿਰ 2015 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਤਮਿਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ (ਮਿਸਟਰ ਐਕਸ) ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਨਾ

ਕਰ ਸਕੀਆਂ, ਉਂਜ 2017 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਜੈਕੀ ਚਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਕੁੰਗ ਫੂ ਯੋਗਾ’ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਚੱਲਣ ਦੀ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ। ਹੁਣ 2017 ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੇਲਗੂ ਅਤੇ ਇਕ ਤਮਿਲ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਕਾਲਾਕਾਂਡੀ’ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ‘ਕਾਲਾਕਾਂਡੀ’ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਨਾਇਕ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 8 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਾਇਰਾ ਦਸਤੂਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ

ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਗੋਆ ਵਿਚ ਪਾਰਸੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਸਤੂਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰਾ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਸਤੂਰ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ‘ਲੀ ਕੋਰਡਨ ਬਲਿਊ’ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਮਾਇਰਾ ਦਾ ਦਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪਾਰਸੀ ਖਾਣੇ ਪਰੋਸੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ‘ਪੱਤਰ ਮੱਛੀ’, ‘ਧਨਕਸ ਚੌਲ’ ਅਤੇ ‘ਪਪੀਤੇ ਉਤੇ ਈਦੁ’ ਆਦਿ ਖਾਸ ਡਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਮੋਟੋ ‘ਘਰ ਦਾ ਖਾਣਾ’ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਹਿੰਦੂਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖਾਸੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੇਸਵ ਹੈਡਗੋਵਾਰ ਉਤੇ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੈਡਗੋਵਾਰ ਨੇ 1925 ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਲਮੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਨੂਪਮ ਖੇਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ‘ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ’ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ‘ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ

ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖਦੇਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿਚ ਖਾਸਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੈਡਗੋਵਾਰ, ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਸੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

PUNJABI MEGA PACK

\$14.99 FOR 24 MONTHS

Save \$240 over 2 years

Dish.com/Punjabi
1-888-621-5401

dish
YOUR CULTURE AT HOME

All offers require credit qualification, 24-month commitment with early termination fee and nAutoPay. \$240 Savings Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Receive a monthly credit of \$10 for the first 24 months. Important Terms and Conditions: Promotional Offers: International programming requires America's Top 120 or higher. Upfront activation and/or receiver upgrade fees may apply based on credit qualification. After 24-month promotional period, then current monthly price applies and is subject to change. Offer ends 10/18/17. 2 Year Commitment: Early termination fee of \$20/mo. remaining applies if you cancel early. Hopper: Monthly fees: Hopper, \$16; Joey, \$7; Super Joey, \$10. With PrimeTime Anytime record ABC, CBS, FOX and NBC plus two channels. With addition of Super Joey record two additional channels. Watching live and recorded TV anywhere requires an Internet-connected, Sling-enabled DVR and compatible mobile device. Premium Channels: Subject to credit qualification. After 3 mos., you will be billed \$60/mo. for HBO, Cinemax, Showtime, Starz and DISH Movie Pack unless you call to cancel. Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Other: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After 11 mos., you will be billed \$8/mo for Protection Plan unless you call to cancel. Free standard professional installation only. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. © 2017 DISH Network L.L.C. All rights reserved. HBO®, Cinemax® and related channels and service marks are the property of Home Box Office, Inc. SHOWTIME is a registered trademark of Showtime Networks Inc., a CBS Company. STARZ and related channels and service marks are property of Starz Entertainment, LLC.